

Gmina Mrągowo

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu

Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego

Gminy Mrągowo

do 2025 roku

Olsztyn, lipiec 2016 r.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	4
1.1.	PODSTAWA I CEL OPRACOWANIA.....	4
1.2.	ZAKRES OPRACOWANIA	4
2.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	6
3.	PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE „STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY MRĄGOWO DO 2025 ROKU”	7
3.1.	ZAWARTOŚĆ PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY MRĄGOWO DO 2025 ROKU”	7
3.2.	CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZYJĘTE W „STRATEGII...”	7
3.3.	ZADANIA DO REALIZACJI.....	12
3.4.	POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	14
3.4.1.	<i>Powiązania z dokumentami szczebla krajowego i unijnego.....</i>	<i>14</i>
3.4.2.	<i>Powiązania z dokumentami szczebla regionalnego</i>	<i>34</i>
3.4.3.	<i>Powiązania z dokumentami szczebla gminnego</i>	<i>47</i>
4.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA, KLUCZOWE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI „STRATEGII...”	50
4.1.	KRÓTKA OCENA POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA, W TYM NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	50
4.1.1.	<i>Skrócona charakterystyka gminy</i>	<i>50</i>
4.1.2.	<i>Krajobraz i rzeźba terenu</i>	<i>51</i>
4.1.3.	<i>Klimat</i>	<i>52</i>
4.1.4.	<i>Przyroda i różnorodność biologiczna.....</i>	<i>53</i>
4.1.5.	<i>Wody.....</i>	<i>55</i>
4.1.5.1.	<i>Wody podziemne</i>	<i>55</i>
4.1.5.2.	<i>Wody powierzchniowe.....</i>	<i>58</i>
4.1.6.	<i>Powierzchnia ziemi – gleba</i>	<i>66</i>
4.1.7.	<i>Zasoby naturalne.....</i>	<i>69</i>
4.1.8.	<i>Powietrze.....</i>	<i>70</i>
4.1.9.	<i>Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne</i>	<i>71</i>
4.1.10.	<i>Substancje chemiczne w środowisku</i>	<i>72</i>
4.1.11.	<i>Zabytki i dobra materialne</i>	<i>73</i>
4.1.12.	<i>Stan sanitarno-higieniczny gminy.....</i>	<i>74</i>
4.1.13.	<i>Inwestycje/obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko.....</i>	<i>74</i>
4.2.	GŁÓWNE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY MRĄGOWO	76
4.2.1.	<i>Problemy ochrony środowiska</i>	<i>76</i>
4.2.2.	<i>Środowiskowe zagrożenia stanu sanitarno-higienicznego i zdrowia mieszkańców gminy.....</i>	<i>78</i>
4.3.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ	79
4.3.1.	<i>Parki Krajobrazowe</i>	<i>79</i>
4.3.2.	<i>Obszary Chronionego Krajobrazu.....</i>	<i>82</i>
4.3.3.	<i>Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe.....</i>	<i>85</i>
4.3.4.	<i>Rezerваты przyrody.....</i>	<i>86</i>
4.3.5.	<i>Użytki ekologiczne.....</i>	<i>86</i>
4.3.6.	<i>Pozostałe formy ochrony przyrody.....</i>	<i>87</i>
5.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM WRAZ ZE SPOSOBEM ICH UWZGLĘDNIENIA W „STRATEGII...”	88
5.1.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000	90
5.2.	ZMNIEJSZENIE ODDZIAŁYWANIA NA KLIMAT	99
6.	ANALIZA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO SKUTKÓW REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ STRATEGII.....	103

6.1.	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE REALIZACJI STRATEGII (W TYM ZNACZĄCE) NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA.....	103
6.2.	ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI.....	114
6.3.	ODDZIAŁYWANIE NA Dobra MATERIALNE	115
6.4.	WPŁYW REALIZACJI „STRATEGII...” NA STAN SANITARNO- HIGIENICZNY GMINY I ZDROWIE LUDZI	115
6.5.	SKUTKI DLA ŚRODOWISKA W PRZYPADKU ZANIECHANIA REALIZACJI „STRATEGII...”	116
6.6.	NOWE UWARUNKOWANIA PRAWNE.....	117
7.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ POTENCJALNYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	118
8.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE.....	120
9.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	120
10.	INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU „STRATEGII...” ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	121
10.1.	STRUKTURA ORGANIZACYJNA W ZAKRESIE REALIZACJI „STRATEGII...”	121
10.2.	PROCEDURY KONTROLI	121
10.3.	WSKAŹNIKI REALIZACJI „STRATEGII...”	122
11.	REKOMENDACJE I WNIOSKI, KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ WZIĘTE POD UWAGĘ PRZY FORMUŁOWANIU KOŃCOWEJ WERSJI „STRATEGII...”	123
12.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	124

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa i cel opracowania

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku” (zwanego dalej „Strategią...”), jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst ujednolicony: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Zapisy art. 46 ustawy zobowiązują organy opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów.

Nadrzędnym celem niniejszej prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie może wywołać wdrożenie „Strategii...”, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza będzie stanowić wsparcie procesu decyzyjnego w trakcie realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska, przewidzianych do realizacji w „Strategii...”.

Ponadto, niniejsza prognoza ma za zadanie ocenić stopień i sposób uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach „Strategii...” oraz zidentyfikować potencjalne skutki środowiskowe wdrażania zadań „Strategii...”.

1.2. Zakres opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, oraz uzgodnieniami, których organ opracowujący „Strategię...” dokonał z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Olsztynie i Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, niniejsza prognoza:

1. Zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach „Strategii...” oraz jej powiązaniach z innymi dokumentami, w tym uwzględnia i dokonuje odniesienia do:
 - wszystkich dokumentów opracowanych na potrzeby gmin/powiatów mających charakter dokumentów strategicznych uwzględniających sferę przestrzenną, ekonomiczną i społeczną,
 - wszystkich dokumentów istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, opracowanych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym;
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień „Strategii...” oraz częstotliwości jej przeprowadzania – monitoring realizacji,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. Określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji „Strategii...”,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji „Strategii...”, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia „Strategii...”, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu, w tym przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. Przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji „Strategii...”, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg „Strategii...” oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Reasumując, niniejsza prognoza:

- stanowi ocenę projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku” z punktu widzenia ochrony środowiska jako całości (ocenie poddano wszystkie elementy środowiska, na które ustalenia „Strategii...” mogą wywierać wpływ przekształcający),
- stanowi ocenę racjonalności i efektywności wykorzystania środowiska naturalnego w trakcie realizacji „Strategii...” z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju,
- zawiera analizę zagrożeń oraz skutków, które dla środowiska mogą stanowić zaprojektowane do zrealizowania w „Strategii...” zadania, propozycje rozwiązań, które mogą przyczynić się do zmniejszenia, ograniczenia lub eliminacji tych zagrożeń.

2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku” została sporządzona zgodnie z wymaganiami dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst ujednolicony: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

Do opracowania prognozy wykorzystano także informacje uzyskane w Urzędzie Gminy Mrągowo, jak i dane z wizji lokalnych oraz analiz przeprowadzonych bezpośrednio w terenie. Ponadto, do opracowania prognozy wykorzystano dostępne dane literaturowe oraz dane publikowane przez następujące instytucje i organy:

- Starostwo Powiatowe w Mrągowie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Mrągowie,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie (WIOŚ),
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie,
- Państwowy Instytut Geologiczny (IKAR, MIDAS),
- Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (GEOPORTAL),
- Główny Urząd Statystyczny (GUS), zwłaszcza Bank Danych Lokalnych (BDL).

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu: metod opisowych, analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, danych literaturowych. W niniejszej prognozie analizowano oddziaływanie kierunków działań zaproponowanych do realizacji w ramach „Strategii...” na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Podstawową metodą zastosowaną przy sporządzaniu prognozy była ocena realizacji celów oparta na analizie zgodności treści „Strategii...” z kryteriami zawartymi w obowiązujących międzynarodowych i krajowych dokumentach oraz przepisach. Dodatkowo, w opracowywaniu prognozy odnoszono się do uzgodnień dokonanych z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz opinii sanitarnej wydanej przez Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Dokonano oceny wpływu projektu „Strategii...” na poszczególne komponenty środowiska w oparciu o matrycę środowiskowych oddziaływań realizacji celów i kierunków działań. Za pomocą matrycy określono, przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty środowiska.

3. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE „STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY MRĄGOWO DO 2025 ROKU”

3.1. Zawartość projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku” (zwanej dalej „Strategią...”) zawiera w szczególności:

- Opis uwarunkowań wewnętrznych Gminy Mrągowo (uwarunkowania ogólne: położenie, fizjo- i hydrografia, uwarunkowania historyczne; zasoby materialne: układ przestrzenny, stan zagospodarowania, własność terenów, zasoby dziedzictwa kulturowego, zasoby naturalne, stan środowiska, infrastruktura techniczna, sieć transportowa, plany zagospodarowania przestrzennego; gospodarka; struktura i organizacja społeczna; podstawowe potrzeby mieszkańców).
- Opis uwarunkowań zewnętrznych.
- Analizę SWOT.
- Wizję rozwoju Gminy Mrągowo.
- Cel główny, cele strategiczne oraz kierunki działań.
- Zestawienie działań, które będą realizowane przez gminę w latach 2016-2020.
- System wdrażania i monitorowania strategii, w tym sposoby oceny i komunikacji społecznej.
- Opis oczekiwanych wskaźników realizacji.

3.2. Cele strategiczne i kierunki działań przyjęte w „Strategii...”

Główny cel „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku” wyznaczono w oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT i diagnozę.

Głównym celem rozwoju Gminy jest:

Zapewnienie mieszkańcom gminy Mrągowo satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju.

Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowano następująco:

Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa.
2. Wzrost innowacyjności firm.
3. Wzrost liczby miejsc pracy.

Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej

1. Rozwój kapitału społecznego.
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Cel strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

1. Doskonalenie administracji.
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej.

Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.
2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii.
3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Poniżej przedstawiono kierunki działań przypisane do poszczególnych celów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki	1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa.	<p>A. Jakość produktów i usług. Zakres tego kierunku obejmuje m.in.: wspieranie innowacyjności; produktowe podejście do oferty turystycznej; wspieranie inicjatyw rozwijających nowe branże gospodarki. Z jakością produktów i usług wiążą się również inwestycje infrastrukturalne. Infrastruktura powinna odpowiadać na m.in. pojawiające się zapotrzebowanie przedsiębiorców, mieszkańców i turystów oraz wspierać tworzenie popytu na nowe i nowatorskie produkty, w tym turystyczne.</p> <p>B. Współpraca. Ten kierunek będzie realizowany przede wszystkim poprzez: wspieranie inicjatyw i współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, międzyregionalnym i międzynarodowym (w tym klastry, grupy producenckie, stowarzyszenia skupiające przedsiębiorców). Wspierany będzie również rozwój powiązań sieciowych na mikroekonomicznym szczeblu przedsiębiorstw, prowadzących do wzrostu efektywności, konkurencyjności i powiększania rynków zbytu.</p> <p>C. Aktywność promocyjna. Kierunek działań obejmuje: wykorzystanie systemów pozyskiwania inwestorów zewnętrznych; współpracę organizacji skupiających przedsiębiorców na poziomie lokalnym i regionalnym z centrami obsługi inwestorów i eksporterów, agencjami rozwoju, samorządami terytorialnymi; współpracę międzynarodową w ramach miast i regionów partnerskich (efektywniejsze dla gospodarki wykorzystanie współpracy gmin bliźniaczych i organizacji współpracy).</p>
	2. Wzrost innowacyjności firm.	<p>A. Kapitał ludzki. Kierunek działań związany jest ściśle z edukacją i wsparciem, działania wspierające innowacyjnych i kreatywnych mieszkańców gminy na każdym etapie życia (np. poprzez stypendia, szkolenia). Istotne będą również: rozwój doradztwa zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych; rozwój kształcenia ustawicznego oraz szkolenia dostosowujące do zmian pracy.</p> <p>B. Infrastruktura. Kierunek działań jest częściowo zbieżny z kierunkiem „infrastruktura teleinformatyczna” w celu strategicznym 1. Dotyczy również: wsparcia działalności parków naukowo-technologicznych; rozwoju inkubatorów technologicznych; tworzenia przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców.</p>
	3. Wzrost liczby miejsc pracy.	<p>A. Zachęty dla utrzymywania i wzrostu zatrudnienia w firmach m.in.: obniżania kosztów działalności firm na poziomie lokalnym (np. przygotowanie kadry pracowniczej, doradztwo dla przedsiębiorców). Tym kierunkiem działań będą objęte również osoby wykazujące przedsiębiorczość, rozpoczynające pracę na własny rachunek (w tym w sektorze ekonomii społecznej). Ważnym elementem kierunku działań będzie wspieranie kształcenia ustawicznego.</p> <p>B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości, co oznacza przede wszystkim: wspieranie rozwoju parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości; inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; tworzenie nowych obszarów rozwojowych (stref gospodarczych, w tym wchodzących w program rewitalizacji).</p> <p>C. Szkoły: rozwój kształcenia ustawicznego; doradztwa zawodowego.</p> <p>D. Informacja i promocja. Ten kierunek obejmuje m.in. doradztwo w zakresie warunków rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, promocję postaw przedsiębiorczych.</p>

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej	1. Rozwój kapitału społecznego.	<p>A. Aktywni mieszkańcy. Kierunek działań obejmuje m.in.: tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju aktywności społecznej oraz kształtowanie i wspieranie postaw obywatelskich mieszkańców w każdym wieku; edukację obywatelską, w tym w systemie oświaty; animowanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego; rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu; tworzenie infrastruktury aktywności społecznej, w tym sportowej.</p> <p>B. Organizacje pozarządowe. Wspieranie lokalnych organizacji samorządowych.</p> <p>C. Instytucje publiczne (w tym w szczególności system edukacji i instytucje kultury). Zwiększenie wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności społecznej i obywatelskiej; tworzenia warunków dla wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym; upowszechniania różnych form uczestnictwa w kulturze.</p> <p>D. Współpraca. W szczególności kierunek będzie obejmował: zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych i realizacji zadań publicznych; wspieranie istniejących i tworzenie trójsektorowych partnerstw lokalnych; rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu; wspieranie tworzenia i funkcjonowania federacji, sieci współpracy w celu łączenia zasobów i podejmowania wspólnych działań w sektorze pozarządowym;</p> <p>E. Informacja i promocja. Aktywne postawy społeczne oraz „dobre praktyki” w sferze pożytku publicznego będą promowane w środowisku lokalnym (wolontariat, filantropia).</p>
	2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.	<p>A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna. W pierwszej z nich istotne są wszystkie etapy edukacji dostępne w gminie od edukacji przedszkolnej do edukacji na poziomie gimnazjalnym. W drugiej istotny jest proces zachęcania i wspierania postaw otwartych na wiedzę, chęć pozyskiwania nowych kwalifikacji, niezależnie od wieku i pełnionych funkcji. Kierunek będzie obejmował edukację ekologiczną; kształtowanie społeczeństwa informacyjnego (promocja i umiejętność wykorzystywania urządzeń teleinformatycznych i Internetu w edukacji, pracy i życiu codziennym); zwiększanie dostępu niepełnosprawnych do edukacji.</p> <p>B. Opieka zdrowotna. Ten kierunek przewiduje tworzenie nowoczesnej opieki zdrowotnej uwzględniającej zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa. W ramach tego kierunku realizowane będą projekty służące podwyższeniu standardu obiektów ochrony zdrowia i ich wyposażenia medycznego. Istotna będzie również informatyzacja podmiotów leczniczych.</p> <p>C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących. Kierunek działań dotyczy przede wszystkim: promocji zdrowego stylu życia; zintegrowanych programów aktywizacji (bezrobotnych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa, osób starszych); promocja aktywnego wypoczynku; profilaktyka zjawisk patologicznych; poprawy jakości pracy szkoły (w tym doskonalenia i rozszerzania form pozaszkolnej działalności oświatowo-wychowawczej); wspierania roli szkoły w procesie budowania tożsamości lokalnej; tworzenie bezpiecznej przestrzeni publicznej; pomocy dla osób uzależnionych; systemów opieki nad osobami starszymi (wymagających również inicjowania rozwoju wolontariatu, tworzenia grup samopomocowych, wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy z zewnątrz).</p> <p>D. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Ten kierunek działań wiąże się z aktywizacją społeczną, ale również ze wzrostem jakości i różnorodności oferty kulturalnej gminy, przede wszystkim dla swoich mieszkańców.</p> <p>E. Infrastruktura. Inwestycje infrastrukturalne wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo komunalne i różne formy budownictwa socjalnego; system hydrotechniczny regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).</p> <p>F. Straż pożarna – poprawienie infrastruktury, wyposażenia w sprzęt i środki transportu, a także działania służące wzrostowi efektywności i skuteczności tych służb.</p> <p>G. Informacja i promocja. W szczególności promocja społeczna, przedstawiająca gminę Mrągowo jako miejsce dobrego życia.</p>

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cel strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	1. Doskonalenie administracji.	<p>A. E-administracja. Kierunek działań będzie wspierać budowę społeczeństwa informacyjnego, ale przede wszystkim ułatwi kontakty na linii przedsiębiorcy (mieszkańcy) – administracja. Konieczne będzie podniesienie jakości oferowanych informacji oraz doskonalenie form przekazu (w tym obcojęzyczne strony internetowe).</p> <p>B. Jakość funkcjonowania administracji (podwyższenie standardu obiektów administracji publicznej i ich wyposażenia; wspieranie rozwoju kompetencji, szkoleń i okresowych ocen).</p> <p>C. Współpraca – w tym kierunku działań samorząd będzie rozwijać swoje funkcje „animatora” lokalnego. Budowanie partnerstw (między samorządami, na linii samorząd – przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), włączanie obywateli w proces współdecydowania o rozwoju, a także współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu dzielenia się wykonywaniem usług publicznych.</p> <p>D. System pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. Istotą tego kierunku jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych, ułatwiających rozpoczynanie działalności przez inwestorów zewnętrznych (rewitalizacja, restrukturyzacja, strefy aktywności gospodarczej).</p> <p>E. Wizerunek administracji. Inicjatywy służące budowaniu zaufania i przełamujących negatywne stereotypy administracji. Wspólne projekty administracji z przedsiębiorcami, grupami podejmującymi inicjatywy lokalne oraz organizacjami pozarządowymi.</p>
	2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej.	<p>A. Współpraca międzygminna. Współpraca z miastem Mrągowem i innymi gminami powiatu mrągowskiego.</p> <p>B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.</p>
Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju	1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.	<p>A. Inwestycje drogowe – w szczególności powinny dotyczyć: budowy i modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek (dróg) rowerowych poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.</p> <p>B. Poprawa transportu publicznego.</p> <p>C. Infrastruktura teleinformatyczna – rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej powszechny, szybki dostęp do internetu wszystkim mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.</p>
	2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii.	<p>A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.</p> <p>B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.</p> <p>C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.</p>
	3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.	<p>A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa; weryfikacja form ochrony przyrody; ochrona przed powodzią i deficytem wody; zapewnienie integralności przyrodniczej; ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej.</p> <p>B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.</p>

3.3. Zadania do realizacji

Poniżej przedstawiono zadania przewidziane do realizacji w latach 2016-2020:

Tabela 1. Zadania do realizacji w latach 2016-2020		
Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
<u>Cel strategiczny I - wzrost konkurencyjności gospodarki</u>		
Cel operacyjny: wzrost liczby miejsc pracy , Kierunek działania B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości	Uzbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych.	2016-2020
<u>Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej</u>		
Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunki działań: B. Opieka zdrowotna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących	Realizacja programów gminnych z zakresu profilaktyki i opieki zdrowotnej.	2016-2020
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa i renowacja elementów małej architektury.	2016-2020
	Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy Mrągowo (np. boiska sportowe, plaże, siłownie plenerowe, strzelnica sportowa, tor quadów).	2016-2020
	Urządzenie plenerowych miejsc spotkań we wsiach Gminy Mrągowo (np. budowa wiat rekreacyjnych).	2016-2020
	Urządzenie i doposażenie placów zabaw w poszczególnych miejscowościach Gminy Mrągowo.	2016-2020
Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura Ponadto wpływ na: Kierunek działania A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna	Budowa sal gimnastycznych przy szkołach.	2016-2020
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa, remont i modernizacja świetlic wiejskich.	2016-2020

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Ponadto wpływ na: Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunki działań: A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju , Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska , Kierunek działania B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego , Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii , Kierunek działania C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Wyposażenie świetlic wiejskich na terenie gminy Mrągowo.	2016-2020
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska , Kierunek działania B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego , Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii , Kierunek działania C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Modernizacja i doposażenie bibliotek na terenie Gminy Mrągowo (w tym w sprzęt komputerowy)	2016-2020
<u>Cel Strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych</u>		
Cel operacyjny: doskonalenie administracji Kierunki działań: A. E-administracja B. Jakość funkcjonowania administracji	e-administracja dla mieszkańców Gminy Mrągowo.	2016-2020
Kierunki działań: A. E-administracja B. Jakość funkcjonowania administracji	Stworzenie internetowej strony informacyjnej Gminy Mrągowo (w tym zaprojektowanie herbu gminy)	2017
Kierunki działań: A. E-administracja B. Jakość funkcjonowania administracji	Poprawa wyposażenia Urzędu Gminy w sprzęt komputerowy.	2017-2020
Cel operacyjny: intensyfikacja współpracy międzygminnej Kierunek działania: B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym	Współpraca z miastem Mrągowem, realizacja wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.	2016-2020
Kierunek działania: B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym	Uczestnictwo w działaniach w ramach: Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze”, Regionu Centralnego Gospodarki Odpadami, Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 i innych.	2016-2020
<u>Cel Strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju</u>		
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe	Modernizacja, przebudowa i budowa dróg gminnych z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki autobusowe, itp.).	2016-2020
Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe	Udział gminy Mrągowo w przygotowaniu i realizacji projektów modernizacji i przebudowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.	2016-2020
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Ponadto wpływ na Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej , Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Mrągowo, w tym w ramach projektów ponadgminnych (Mazurska Pętla Rowerowa).	2017-2020

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych na terenie Gminy Mrągowo.	2016-2020
	Modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Mrągowo.	2017-2020
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Mrągowo.	2016-2020
	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na nieskanalizowanych terenach Gminy Mrągowo.	2016-2020
	Rozbudowa remizy strażackiej w Wyszemborku	2016
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii Kierunek działania: C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii Ponadto wpływ na Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej, Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.	2016-2020

3.4. Powiązania z innymi dokumentami

3.4.1. Powiązania z dokumentami szczebla krajowego i unijnego

Strategia Europa 2020 (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu)

Strategia Europa 2020 definiuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Rozwój inteligentny to rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Realizacja tego priorytetu wymaga podniesienia jakości edukacji, poprawy efektywności działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy w Unii, pełnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także wdrażanie innowacji w formie produktów i usług, które będą służyć wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych w Europie i na świecie.

Rozwój zrównoważony oznacza wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Jako główne cele wskazuje się: przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, rozwój technologii przyjaznych środowisku, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zakłada się, że dzięki takiemu podejściu Europa będzie mogła prosperować w niskoemisyjnym świecie ograniczonych zasobów, jednocześnie zapobiegając degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności i niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Postuluje się wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do Strategii Europa 2020 we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (w tym plan działań służących realizacji Strategii)

SRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.

Wg informacji Ministerstwa Infrastruktury: „Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. (...)

SRK wyznacza trzy obszary strategiczne - Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak

koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.”

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do SRK we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania (cel strategiczny I, cel operacyjny 1; cel strategiczny II, cel operacyjny 1; cel strategiczny IV, wszystkie cele operacyjne i kierunki działań) uwzględnia i odnosi się przede wszystkim do następujących priorytetów PROW: 2, 4, 5, 6.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Celem głównym dokumentu „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Z diagnozy strategicznej wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- I. konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- II. równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- III. efektywności i sprawności państwa (efektywności).

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe (od dwóch do czterech w zależności od obszaru). Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną – przede wszystkim rządem, ale także samorządami – które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

- I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - i. **Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna**
 - ii. **Polska Cyfrowa**
 - iii. **Kapitał ludzki**
 - iv. **Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko**
- II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - v. **Rozwój regionalny**
 - vi. **Transport**
- III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:
 - vii. **Kapitał społeczny**
 - viii. **Sprawne państwo**

W obszarze **innowacyjnej gospodarki i kreatywności indywidualnej** cele i kierunki interwencji obejmują zagadnienia związane z pobudzaniem innowacyjności, efektywności gospodarki i kreatywności ludzi. Przede wszystkim dotyczą edukacji – od wczesnej opieki przedszkolnej po szkolnictwo wyższe i procesy uczenia się przez całe życie. Dotyczą także badań i nauki. Ważne jest też tworzenie instrumentów inżynierii finansowej i wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu służących przedsiębiorcom w Polsce. Istotnym elementem działań na rzecz przedsiębiorców powinna być poprawa sprawności funkcjonowania administracji państwowej oraz zniesienie barier legislacyjnych i administracyjnych blokujących lub spowalniających rozwój firm.

Istotność drugiego elementu tego obszaru strategicznego – **Polska Cyfrowa** – wynika z konieczności przyspieszenia w Polsce przemian technologicznych. Przede wszystkim niezbędne są inwestycje infrastrukturalne w szerokopasmowy Internet dostępny dla wszystkich. To zwiększy szanse rozwoju obszarów peryferyjnych, przyczyniając się do równoważenia terytorialnego rozwoju. Drugim elementem są działania na rzecz zwiększania potrzeb używania Internetu poprzez rozwój e-usług oraz e-gospodarki i wzrost sprawności

państwa. Kluczowe będzie podejście w ramach zintegrowanej informatyzacji, opartej na logicznym i skutecznym obiegu informacji, wprowadzeniu zasad zarządzania procesowego, neutralności technologicznej państwa oraz efektywności kosztowej. Jeżeli te warunki zostaną spełnione, będzie można także działać na rzecz trzeciego elementu Polski Cyfrowej, jakim jest zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa, zapobiegających nowym typom wykluczeń, np. osób starszych nieużywających obecnie Internetu.

Trzeci obszar – **kapitał ludzki** – obejmuje opis tych celów i kierunków interwencji, które są powiązane z systemem ochrony zdrowia oraz zapewnieniem spójności społecznej – edukacją i transferem absolwentów na rynek pracy oraz samą aktywnością zawodową. Dłuższa aktywność zawodowa połączona z efektywnym systemem ochrony zdrowia, w tym profilaktyki oraz rehabilitacji, pozwoli zmniejszyć ryzyko utraty potencjałów osób starszych oraz zwiększy udział osób niepełnosprawnych np. w rynku pracy. Lepszemu dostosowaniu do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy będzie służył system edukacji, w tym uczenie się przez całe życie dostosowane do poszczególnych etapów życia i kariery Polaków.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest **obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska**. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych.

W kolejnych obszarach, które składają się na drugi obszar strategiczny DSRK – równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski, podkreślana jest istotność równomiernego **rozwoju regionalnego**. W przypadku rozwoju regionalnego, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju rozwija i modyfikuje model polaryzacyjno-dyfuzyjny równoważenia rozwoju i zastępuje go modelem terytorialnego równoważenia rozwoju (dyfuzji). Wskazuje na szansę związaną z nowym rozumieniem europejskiej polityki spójności, jako narzędzia służącego rozwojowi regionalnemu, oraz na **system transportowy** jako klucz – techniczny – do zapewnienia dostępności, spójności oraz rozwoju poszczególnych regionów. Strategia nie rezygnuje z zaproponowanego w modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnym rozwoju metropolii jako klucza do konkurencji światowej i europejskiej Polski. W większym stopniu podkreśla jednak istotność mechanizmów włączających obszary wciąż peryferyjne do światowej gry sił.

Trzeci obszar strategiczny – efektywności i sprawności państwa, składa się z dwóch części. Pierwsza z nich – **kapitał społeczny**, to zestaw kierunków interwencji służący osiągnięciu celu, jakim jest wzrost społecznego kapitału rozwoju. Jednym ze zdiagnozowanych problemów jest brak zaufania ludzi do siebie oraz do instytucji publicznych. Na stosunki społeczne wpływa także brak zaufania instytucji do ludzi. Kierunki interwencji służą poprawie jakości kompetencji społecznych i obywatelskich Polaków (zwiększeniu zdolności do współpracy), wzrostowi aktywności i partycypacji obywatelskiej, aktywności kulturalnej oraz wzmocnieniu potencjału kreatywnego Polski – przemysłów kulturowych i kreatywnych. Z punktu widzenia obecności Polski w świecie ważne jest także podkreślenie istotności działań na rzecz współpracy międzynarodowej i ponadregionalnej. Kierunki interwencji obejmują tak zróżnicowane działania jak: wprowadzenie nowych programów edukacji obywatelskiej do szkół, ułatwienia w finansowaniu organizacji pozarządowych, zmianę formuły działania Państwowej Komisji Wyborczej, a nawet cyfryzację zasobów kultury

i rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury. Kierunki interwencji obejmują także rozwój mediów publicznych oraz wzmacnianie kompetencji językowych Polaków.

Efektywność administracji, wymiaru sprawiedliwości oraz spójność i stabilność stanowionego prawa stanowią nie tylko wyzwania rozwojowe, ale także warunki zapewnienia tego rozwoju w tak istotnych obszarach jak: wzmacnianie kapitału ludzkiego, rozwój przedsiębiorczości czy dbałość o kapitał społeczny. Dla **sprawności państwa** najważniejsze jest zrealizowanie czterech zaleceń:

- I. pomocności państwa, które zapewnia ludziom realizację praw i swobód obywatelskich, dba o ich niczym nieskrępowaną kreatywność, niezależność działania (w aktywności gospodarczej, publicznej, społecznej), ale jednocześnie szanuje ich prywatność,
- II. przyjazności państwa, które zmienia formułę działania na bardziej otwartą, opartą na dwustronnej komunikacji,
- III. partycypacyjności państwa, które zapewnia dostęp do wiedzy, gwarantuje możliwość udziału w sprawowaniu władzy poprzez konsultacje i debatę publiczną,
- IV. przejrzystości państwa, które nie tylko podejmuje decyzje, ale również tłumaczy je w sposób przejrzysty i zrozumiały dla wszystkich obywateli.

Ważnym elementem zmian powinno być, zgodnie z zasadą pomocniczości, zapewnienie swobody obywatelom i samorządom terytorialnym, dobra współpraca administracji rządowej z nimi, deregulacja sprzyjająca postawom przedsiębiorczym i kreatywnym oraz zapewnienie wysokiej jakości stanowionego prawa.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do SRK we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań.

ZINTEGROWANE STRATEGIE SEKTOROWE

1. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG)

Cel główny SIEG to stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki (innowacyjnej i efektywnej) opartej na wiedzy i współpracy. Będzie on realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe:

- dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

SIEG kładzie nacisk na dalszą eliminację zbędnych obciążeń i barier dla przedsiębiorczości. Chodzi m.in. o działania deregulacyjne, czy o ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MŚP.

W SIEG zaakcentowano rolę współpracy, uznając ją za newralgiczną dla rozwoju gospodarki wiedzy w Polsce. W tym zakresie planowane jest m.in. stworzenie systemu brokerów technologii, promowanie praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach dla kadry naukowej oraz włączanie praktyków biznesowych w projekty badawcze, czy proces dydaktyczny.

Postuluje się częściowe przesunięcie premiowania z pojedynczych podmiotów na wspólne przedsięwzięcia grupy podmiotów, czy wspieranie dyfuzji na MŚP procesów innowacyjnych prowadzonych przez duże przedsiębiorstwa.

Strategia zakłada szersze niż do tej pory wykorzystywanie instrumentów rewolwingowych. Osiąganą w ten sposób większą mobilizacją kapitału prywatnego towarzyszyć będą działania na rzecz poprawy efektywności wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na finansowanie B+R+I.

Jako nieodzowne uzupełnienie horyzontalnego podejścia do polityki innowacyjności zakłada się wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu. Wdrażanie inteligentnych specjalizacji będzie oparte o zasadę partnerstwa, a więc będzie zakładać zaangażowanie wszystkich interesariuszy, m.in. przedsiębiorców, platform technologicznych, czy klastrów.

W SIEG zaplanowano również działania na rzecz umiędzynarodowienia gospodarki. W tym zakresie zakłada się wzmocnienie systemu promocji gospodarki, rozbudowę instrumentów wsparcia dostosowanych do etapu rozwoju przedsiębiorstwa, czy wspieranie procesu umiędzynarodowienia innowacyjnych przedsiębiorstw. Dokument zwraca też uwagę na potrzebę pozyskiwania inwestycji zgodnych z krajowymi priorytetami rozwoju naukowo-technologicznego.

Cele zawarte w SIEG zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny I, wszystkie cele operacyjne i kierunki działań).

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL)

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów (uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020).

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Cele zawarte w SRLK w zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny II, wszystkie cele operacyjne i kierunki działań).

3. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Strategia Rozwoju Transportu (SRT) wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. Rada Ministrów przyjęła SRT 22 stycznia 2013 r.

Wdrożenie SRT pozwoli:

- zwiększyć dostępność transportową Polski (łatwiejsze przemieszczanie się różnymi środkami transportu),
- poprawić bezpieczeństwo uczestników ruchu i przewożonych towarów,
- podnieść efektywność sektora transportowego,
- stworzyć nowoczesną, spójną sieć infrastruktury transportowej,
- poprawić sposób organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- ograniczyć negatywny wpływ transportu na środowisko,
- zbudować racjonalny model finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

Do priorytetów SRT dotyczących modernizacji i przestrzennego rozmieszczenia infrastruktury należą m.in.:

- rozwój połączeń Warszawy ze wszystkimi miastami wojewódzkimi i siecią europejską,
- rozwój połączeń transportowych miast wojewódzkich z najważniejszymi ośrodkami miejskimi w kraju i w relacjach europejskich,
- rozwój i budowa bezkolizyjnych skrzyżowań, obwodnic, transportu publicznego w miastach,
- poprawa połączeń lokalnych,
- tworzenie węzłów przesiadkowych,
- rozwój infrastruktury bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Cele zawarte w SRT w zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 1, kierunki działań A i B).

4. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

15 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów podjęła Uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku”. Wdrożenie Strategii przyczyni się do rozwoju nowoczesnego, przyjaznego środowisku sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne.

Wg informacji Ministerstwa Gospodarki: „Głównym celem Strategii jest stworzenie warunków dla rozwoju konkurencyjnego i efektywnego sektora energetycznego przy jednoczesnym poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i dbałości o środowisko naturalne. Przyjęty dokument wytycza kierunki rozwoju branży energetycznej. Wskazuje także priorytety w ochronie środowiska oraz kluczowe działania, które powinny zostać podjęte w ramach długofalowych planów rozwoju sektora energetycznego.

Wśród szczególnie ważnych wyzwań, które stoją przed sektorem energetycznym w Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, wymienione zostały m.in. zmniejszenie energochłonności polskiej gospodarki poprzez modernizację energetyki i ciepłownictwa, dywersyfikację struktury wytwarzania energii poprzez wdrożenie i rozwijanie energetyki jądrowej oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Strategia za kluczowe dla rozwoju polskiej gospodarki i sektora energetycznego uznaje stymulowanie „zielonego” wzrostu gospodarczego poprzez wyeliminowanie barier prawnych i administracyjnych, wykorzystanie innowacyjnych i przyjaznych środowisku technologii w rozwoju sektora energetycznego oraz konsekwentne i ustawiczne prowadzenie działań zwiększających konkurencję na rynku energetycznym.

Dokument zawiera również plany Rządu w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza oraz reformy systemu gospodarki wodnej obejmującej m.in. inwestycje w ochronę przeciwpowodziową.”

Cele zawarte w dokumencie są szeroko reprezentowane w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo”, zarówno w zakresie: poprawy jakości powietrza, ograniczenia oddziaływania energetyki (ciepłownictwa) na środowisko, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej.

5. Strategia Sprawne Państwo

Najważniejsze założenia Strategii Sprawne Państwo (SSP) to efektywna i sprawna administracja, otwarta na współpracę z obywatelem i tworząca dobre prawo. U podstaw strategii leży budowanie „państwa optimum” – takiego, które odpowiada na potrzeby obywateli, nie zwleka z regulacjami, ale i też ich nie nadużywa. Taki model zakłada podniesienie efektywności administracji publicznej z korzyścią dla klienta administracji i szeroką współpracę - razem z obywatelem - przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii.

Cele strategii Sprawne Państwo:

1. Otwarty rząd
2. Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa
3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
4. Dobre prawo
5. Efektywne świadczenie usług publicznych
6. Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura
7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

Cele zawarte w SSP w zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działania F; cel strategiczny III, wszystkie cele operacyjne i kierunki działań).

6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego

W dniu 26 marca 2013 Rada Ministrów przyjęła Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (SRKS), której koordynatorem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działania wskazane w SRKS mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków. Z perspektywy MKiDN, ale również ustaleń raportu Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe, „wzmacnianie kapitału społecznego jest

projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju”. Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.

Za główny cel strategiczny dla obszaru kapitału społecznego uznano: „Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski”. W SRKS sformułowano następujące cele operacyjne:

- Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji;
- Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne;
- Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy;
- Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Cele zawarte w SRKS w zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny II, cel operacyjny 1, wszystkie kierunki działań).

7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
13 lipca 2010 r. Rada Ministrów przyjęła „Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie” (KSRR), tj. kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim, którego przygotowanie przewiduje Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz.U. 2008 nr 216 poz. 1370).

Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wprowadza szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Wiele propozycji dotyczy zarządzania politykami ukierunkowanymi terytorialnie i obejmuje zagadnienia współpracy, koordynacji, efektywności, monitorowania i ewaluacji. KSRR zakłada także dalsze wzmocnianie roli regionów w osiągnięciu celów rozwojowych kraju i w związku z tym zawiera propozycje zmian roli samorządów wojewódzkich w tym procesie oraz modyfikacji sposobu udziału w nim innych podmiotów publicznych. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” odpowiada zdiagnozowanym w dokumencie celom polityki regionalnej: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

8. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Rada Ministrów przyjęła Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR) w dniu 25 kwietnia 2012 r.

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: „Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju”. Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;
- Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe;
- Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego;
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do SZRWRiR praktycznie we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań.

9. Strategia rozwoju systemu Bezpieczeństwa Narodowego

Strategia rozwoju systemu Bezpieczeństwa Narodowego (SRsBN) została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 roku. Za cel główny uznano: „Wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, który powinien być zdolny do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego”. Rozwinięciem celu głównego jest pięć celów operacyjnych:

1. Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym.
2. Umacnianie zdolności państwa do obrony.
3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, zwłaszcza na sytuacje nadzwyczajne i nieprzewidziane zdarzenia (sytuacje kryzysowe).
4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.
5. Tworzenie warunków zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Cele zawarte w SRsBN w zakresie dotyczącym obszaru gminy Mrągowo zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunki działań F i G).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

Zgodnie z dokumentem, rdzeniem krajowego systemu gospodarczego i ważnym elementem systemu europejskiego stanie się współzależny otwarty układ obszarów funkcjonalnych najważniejszych polskich miast, zintegrowanych w przestrzeni krajowej i międzynarodowej. Jednocześnie na rozwoju największych miast skorzystają mniejsze ośrodki i obszary wiejskie.

Oznacza to, że podstawową cechą Polski 2030 r. będzie spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna. Do jej poprawy przyczyni się rozbudowa infrastruktury transportowej (autostrad, dróg ekspresowych i kolei) oraz telekomunikacyjnej (przede wszystkim internetu szerokopasmowego), a także zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.

W 2030 r. Polska przestrzeń będzie bardziej zintegrowana w układach międzynarodowych. Warszawa i pozostałe ośrodki metropolitalne będą lepiej powiązane funkcjonalnie (głównie gospodarczo) między sobą, a także z podobnymi obszarami UE. Polska 2030 r. będzie krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do KPZK 2030 we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań, w szczególności w celu strategicznym IV.

Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Przy wytyczaniu celów oraz kierunków działań „Strategii...”, przede wszystkim celów związanych z ochroną środowiska, uwzględniono podstawowy dokument szczebla krajowego: „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r.

„Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, będąca średniookresowym programem działań na rzecz środowiska, stanowi aktualizację i uszczegółowienie „II Polityki ekologicznej państwa”. Dokument ten wyznacza priorytety polityki ekologicznej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016. Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele „Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego”. Do najważniejszych wyzwań zalicza:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju;
- przystosowanie do zmian klimatu;
- ochronę różnorodności biologicznej.

Obszarami priorytetowymi w dziedzinie działań systemowych, ważnymi z punktu widzenia samorządów lokalnych, są:

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, w szczególności poddawanie wszystkich dokumentów strategicznych strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko,
2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, szczególnie w obszarze zastosowanie systemu „zielonych zamówień” w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.
3. Rozpowszechnianie systemu zarządzania środowiskowego (SZŚ).
4. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.
5. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym – uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ochrony środowiska i ochrony przyrody.

Niezmiernie ważna jest **ochrona zasobów naturalnych** dostępnych w Polsce, w szczególności:

1. Ochrona przyrody, w tym różnorodności biologicznej.

2. Ochrona zasobów leśnych.
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
4. Ochrona powierzchni ziemi – szczególnie gleb przed erozją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo.
5. Racjonalne gospodarowanie bogactwami mineralnymi oraz zasobami wód podziemnych, w tym ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed nadmierną i nieuzasadnioną ich eksploatacją oraz przed zanieczyszczeniem z powierzchni terenu.

Kolejnym obszarem jest **poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego**, w tym:

1. Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu.
2. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem.
3. Gospodarka odpadami.
4. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.
5. Ochrona przed promieniowaniem jonizującym.
6. Gospodarka substancjami chemicznymi.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do PEP we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych oraz przyjętych kierunkach działań, w szczególności w celu strategicznym IV.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 został przyjęty uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. (M. P. Nr 101, poz. 1183). Obecnie na ukończeniu jest proces aktualizacji KPGO (projekt z dnia 9 marca 2016 r.). W dokumencie przyjęto szereg celów w gospodarce odpadami, dotyczących poszczególnych grup odpadów:

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:

1. zmniejszenie ilości powstających odpadów;
2. zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;
3. doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
 - a) osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,
 - b) do 2020 r. recyklingowi powinno być poddawane 50% odpadów komunalnych, zaś termicznemu przekształcaniu nie więcej niż 30% odpadów,
 - c) do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych;
4. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie);
5. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;
6. zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;
7. zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
8. utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;

9. monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);
10. zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r.

Przyjęto również cele dotyczące odpadów użytkowych (oleje odpadowe, zużyte opony, zużyte baterie i zużyte akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opakowania i odpady opakowaniowe, pojazdy wycofane z eksploatacji) w szczególności dotyczące minimalnych poziomów odzysku i recyklingu oraz zwiększenia świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów użytkowych. Dodatkowo wyodrębniono cele w zakresie odpadów niebezpiecznych oraz pozostałych odpadów.

Cele dotyczące gospodarki odpadami zawarte w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami (projekt z dnia 9 marca 2016 r.) zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

W dniu 7 grudnia 2010 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pn.: Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. W dniu 2 grudnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła „Uzupełnienie do Krajowego Planu Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych”. Dokument określa krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych zużyte w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.

Dokument określa ponadto współpracę między organami władzy lokalnej, regionalnej i krajowej, szacowaną nadwyżkę energii ze źródeł odnawialnych, która mogłaby zostać przekazana innym państwom członkowskim, strategię ukierunkowaną na rozwój istniejących zasobów biomasy i zmobilizowanie nowych zasobów biomasy do różnych zastosowań, a także środki, które należy podjąć w celu wypełnienia stosownych zobowiązań wynikających z dyrektywy 2009/28/WE.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do w/w dokumentu w szczególności w celu strategicznym IV, celu operacyjnym 2, kierunku działań C.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KPOŚK został zatwierdzony przez Rząd RP w dniu 16 grudnia 2003 r. Program zawiera wykaz aglomeracji o wielkości RLM > 2 000, wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków

komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach w terminie do końca 2015 r.

W dniu 7 czerwca 2005 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów pierwsza Aktualizacja KPOSK (AKPOŚK 2005), która obejmowała 1577 aglomeracji i przewidywała:

- budowę ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach,
- budowę, rozbudowę i/lub modernizację ok. 1734 oczyszczalni ścieków.

Druga Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. AKPOŚK 2009 obejmował łącznie 1635 aglomeracji, które umieszczono w trzech załącznikach. Realizacja załącznika 1 AKPOŚK 2009 obejmowała:

- budowę 30 641 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację 2 883 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację lub rozbudowę 569 oczyszczalni ścieków,
- budowę 177 nowych oczyszczalni.

Trzecia Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji.

Czwarta Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 r. (AKPOŚK 2015). Zawiera ona wykaz inwestycji planowanych po 2015 r., który wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorzady w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020 (lub wynikającą z Umowy Partnerstwa). Biorąc jednak pod uwagę spójność dokumentów planistycznych wszystkie planowane inwestycje powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2021 r., tzn. do zakończenia kolejnego cyklu realizacji planów gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju.

Obecnie trwają prace nad V aktualizacją KPOŚK.

Zapisy „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” odnoszą się do następujących aglomeracji wymienionych w KPOŚK:

- aglomeracja Mrągowo (PLWM016),
- aglomeracja Boże (PLWM076N).

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Narodowa Strategia Gospodarki Wodnej 2030

Uwzględniając aktualną politykę Rządu RP, dotyczącą opracowywania dokumentów planistycznych, na wniosek KZGW, decyzją Ministerstwa Środowiska zmieniono nazwę projektu dokumentu z Narodowej Strategii Gospodarki Wodnej 2030 (z uwzględnieniem

etapu 2016) na Politykę wodną państwa do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) – omówienie poniżej.

Projekt polityki wodnej państwa do roku 2030 (Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030)

Polityka wodna państwa określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce.

Celem nadrzędnym Polityki wodnej państwa do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powodzie i susze. Ma to nastąpić w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych oraz uwzględnieniu integrowania ochrony środowiska wodnego z innymi dziedzinami gospodarki kraju.

Cele strategiczne dla osiągnięcia celu nadrzędnego są następujące:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów,
- zapewnienie dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczenie negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowanie ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych,
- wdrożenie systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A).

Strategia ochrony powietrza UE i wynikająca z niej Dyrektywa CAFE

Podstawowym aktem prawa UE określającym wymagania w zakresie ochrony powietrza jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszyego powietrza dla Europy (CAFE).

Podstawowym celem Dyrektywy CAFE jest:

- zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza, wyznaczonych w taki sposób, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowisko jako całość,
- ocena jakości powietrza w państwach członkowskich na podstawie wspólnych metod i kryteriów,
- uzyskiwanie informacji na temat jakości powietrza, pomocnych w walce z zanieczyszczeniami powietrza i uciążliwościami oraz w monitorowaniu

długoterminowych trendów i poprawy stanu powietrza wynikających z realizacji środków krajowych i wspólnotowych,

- zapewnienie, aby informacja na temat jakości powietrza była udostępniana społeczeństwu,
- utrzymanie jakości powietrza, tam gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawa w pozostałych przypadkach,
- promowanie ścisłej współpracy między państwami członkowskimi w zakresie ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Dyrektywa wprowadziła nowe podejście w zakresie kontroli PM_{2,5}, uzupełniające obowiązujące sposoby kontroli PM₁₀. Polega ono na ustaleniu pułapu stężenia PM_{2,5} w powietrzu atmosferycznym dla zabezpieczenia ludności przed nadmiernie wysokim zagrożeniem. Uzupełnieniem powyższego jest prawnie niewiążący cel dotyczący ograniczenia ogólnego narażenia człowieka na działanie PM_{2,5} w latach 2010 do 2020 w każdym państwie członkowskim, w oparciu o dane pomiarowe. Dyrektywa zakłada także bardziej rozbudowany system monitorowania określonych zanieczyszczeń, takich jak PM_{2,5}. Pozwoli to lepiej poznać zanieczyszczenia i ułatwi opracowanie na przyszłość bardziej skutecznej polityki w tym zakresie.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie (przede wszystkim cel dotyczący poprawy jakości powietrza) zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo ” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Polityka klimatyczna Polski

Dokument pn. „Polityka klimatyczna Polski. Strategie redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020” został przyjęty przez Radę Ministrów 4 października 2003 r. Celem strategicznym tej polityki jest: *włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.*

Do krótkookresowych celów polityki należą między innymi:

- redukcja gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki,
- realizacja postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto,
- integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa,
- opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Celem ilościowym polityki jest zapewnienie 40% redukcji emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 w porównaniu z rokiem bazowym konwencji klimatycznej (tj. 1988 r.)

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel

strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek działań C oraz cel operacyjny 2, kierunek działań B).

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Wg „Polityki energetycznej Polski do 2030 r.”, przyjętej przez Radę Ministrów dnia 10 listopada 2009 r., podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

1. poprawa efektywności energetycznej,
2. wzrost bezpieczeństwa energetycznego,
3. rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
4. rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
5. ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, wszystkie kierunki działań).

Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej

Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014 został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań z wdrażania dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, a także na podstawie obowiązku nałożonego na Ministra Gospodarki na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.).

Dokument ten zawiera opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej określających działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej w poszczególnych sektorach gospodarki, niezbędnych dla realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią na 2016 r., a także środków służących osiągnięciu ogólnego celu w zakresie efektywności energetycznej rozumianego, jako uzyskanie 20 % oszczędności w zużyciu energii pierwotnej w Unii Europejskiej do 2020 r.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, wszystkie kierunki działań oraz cel operacyjny 2, kierunek działań B).

Polityka leśna państwa (Krajowy program zwiększania lesistości)

„Krajowy program zwiększania lesistości” (KPZL) został opracowany w 1993 r. przez Zakład Badań i Systemu Informacji Przestrzennych Instytutu Badawczego Leśnictwa na zlecenie i przy współudziale Departamentu Leśnictwa ówczesnego Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Program ten został zaakceptowany do realizacji przez Radę Ministrów RP w dniu 23 czerwca 1995 r., jednak nie stał się programem rządowym, gdyż nie zagwarantowano środków na jego realizację w perspektywie wieloletniej. KPZL jest opracowaniem studialnym o charakterze strategicznym. Stanowi instrument polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju i zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.

Trzecia aktualizacja programu została wykonana w okresie od lipca do października 2014 r. w Zakładzie Zarządzania Zasobami Leśnymi IBL. Z formalnego punktu widzenia jest ona spełnieniem wymogu aktualizacji KPZL co pięć lat. Jednocześnie okres opracowania tej ekspertyzy zbiega się w czasie z początkiem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020.

Celem KPZL jest zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości kraju do 30%, a także optymalnego rozmieszczenia zalesień, ustalenia priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz instrumentów realizacyjnych. Szczególną funkcją zalesień powinno być odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesiania jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie najcenniejszych obszarów przyrodniczych we wspólny system. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej nadają temu problemowi wysoką rangę.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A).

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020)

Celem SPA 2020 jest określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, ponadto cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020

Program stanowi kontynuację „Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań”, która została uchwalona Uchwałą nr 270/2007 Rady Ministrów z dnia 26.10.2007 r.

Celem nadrzędnym programu jest: „Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.”. Program formułuje następujące cele strategiczne:

- Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej.
- Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej.
- Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk.
- Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi.
- Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług.
- Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych.
- Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych.
- Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A).

Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań

„Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań (na lata 2006-2013)” została zatwierdzona przez Ministra Środowiska w dniu 10 października 2006 r.

Przyjęte w strategii cele nadrzędne to powszechna ochrona środowisk wodno-błotnych w kraju na drodze:

- zapewnienia ciągłości istnienia i naturalnego charakteru środowisk zachowanych dotychczas obszarów wodno-błotnych oraz pełniących przez nie funkcji ekologicznych;
- zatrzymania procesu degradacji i zanikania środowisk wodno-błotnych;
- restytucji przyrodniczej obszarów zdegradowanych.

Zgodnie z zapisami strategii ochrona ta powinna być realizowana zarówno w odniesieniu do całych ekosystemów, jak i pojedynczych elementów różnorodności biologicznej: biotopów wodno-błotnych, zbiorowisk roślinnych, cennych gatunków fauny i flory.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A).

Wytyczne KE do uwzględnienia adaptacji do zmian klimatu oraz ochrony różnorodności biologicznej; Biała Księga „Adaptacja Do Zmian Klimatu: Europejskie Ramy Działania”

Celem unijnych ram na rzecz adaptacji jest osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Ramy te są zgodne z zasadą pomocniczości i uwzględniają ogólne cele UE dotyczące zrównoważonego rozwoju.

Unijne ramy są wdrażane etapowo. Przewiduje się, że w pierwszej fazie (lata 2009-2012) ustanowiono podstawy dla przygotowania kompleksowej unijnej strategii adaptacyjnej, która zostanie wdrożona w fazie drugiej, rozpoczynającej się w 2013 r.

W pierwszej fazie poświęcono uwagę czterem grupom działań: 1) tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE; 2) włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE; 3) stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne) celem zapewnienia skutecznej realizacji procesu adaptacji oraz 4) nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.

Na szczeblu krajowym opracowano „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020, omówiony wcześniej w niniejszym rozdziale), który wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, ponadto cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

3.4.2. Powiązania z dokumentami szczebla regionalnego

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2014-2020

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

RPO WiM 2014-2020 jest następcą Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 i w pewnej części spadkobiercą kierunków działań np. w sferze wypełniania dyrektyw unijnych. Koncentruje się na następujących sprawach: warmińsko-mazurskiej gospodarki i kształceniu dla niej kadr, zmiany sytuacji na rynku pracy, poprawie dostępu do usług publicznych, energii i efektywności energetycznej, środowiska przyrodniczego, wypełniania luk w systemie transportowym, rewitalizacji miast i ich ubogich społeczności oraz ograniczania ubóstwa w regionie. W RPO WiM 2014-2020 wyodrębniono następujące osie priorytetowe:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur.
Cele tematyczne:
 - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.
 - Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR).
2. Kadry dla gospodarki.
Cel tematyczny:

- Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.
3. Cyfrowy region.
Cel tematyczny:
- Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK.
4. Efektywność energetyczna.
Cel tematyczny:
- Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów.
Cele tematyczne:
- Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.
 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem.
6. Kultura i dziedzictwo.
Cel tematyczny:
- Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.
7. Infrastruktura transportowa.
Cel tematyczny:
- Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.
8. Obszary wymagające rewitalizacji.
Cele tematyczne:
- Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.
 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych.
Cel tematyczny:
- Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.
10. Regionalny rynek pracy.
Cel tematyczny:
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.
11. Włączenie społeczne.
Cel tematyczny:
- Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” odnosi się do wszystkich osi priorytetowych RPO Warmia i Mazury 2014-2020 oraz do wszystkich celów tematycznych.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025” została przyjęta uchwałą Nr XXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. Cel główny Strategii województwa brzmi: **Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.**

W „Strategii...” sformułowano 4 cele strategiczne:

1. wzrost konkurencyjności gospodarki, który zawiera najważniejsze zagadnienia na styku gospodarka – społeczeństwo;
2. wzrost aktywności społecznej – zawiera cele operacyjne ze sfery społeczeństwo – sieci;
3. wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych – ukierunkowanych głównie na sferę gospodarczą, dlatego znajduje się na styku gospodarki i nowoczesnych sieci;
4. nowoczesna infrastruktura rozwoju – ten cel najsilniej wpływa na realizację wszystkich pozostałych celów strategicznych, dlatego umieszczony jest w centralnej części układu celów.

Każdy z celów strategicznych będzie realizowany przez przyporządkowane mu cele operacyjne.

Pierwszy cel strategiczny: wzrost konkurencyjności gospodarki, będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych:

- wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji;
- wzrostu innowacyjności firm;
- wzrostu liczby miejsc pracy.

Drugi cel strategiczny: wzrost aktywności społecznej, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- rozwój kapitału społecznego;
- wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Trzeci cel strategiczny: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- doskonalenie administracji;
- intensyfikacja współpracy międzyregionalnej

Czwarty cel strategiczny: nowoczesna infrastruktura rozwoju, będzie realizowany przez następujące trzy cele operacyjne:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności;
- dostosowana do potrzeb sieć nośników energii;
- poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 r.” ze swoimi celami strategicznymi oraz celami operacyjnymi był inspirowany zapisami „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. Poprzez analogię przyjęto cele strategiczne oraz dostosowano do warunków gminy Mrągowo cele operacyjne i kierunki działań.

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo” wykorzystuje w trojaki sposób cele ujęte w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego”:

1. jako punkt wyjścia do uszczegółowienia zadań szczebla gminnego, z uwzględnieniem specyfiki i potrzeb gminy,
2. jako analogię do sformułowania celów i niektórych kierunków działań,
3. jako inspirację do sformułowania zadań szczebla gminnego.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich do 2020 roku

Cele strategiczne, operacyjne, jak i kierunki działań uwzględnione w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 r.” znajdują odniesienie do obszarów priorytetowych i celów strategicznych strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020.

Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki, z celami operacyjnymi:

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa;
2. Wzrost innowacyjności firm;
3. Wzrost liczby miejsc pracy;

realizuje kierunki działań zbieżne z 2 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Konkurencyjna gospodarka).

Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej, z celami operacyjnymi:

1. Rozwój kapitału społecznego;
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej).

Cel strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, z celami operacyjnymi:

1. Doskonalenie administracji;
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej).

Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju, z celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności;
2. Poprawa jakości i ochrona środowiska;

realizuje kierunki działań zbieżne z 3 oraz 4 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (3 – Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna, 4 – Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Obowiązujący „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego” został przyjęty Uchwałą Nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 maja 2015 roku. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest jednym z najważniejszych dokumentów planistycznych województwa. Zawiera wskazanie kierunków i działań, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez strategię rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Jest kluczowym instrumentem koordynacji polityki przestrzennej w regionie.

Celem głównym polityki przestrzennej województwa jest: „Zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu”.

Cele szczegółowe polityki przestrzennej sformułowano następująco:

1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.
2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
3. Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
4. Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
5. Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
6. Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Za podstawową zasadę polityki zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przyjmuje się zasadę zrównoważonego rozwoju.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami dokumentu, instalacje wykorzystujące energię z OZE mogą być lokalizowane na terenie całego województwa, za wyjątkiem dużej energetyki wiatrowej, dla której ustala się strefy zakazu lokalizacji oraz strefy ograniczonego rozwoju. Zasięg tych stref w odniesieniu do terenu gminy Mrągowo przedstawiono w rozdziale 5.2. W stosunku do lokalizacji wszystkich instalacji obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z odpowiednich przepisów odrębnych.

Ponieważ – jak wykazano wcześniej – projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo” ze swoimi celami strategicznymi oraz celami operacyjnymi był inspirowany zapisami „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”, a plan zagospodarowania przestrzennego województwa zawiera wskazanie kierunków i działań, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez tę strategię, analizowany dokument (w szczególności cel główny, cele strategiczne, kierunki działań i zadania do realizacji) jest również zgodny z zapisami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego”.

Strategia Rozwoju Rybactwa w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2030 r.

Z inicjatywy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w trosce o zachowanie bioróżnorodności ekosystemów wodnych, ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych, została wydana „Strategia rozwoju rybactwa w województwie warmińsko-mazurskim do 2030 roku”.

Celem głównym strategii jest ekorozwój czyli zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej na Warmii i Mazurach. Jest on realizowany poprzez trzy cele strategiczne: ochronę ichtiofauny, wzrost świadomości społecznej i konkurencyjną gospodarkę rybacką oraz 16 celów operacyjnych.

Strategia rozwoju rybactwa koncentruje się na trzech następujących priorytetach strategicznych:

- Priorytet strategiczny 1. Ochrona środowiska
- Priorytet strategiczny 2. Odpowiedzialność społeczna
- Priorytet strategiczny 3. Wzrost gospodarczy

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” odnosi się do wszystkich w/w priorytetów strategicznych w zakresie adekwatnym do uwarunkowań gminy Mrągowo.

Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016

„Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016” został uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr XVIII/333/12 z dnia 19 czerwca 2012 r. Cele główne w „Planie ...” przyjęto za KPGO:

1. utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
2. zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
3. zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
4. wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
5. współpraca z ministrem właściwym do spraw środowiska przy prowadzeniu bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO);
6. minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przy jednoczesnym zwiększaniu ilości tych odpadów poddawanych procesom odzysku;
7. rozwój systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.

Cele szczegółowe w odniesieniu do gospodarki odpadami komunalnymi są następujące:

1. objęcie wszystkich mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku;
2. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby w 2013 roku nie było składowanych więcej niż 50%, a w 2020 roku nie więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 roku;
3. zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku;
4. przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% masy do 2020 roku;
5. objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do końca 2013 roku;
6. zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów wyznaczonych przez Unię Europejską oraz rekultywacja składowisk zamkniętych;
7. rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów ZSEiE, wielkogabarytowych oraz odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016” gmina Mrągowo została przyporządkowana do Regionu Centralnego gospodarki odpadami komunalnymi. Zagospodarowanie odpadów odbywa się w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie, który należy do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. ZGOK jest komunalną spółką prawa handlowego, w której 100% udziałów należy do 37 samorządów (m.in. gminy Mrągowo) tworzących Region Centralny gospodarki odpadami zgodnie z zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. ZUOK w Olsztynie ma status regionalnej instalacji przetwarzania odpadów (RIPOK). W ZUOK odpady są poddawane mechaniczno-biologicznemu przetworzeniu.

Obecnie na ukończeniu są prace nad aktualizacją „Planu gospodarki odpadami Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016”. Został także opracowany tzw. plan inwestycyjny (stanowiący załącznik do WPGO). Plan ten będzie określać potrzebną infrastrukturę, dotyczącą odpadów komunalnych, w tym odpadów budowlanych i rozbiórkowych, wraz z mocami przerobowymi, służącą zapobieganiu powstawaniu tych odpadów oraz gospodarowaniu nimi, zapewniającą osiągnięcie celów wyznaczonych w przepisach unijnych. Z punktu widzenia przedsiębiorców zamierzających skorzystać ze środków unijnych lub NFOŚiGW lub WFOŚiGW – warunkiem dopuszczalności finansowania inwestycji dotyczących odpadów komunalnych z w/w źródeł jest ujęcie ich w planie inwestycyjnym.

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018

Celem strategicznym „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” jest: *Ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.*

Dokument wyznacza następujące priorytety i kierunki działań:

Priorytet I: Doskonalenie działań systemowych

Kierunki działań:

- I.1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategicznych programach rozwoju województwa;
- I.2. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska;
- I.3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska.
- I.4. Rozwój systemu ek zarządzania.
- I.5. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.
- I.6. Rozwój badań i postęp techniczny w dziedzinie ochrony środowiska.
- I.7. Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku.
- I.8. Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym.
- I.9. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Priorytet II: Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych

Kierunki działań:

- II.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.
- II.2. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody.

- II.4. Ochrona powierzchni ziemi.
- II.5. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi.
- II.6. Ochrona klimatu.
- II.7. Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi.

Priorytet III: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Kierunki działań:

- III.1. Ograniczanie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia.
- III.2. Poprawa jakości powietrza
- III.3. Poprawa jakości wód.
- III.4. Doskonalenie gospodarki odpadami.
- III.5. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych.
- III.6. Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku.

Cel, priorytety i kierunki działań zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 2 oraz cel operacyjny 3, wszystkie kierunki działań oraz cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

Obecnie zakończono konsultacje społeczne do projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Dokument skupia się na następujących obszarach interwencji i przypisanych im celach:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza.
 - Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
- Zagrożenia hałasem.
 - Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.
- Pola elektromagnetyczne.
 - Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.
- Gospodarowanie wodami.
 - Osiąganie celów środowiskowych dla wód.
 - Ochrona przed niedoborami wody i powodzią.
- Gospodarka wodno-ściekowa.
 - Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności.
 - Ograniczanie zużycia wody.
 - Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami.
- Zasoby geologiczne.
 - Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin.
- Gleby.
 - Ochrona gleb.
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
 - Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB.
 - Zapobieganie powstawaniu odpadów.
 - Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa i zmiana ich zachowań.

- Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach – odzyskiwanie energii powinno zostać ograniczone do materiałów nienadających się do recyklingu.
- Dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych.
- Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów reszkowych.
- Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów.
- Zasoby przyrodnicze.
 - Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
 - Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej województwa.
 - Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
 - Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody.
 - Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych.
 - Włączanie społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody.
- Zagrożenia poważnymi awariami.
 - Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków.

Cel, priorytety i kierunki działań zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3 oraz cel operacyjny 2, wszystkie kierunki działań oraz cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

Program rozwoju OZE województwa warmińsko –mazurskiego na lata 2013-2020

Program rozwoju OZE województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2013 –2020 wskazuje kierunki działań, w których polityka regionalna może najskuteczniej przyczynić się do zwiększenia udziału energii z odnawialnych źródeł w ogólnym bilansie energetycznym województwa. Osiągnięcie wymaganego w pakiecie energetyczno-klimatycznym wskaźnika 15 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej w 2020 roku zobowiązuje samorządy do wspierania istniejących oraz powstawania nowych inwestycji opartych na wykorzystaniu nowych źródeł energii, które zmierzają do rozwoju i uniezależnienia się regionu od zewnętrznych dostaw energii.

Cele Programu rozwoju OZE województwa warmińsko-mazurskiego na 2020 rok:

- Produkcja energii ogółem z OZE na poziomie 14 000 TJ, tj. około 18,4% przewidywanego zużycia energii w regionie;
- Produkcja energii elektrycznej na poziomie 1 700 GWh tj. około 49 % zużycia energii elektrycznej w województwie;
- Redukcja emisji CO₂ z tytułu produkcji energii elektrycznej z OZE o 1 530 tys. ton;
- Obniżenie wskaźnika zużycia energii na 1 mln PKB w regionie z poziomu 1,94 TJ/mln PKB do poziomu 1,67TJ/mln PKB w roku 2020.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek działań C).

Wojewódzki Program Zwiększania Lesistości

„Wojewódzki program zwiększenia lesistości na lata 2001 – 2010” obejmuje okres miniony. W chwili obecnej brak jest aktualnego programu zwiększania lesistości dla województwa warmińsko-mazurskiego.

Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z Planem działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10

Program Ochrony Powietrza został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr IV/96/15 z dnia 16 lutego 2015 r. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Program identyfikuje następujące działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu:

1. W zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno-bytowej i technologicznej): rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą, zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej, zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła – termomodernizacja budynków, ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych, zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego PM10 i B(a)P.
2. W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej): kontynuacja modernizacji taboru komunikacji w miastach i gminach, wprowadzenie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich, szkolenia kierowców i obsługi maszyn dotyczące zmniejszenia emisji poprzez odpowiednie użytkowanie pojazdów, stosowanie zachęt finansowych do wymiany pojazdów na bardziej przyjazne środowisku, kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miasta lub jego części centralnych, tworzenie stref z zakazem ruchu samochodów, rozwój i zwiększanie efektywności systemu transportu publicznego, polityka cenowa opłat za przejazdy i zsynchronizowanie rozkładów jazdy transportu zbiorowego zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego, tworzenie systemu ścieżek rowerowych, tworzenie systemu płatnego parkowania w centrum miast, intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic (szczególnie w okresach bezdeszczowych), wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłacej nawierzchni, stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji, uprzywilejowanie ruchu pieszego w centrum miasta.
3. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw: ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii, zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu i siarki, stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza, stosowanie technik odpylania, odsiarczania i odazotowania spalin o dużej efektywności, stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii, zmniejszenie strat przesyłu energii.

4. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne: stosowanie efektywnych technik odpylania, odsiarczania i odazotowania gazów odlotowych, zmiana technologii produkcji, w tym likwidacja źródeł o znaczącej emisji pyłu, zmiana profilu produkcji wpływająca na ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających.
5. W zakresie przetwórstwa mięsnego na skalę komercyjną (fast-foody, restauracje, itp.): stosowanie metod smażenia mięsa (np. z konwerterem katalitycznym), zapewniających obniżenie emisji benzo(a)pirenu, stosowanie zachęt finansowych dla restauracji, które są skłonne wymienić systemy wentylacyjne, promocja w lokalnych społecznościach obiektów przetwórstwa mięsa stosujących metody smażenia zapewniające obniżenie emisji benzo(a)pirenu.
6. W zakresie ograniczania emisji powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól: zapobieganie pożarom w lasach (uświadamianie społeczeństwa, zakazy wchodzenia w trakcie suszy, sprzątanie lasów), użytkowanie terenów publicznych z wykorzystaniem bezpiecznych praktyk wykorzystujących użycie ognia, skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól.
7. W zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi: usprawnianie infrastruktury recyklingu, w celu ułatwienia zbiórki odpadów, zachęcenie do stosowania kompostowników, stworzenie specjalnego systemu programów zbiórki odpadów zielonych pochodzących z ogrodów, zbiórka makulatury, prowadzenie kampanii edukacyjnych, informujących społeczeństwo o zagrożeniach dla zdrowia płynących z „otwartego” spalania śmieci.
8. W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy: kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości, prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów (śmieci) połączonych z nakładaniem mandatów za spalanie odpadów (śmieci), uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci ciepłowniczej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej, promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła, wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza.
9. W zakresie planowania przestrzennego:
 - uwzględnianie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10, B(a)P, poprzez działania polegające na: wprowadzaniu zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych miast (place, skwery), zachowaniu istniejących terenów zieleni i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miast, ustalaniu sposobu zaopatrzenia w ciepło z zakazem używania paliw stałych w indywidualnych stałych źródłach ciepła w nowoplanowanej zabudowie, preferowanie podłączania nowych obiektów do sieci ciepłowniczej w rejonach objętych centralnym systemem ciepłowniczym, modernizowaniu układu komunikacyjnego celem przeniesienia ruchu poza ścisłe centrum miast, reorganizacji układu komunikacyjnego oraz wprowadzeniu stref zamkniętych dla ruchu samochodowego w ścisłym centrum miast, zapewnieniu obsługi transportem zbiorowym na etapie tworzenia planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy,

- w decyzjach środowiskowych dla budowy i przebudowy dróg: zalecenie stosowania wzdłuż ciągów komunikacyjnych pasów zieleni izolacyjnej (z roślin o dużych zdolnościach fitoromediacyjnych), zalecenie stosowania ekranów akustycznych pochłaniających typu „zielona ściana” zamiast najczęściej stosowanych ekranów odbijających,
- Planowanie rozbudowy miast w sposób zapobiegający zbytniemu „rozlewaniu się” miast.

Działania opisane w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, wszystkie cele operacyjne oraz cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N

Program... został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr III/42/2014 z dnia 30.12.2014 r. W dokumencie nie uwzględniono żadnych dróg z terenu gminy Mrągowo.

Programy transportowe

„Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego” został opracowany w 2013 r. i uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Uchwała Nr XXX/582/2013 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 września 2013 r.). Plan został zaktualizowany w 2015 r. Podstawowy cel opracowania planu transportowego to poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego powinien być osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu - instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych
- Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów
- Cel 3. Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym
- Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru – instrument rozwoju gospodarczego
- Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa - radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu
- Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.

Założenia opisane w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 1, kierunek działań B).

Projekt „Programu rewitalizacji miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego“
Nie dotyczy obszaru gminy Mrągowo (gmina wiejska).

Plan gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły

W „Planie gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły” wyszczególniono następujące cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych:

Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCW brano pod uwagę aktualny stan JCW w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwóch przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla obszarów chronionych funkcjonujących na obszarach dorzeczy nie zostały podwyższone cele środowiskowe.

W „Planie gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły” wyszczególniono następujące cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych: dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Plan gospodarowania wodami dla dorzecza Pregoly

W „Planie gospodarowania wodami dla dorzecza Pregoly” wyszczególniono następujące cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych:

Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCW brano pod uwagę aktualny stan JCW w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwóch przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla obszarów chronionych funkcjonujących na obszarach dorzeczy nie zostały podwyższone cele środowiskowe.

W „Planie gospodarowania wodami dla dorzecza Pregoly” wyszczególniono następujące cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych: dla części wód będących w co

najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

Rozporządzenie w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego
Nie zostało opracowane.

Projekt planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Plany zadań ochronnych opracowano i ustanowiono dla 1 spośród 4 obszarów Natura 2000 występujących na terenie gminy Mrągowo:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 23 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 **Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo** PLH280055 (zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 maja 2016 r.).

Wymieniony dokument wyszczególnia m.in. cele planowanych działań ochronnych. Cele te zostały we właściwy sposób uwzględnione w „Strategii...” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A i B).

3.4.3. Powiązania z dokumentami szczebla gminnego

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrągowo”

Aktualnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało zatwierdzone uchwałą Nr XXIX/295/13 Rady Gminy Mrągowo z dnia 5 września 2013 r. (zmiana poprzednio obowiązującego studium, uchwalonego przez Radę Gminy Mrągowo uchwałą Nr XVIII/130/2000 z dnia 06 marca 2000 r.)

Gmina Mrągowo posiada 43 szczegółowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte jest 4,2% powierzchni gminy (1244 ha).

W studium, ze względu na naturalne warunki fizjograficzno-przyrodnicze, wyodrębniono w gminie Mrągowo cztery strefy funkcjonalne:

Strefa I - „Ochronna” (z sześcioma obszarami funkcjonalnymi) obejmuje tereny objęte różnymi formami ochrony.

Funkcje obszarów: Ochronne, naukowe, dydaktyczne i krajoznawcze, rolnictwo ekologiczne, gospodarka rybacka ograniczona wymogami ochrony, turystyka krajoznawcza piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych trasach, narciarstwo nizinne, gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zapisami w planach urzędzenia lasu, rolnictwo.

Strefa II - „Krajobrazowa” (z trzema obszarami funkcjonalnymi) obejmuje tereny objęte ochroną krajobrazu.

Funkcje obszarów: Rolnictwo, turystyka, leśnictwo.

Strefa III – „Aktywizacji gospodarczej” (z dwoma obszarami funkcjonalnymi) obejmuje tereny nie objęte prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody.

Funkcje obszarów: Rolnictwo, usługi, produkcja, turystyka.

Strefa IV – „Podmiejska” (z dwoma obszarami funkcjonalnymi) obejmuje tereny w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Mrągowo, w części objęte ochroną krajobrazu (obszar IVB)

Funkcje obszarów: Mieszkalnictwo, produkcja, usługi, różne formy rekreacji.

Zapisy w/w dokumentów zostały uwzględnione w opracowanym projekcie „Strategii...”, przede wszystkim w planowaniu zadań przewidzianych do realizacji przez Gminę Mrągowo.

Program Ochrony Środowiska

Gmina Mrągowo nie posiada Programu Ochrony Środowiska.

Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mrągowo

„Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mrągowo” został przyjęty uchwałą nr XIV/146/12 Rady Gminy Mrągowo z dnia 31 stycznia 2012 r. Program został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W dokumencie zaplanowano 2 typy działań:

1. Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych.
2. Zadania w zakresie edukacyjno-informacyjnym.

Działania zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób uwzględnione w „Strategii...” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B oraz cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A).

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Mrągowo

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Mrągowo przyjęto uchwałą Rady Gminy nr IV/18/15 z dnia 28 stycznia 2015 r. Projekt został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Mrągowo” planują następujące kierunki działań:

- działania w zakresie zaopatrzenia w ciepło budownictwa,

- działania związane z racjonalizacją użytkowania ciepła oraz energii elektrycznej w obiektach należących do gminy, budynkach mieszkalnych i innych budynkach należących do podmiotów gospodarczych,
- działania w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej.

Kierunki działań zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób uwzględnione w „Strategii...” (przede wszystkim: cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek działań B oraz cel operacyjny 2, wszystkie kierunki działań).

Plan gospodarki niskoemisyjnej

Gmina Mrągowo nie posiada planu gospodarki niskoemisyjnej.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Mrągowo na lata 2015-2018.

„Program Opieki nad Zabytkami Gminy Mrągowo na lata 2015-2018” został przyjęty Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Mrągowo z dnia 26 marca 2015 r. Program formułuje następujące cele:

1. rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
2. eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
3. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
4. tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki;
5. włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Gminy Mrągowo;
6. uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami.

Cele zawarte w wymienionym dokumencie zostały we właściwy sposób uwzględnione w „Strategii...” (przede wszystkim: cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek działań A oraz D, E, G oraz cel strategiczny III, wszystkie cele operacyjne i kierunki działań).

Lokalny program rewitalizacji

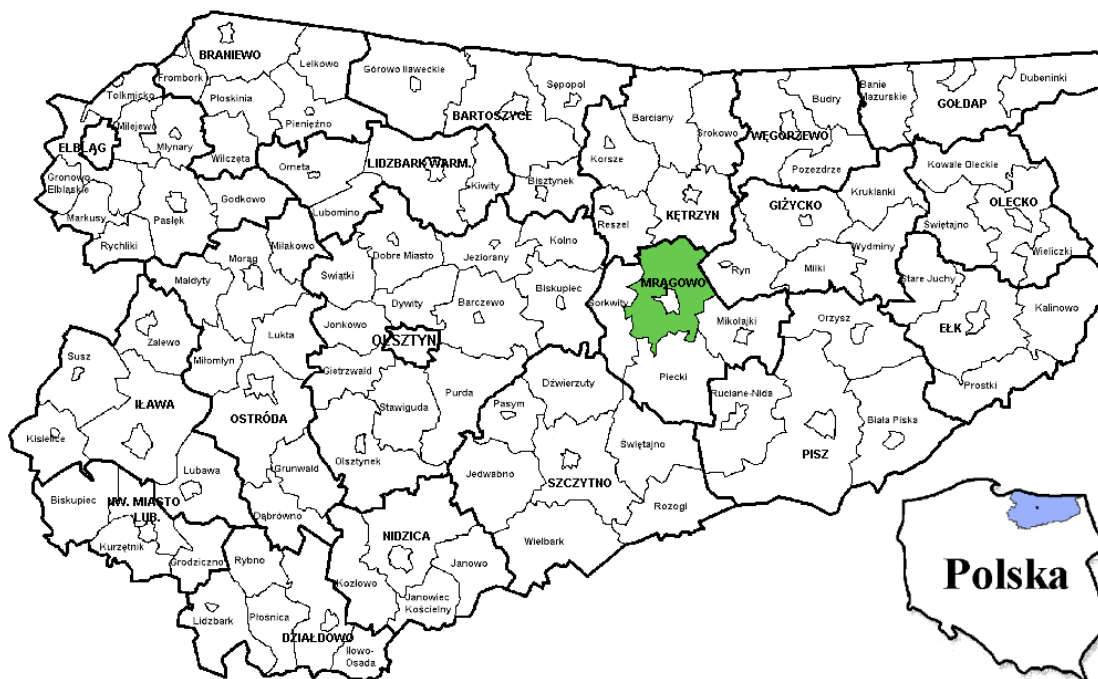
Gmina Mrągowo nie posiada lokalnego programu rewitalizacji.

4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA, KLUCZOWE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI „STRATEGII...”

4.1. Krótka ocena poszczególnych komponentów środowiska, w tym na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

4.1.1. Skrócona charakterystyka gminy

Gmina wiejska Mrągowo o powierzchni 295,14 km², jest położona w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego (Rys. 1), w odległości ok. 60 km od stolicy województwa, w powiecie mrągowskim. Gmina graniczy z następującymi gminami: gminą miejską Mrągowo, gminą Kętrzyn, gminą Ryn, gminą Mikołajki, gminą Piecki, gminą Sorkwity i gminą Reszel.

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 1 Położenie gminy Mrągowo w układzie administracyjnym kraju.

Gmina Mrągowo zajmuje obszar o powierzchni 295,14 km². Przez gminę przebiegają drogi krajowe nr 16 oraz nr 59 i dwie drogi wojewódzkie,.

Wg stanu na dzień 15-06-2015 gmina Mrągowo liczyła 7 968 mieszkańców (wg ewidencji gminnej). Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 30 mieszkańców na 1 km², a więc jest nieco wyższa niż przeciętna dla gmin wiejskich województwa.

W 2014 r. w systemie REGON były zarejestrowane 593 jednostki gospodarcze, z czego ponad 98% stanowiły podmioty prywatne – przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące

działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych w okresie 2010-2014 systematycznie rosła – w latach 2012-2013 z dynamiką odpowiednio blisko 5% i 9% rocznie. Do najważniejszych podmiotów należą:

- WILD Polska Sp. z o.o., Zakład Produkcyjny w Marcinkowie (produkcja wsadów owocowych dla przetwórstwa mleczarskiego).
- TERMIK Sp. z o.o. w Marcinkowie, producent elektrycznych elementów grzejnych.
- BUDEXTAN Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o. w Marcinkowie, budowa i sprzedaż obiektów mieszkaniowych (mieszkań), obiektów handlowych, usługowych i innych,
- Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
- Pieczarki Mazurskie „Fedor” w Uźrankach, grupa producencka – produkcja pieczarek.
- Mazurskie Domy S.C. w Wyszemborku, produkcja i budowa domów drewnianych.
- Kamieniarstwo Paśnikowski Sp. z o.o. w Karwiach.

Podstawowe gałęzie gospodarki w gminie Mrągowo to:

- działalność związana z obsługą turystyki – z uwagi na uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe,
- rolnictwo (szczególnie chów i hodowla zwierząt, przede wszystkim bydła oraz drobiu),
- przetwórstwo przemysłowe (szczególnie produkcja wyrobów z drewna, produkcja wyrobów metalowych, produkcja artykułów spożywczych),

Główne ośrodki turystyczne w gminie są zlokalizowane w okolicach Kosewa i Probarka.

4.1.2. Krajobraz i rzeźba terenu

Pod względem fizjograficznym gmina jest położona w makroregionie Pojezierza Mazurskiego, w przeważającej części w mezoregionie Pojezierza Mrągowskiego. Wschodni kraniec gminy leży w obrębie mezoregionu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (Rys. 2).

Ukształtowanie powierzchni gminy jest typowe dla obszarów polodowcowych, a cechą charakterystyczną krajobrazu są zarówno znaczne deniwelacje terenu, jak też występowanie dużej ilości naturalnych zbiorników wodnych. Dominującą jednostką jest wysoczyzna moreny dennej. Miejscami (rejon Polskiej Wsi, Kosewa) występuje falisty, piaszczysty sandr. Krajobraz wysoczyzny urozmaicają równoleżnikowe ciągi moren czołowych, przebiegających wzdłuż pagórków. Najwyższy punkt na terenie gminy ma wysokość 217 m n.p.m. i jest położony w rejonie Bożego. Znaczącymi formami, urozmaicającymi krajobraz terenów gminy i wpływającymi na jego charakter są również rynny subglacjalne.

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 2 Teren gminy Mrągowo na tle krain fizycznogeograficznych.

4.1.3. Klimat

Gmina Mrągowo leży w mazurskim regionie klimatycznym, w mazurskiej dzielnicy klimatycznej. Zaznacza się tu duży wpływ klimatu kontynentalnego. Pojezierze Mrągowskie charakteryzuje się największym zachmurzeniem, największym prędkościami wiatru i poza regionami górskimi należy do jednych z najzimniejszych rejonów Polski. Średnia roczna temperatury wynosi 6,6°. Najwyższe średnie maksima występują zwykle w lipcu, którego średnia miesięczna temperatura wynosi 17,4°. Najzimniejszy jest luty ze średnią temperaturą – 4,8°.

Wyniesienie nad poziom morza, duże nagromadzenie otwartych zbiorników wodnych, a także terenów podmokłych powoduje, że poszczególne pory roku wkraczają tu w innych terminach, niż w pozostałych regionach kraju. Wpływ wód powierzchniowych zaznacza się także w wyższej wilgotności powietrza. Średnio w roku notuje się 38 dni z mgłą.

Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. W ciągu całego roku jest tu ok. 110 dni z pełnym zachmurzeniem i ok. 160 dni z zachmurzeniem częściowym. Średnia roczna suma opadów wynosi 576 mm. Minimum przypada na marzec (23 mm), a maksimum na lipiec (78 mm).

W układzie rocznym dominują wiatry z kierunku południowo-zachodniego i zachodniego. Zdecydowanie najrzadziej wieją wiatry z kierunku północno-wschodniego, a także północnego i wschodniego. Długość okresu wegetacyjnego to około 209 dni.

4.1.4. Przyroda i różnorodność biologiczna

Wg podziału geobotaniczno-regionalnego, gmina Mrągowo leży w Dziale Północnym Mazursko-Białoruskim, w Krainie Mazurskiej (podział wg Matuszkiewicz J.M.), w którym nakłada się zasięg środkowoeuropejskiego graba i borealnego świerka, a jednocześnie brak suboceanicznego buka. Z zespołów leśnych występują:

- subkontynentalny bór świeży *Peucedano – Pinetum*,
- sosnowo - świerkowy bór mieszany – *Calamagrosti arundinaceae – Piceetum*,
- subborealny bór mieszany – *Serratulo – Pinetum*,
- świerkowo – dębowy bór mieszany – *Quercu Piceetum*,
- subkontynentalny las grądowy – *Tilio Carpinetum*,
- żyzna buczyna niżowa – *Melio Fagetum*,
- zespół kontynentalnych torfowisk wysokich – *Ledo Sphagnetum magellanici*

Wśród siedlisk leśnych na terenie gminy Mrągowo zdecydowaną przewagę mają typy lasowe, głównie las świeży. Typy borowe, w tym bór mieszany świeży, dominują w południowej części gminy. Fragmenty bardzo żyznych siedlisk lasowych występują głównie w części południowej gminy. Na terenie kompleksu Gązwa występuje wielki płat boru bagiennego. W strukturze gatunkowej dominuje sosna i świerk. Z gatunków liściastych – najliczniej występuje brzoza i dąb.

Ponadto, w gminie Mrągowo ustanowiono kompleksy lasów o szczególnych walorach przyrodniczych:

- kategoria 1.1.a – lasy w rezerwach (rezerwat „Gązwa”),
- kategoria 1.1.b – lasy w parkach krajobrazowych (Mazurski Park Krajobrazowy),
- kategoria 1.2 – lasy będące ostojami zagrożonych i ginących gatunków – ochroną strefową objęto gniazda orlika krzykliwego, bielika, puchacza, bociana czarnego, rybołowa, kani czarnej. Ochroną stanowiskową objęto również rzadkie gatunki roślin;
- kategoria 2 – kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie (obszar Puszczy Piskiej, Mazurski Park Krajobrazowy);
- kategoria 3.1 – obszary obejmujące skrajnie rzadkie, ginące lub zagrożone ekosystemy: bory bagienne, świerczyny borealne na torfie, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, grądy zboczowe, łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe oraz ekosystemy nieleśne: torfowiska wysokie i przejściowe;
- kategoria 3.2 – obszary obejmujące skrajnie rzadkie, ginące lub zagrożone ekosystemy w skali Europy: grądy subkontynentalne oraz łągi olszowe, źródłiskowe lasy olszowe na niżu.
- kategoria 4.1 – lasy wodochronne, chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki wodne w zlewni oraz na obszarach wododziałów. Zlokalizowane są nad brzegami jezior, rzek i innych cieków oraz zbiorników wodnych;

- kategoria 6 – lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności: obszary leśne uczęszczane rekreacyjnie przez mieszkańców Mrągowo, miejsca śródleśnych mogił i cmentarzy oraz stanowiska archeologiczne.

Ponadto na terenie gminy Mrągowo utworzone powierzchnie referencyjne – reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego. Takie enklawy i obszary objęte ochroną prawną, tam gdzie w planach ich ochrony ustalono taką potrzebę, są wyłączone z użytkowania.

Znacznie większe zróżnicowanie gatunkowe roślin i zwierząt występuje na tych terenach gminy, które nie są silnie przekształcone przez działalność człowieka, w przypadku gminy Mrągowo – głównie działalność rolniczą oraz zagospodarowanie turystyczne.

Zgodnie z tym, największe bogactwo roślin w gminie Mrągowo występuje na obszarach podmokłych, mało dostępnych i leśnych, natomiast najcenniejszą szatą roślinną dysponują obszary chronione w sposób prawny, które zachowały walory zbiorowisk naturalnych. Występują w nich unikatowe fitocenozy, głównie związane z licznymi torfowiskami. Pośród roślin występuje wiele gatunków chronionych, w tym: występują gatunki z rodziny storczykowatych – będące pod ścisłą ochroną – kruszczyk błotny, szerokolistny, rdzawoczerwony, storczyk krwisty, listera jajowata, żłobik koralowy, rosiczka okrągłolistna i długolistna, wawrzynek wilczełyko, bażyna czarna, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowata.

Na terenie gminy występuje łącznie kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej.

Świat zwierzęcy na terenie gminy Mrągowo to przedstawiciele typowej fauny Niżu Polskiego. Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie.

Ostoją zwierząt na terenie gminy jest przede wszystkim kompleks leśny Puszczy Piskiej (południowa część gminy). Z większych zwierząt występują tu m.in. następujące gatunki: łoś, jeleń szlachetny, sarna i dzik; z drapieżników: lis, tchórz, jenot (obcy gatunek inwazyjny), kuna domowa (kamionka) i leśna, gronostaj, łasica oraz borsuk. Dawniej pospolite, obecnie coraz rzadsze są zając i królik.

W ostatnim okresie obserwuje się dość liczną obecność bobrów, jak również wydr (oba gatunki umieszczone w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej). Wzrasta także liczebność niepożądanego, bardzo ekspansywnej norki amerykańskiej (obcy gatunek inwazyjny w faunie rodzimej), wyrządzającej szkody wśród ptactwa wodno-błotnego oraz w rybostanie, jak również zagrażający utrzymaniu populacji niezwykle rzadkiego żółwia błotnego, dla ochrony którego powołano obszar siedliskowy Natura 2000, obejmujący swym zasięgiem m.in. południowo-wschodni kraniec gminy.

Drobne gryzonie reprezentują m. in. mysz polna, nornica ruda i polnik zwyczajny, z większych wymienić można wiewiórkę, piżmaka, i karczownika. Występuje również kilka gatunków nietoperzy. Spotykane ssaki owadożerne to: jeż europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret, rzęsorek rzeczek.

Urozmaicony jest świat ptaków, występują: kaczki: krzyżówka, cyranka, cyraneczka, podgorzałka, tracz nurogęś, płaskonos, czernica, czy rzadziej spotykane: świstun, lodówka, gągoł; gęsi: gęgawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach); kormoran i mewy. Ponadto można spotkać: perkozy, sieweczkę rzeczną, czajkę, brodziec krwawodziobego i samotnego, rybitwę czarną, łabędzia niemego, a także czapłę siwą, żurawia, bociana białego, bociana czarnego (cztery ostatnie gatunki umieszczone w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków – jako gatunki objęte szczególną ochroną). Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy, bażanty i przepiórki. Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna (umieszczone w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków), błotniak stawowy. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdzkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonia. Najcenniejszymi na tym terenie przedstawicielami ornitofauny są: puchacz, orlik krzykliwy i bielik (również umieszczone w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków).

Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata (również liczna). Możliwe jest również występowanie żółwia błotnego – gatunku unikatowego w skali kraju.

Liczni są przedstawiciele płazów m.in. gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, kumak nizinny, ropucha szara i zielona).

W wodach powierzchniowych powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdregę, leszcz, krap, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja, słonecznica, ciernik, cierniczek itd. W większych i głębszych jeziorach, występują głąbielowate: sieja i sielawa. Do spotykanych gatunków, należy też doliczyć, wprowadzone sztucznie do niektórych zbiorników w latach 60., karpia oraz azjatyckie ryby roślinożerne: tołpygę i amura. Ich liczebność w wodach otwartych jest śladowa, co nie jest jednak niepokojące, bo gatunki te obecnie, jako obce polskiej ichtiofaunie, uważa się za niepożądane. Fauna bezkręgowców jest bogata i stosunkowo dobrze poznana.

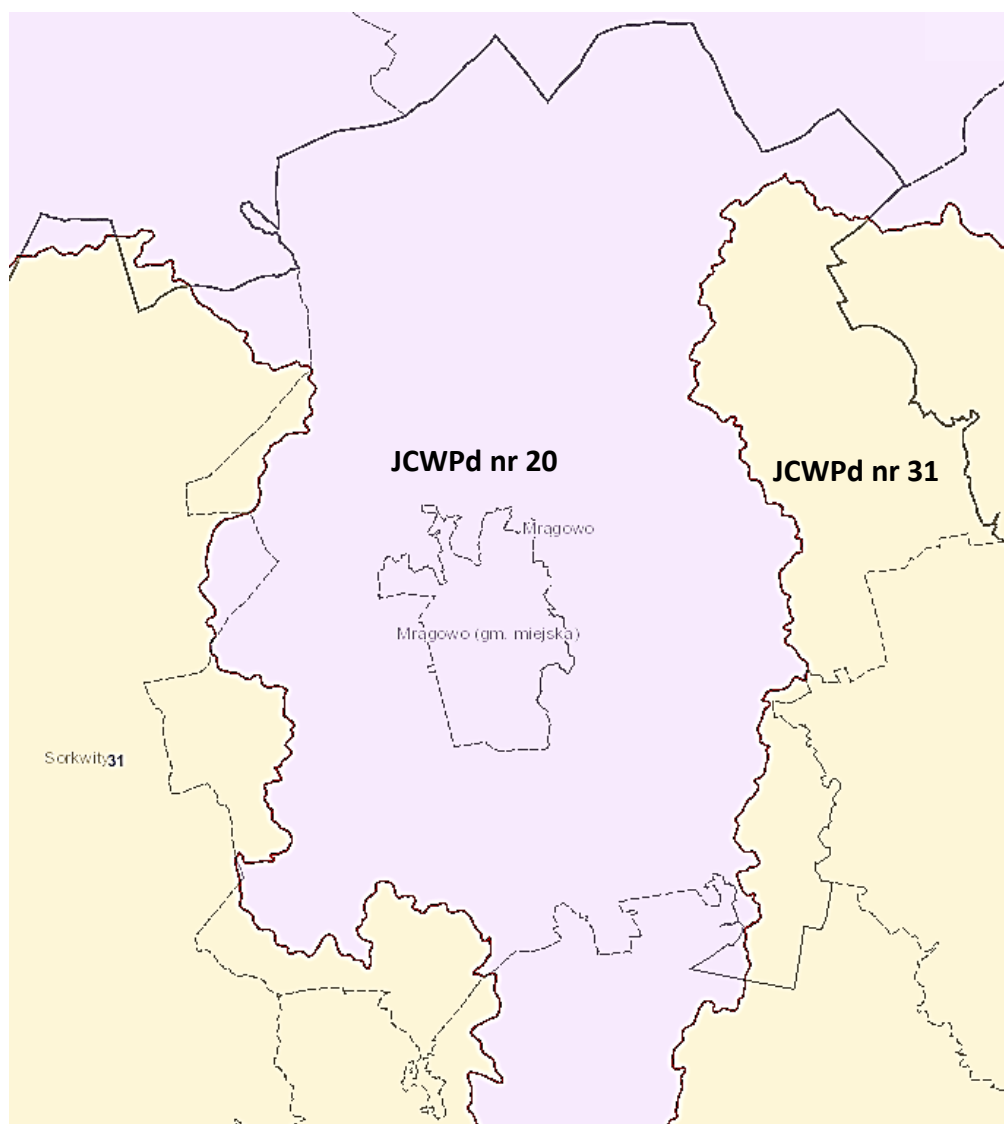
4.1.5. Wody

4.1.5.1 Wody podziemne

Wg „Hydrogeologii regionalnej Polski” (pod redakcją Bronisława Paczyńskiego i Andrzeja Sadurskiego, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007) gmina Mrągowo leży w granicach jednego regionu hydrogeologicznego (w Prowincji Wisły) (Rys. 3): w regionie Narwi, Pregoly i Niemna, w obrębie 2 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), nr 20 – przeważająca środkowa część gminy i nr 31 – krańce wschodnie i zachodnie gminy. Region Narwi, Pregoly i Niemna stanowi częściowo sztucznie wydzielony obszar, którego granice od południa i zachodu wyznaczają wododziały: Narwi i Bugu, Orzyca i Wkry oraz Łyny i Pasłęki, natomiast od północy i wschodu obszar ten zamyka granica państwa. Powierzchnia całego regionu wynosi 37 481,3 km². Zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej,

w obrębie regionu wydzielono 10 jednolitych części wód podziemnych. Część dorzecza Pregoty w granicach Polski zajmuje powierzchnię 8 417,7 km² i obejmuje trzy jednolite części wód podziemnych (JCWPd): m. in. nr 20 zlewnia Łyny, w granicach której znajduje się przeważająca, środkowa część gminy Mrągowo. Część regionu należąca do zlewni Narwi ma powierzchnię 26 592,5 km². W jej obrębie wydzielono pięć JCWPd, m.in. nr 31 zlewnia Pisy wraz z południową częścią Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Tereny obu JCWPd znajdują się w zarządzie RZGW w Warszawie. Zasoby perspektywiczne JCWPd nr 20 są szacowane na 1048 tys. m³/d, a zasoby odnawialne na 1 879 tys. m³/d. Zasoby perspektywiczne JCWPd nr 31 są szacowane na 698 tys. m³/d, a zasoby odnawialne na 1 766 tys. m³/d.

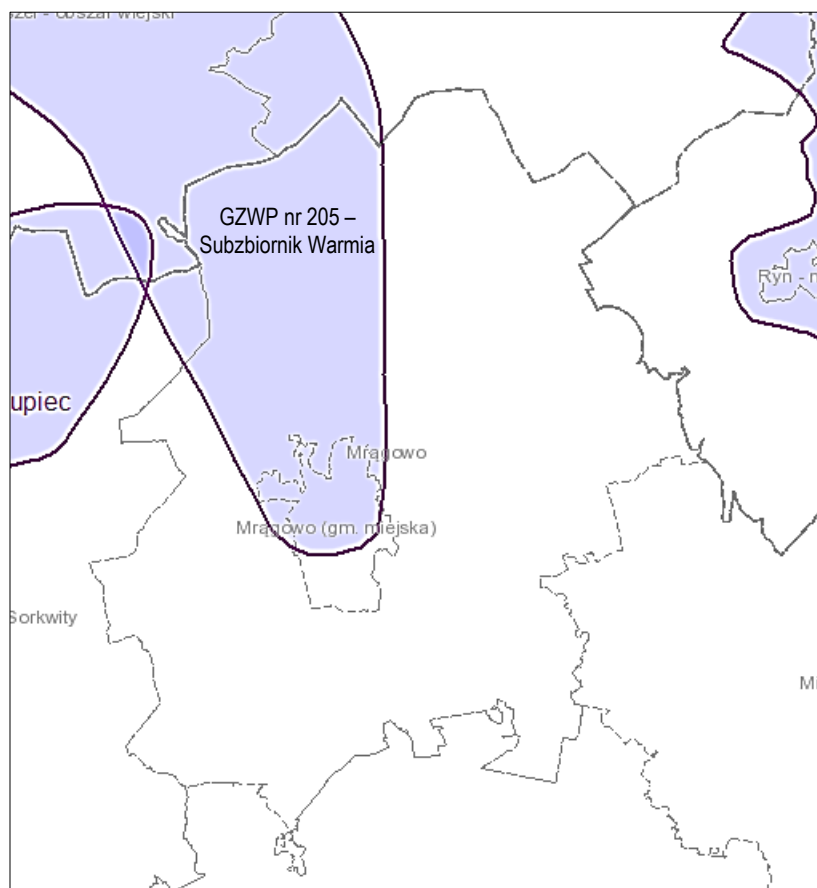
(źródło wszystkich powyższych informacji tego rozdziału: „Hydrogeologia regionalna Polski” pod redakcją Bronisława Paczyńskiego i Andrzeja Sadurskiego, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007).

Źródło: Państwowa Służba Hydrologiczna

Rys. 3 Teren gminy Mrągowo na tle granic JCWPd.

Na terenie gminy eksploatowane są głównie warstwy, zalegające w osadach na trzeciorzędowym poziomie wodonośnym. Teren gminy jest objęty zasięgiem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oznaczonego numerem 205 (Subzbiornik Warmia) (Rys. 4), o powierzchni ogólnej 2095 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 60 tys. m³/d. Wody tego zbiornika są w naturalny sposób chronione od powierzchni terenu.

Źródło: Państwowa Służba Hydrologiczna

Rys. 4 Teren gminy Mrągowo na tle granic GZWP – Subzbiornik Warmia.

Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na terenie gminy Mrągowo w obrębie JCWPd nr 20 i 31 jest określany jako dobry (źródło: „Raport o stanie chemicznym i ilościowym Jednolitych Części Wód Podziemnych dla obszarów dorzeczy zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej”).

Warunki zaopatrzenia w wodę w gminie są zróżnicowane, głównie w części północno-wschodniej, gdzie są obszary (rejon Wyszembork, Boże Małe, Boże, Gronowo, Budziska, Szczerzbowo, Sądry), na których nie stwierdzono występowania warstw wodonośnych w dużym zwartym kompleksie. Na pozostałym obszarze gminy warunki hydrogeologiczne są korzystne lub przeciętne.

Na części obszaru gminy użytkowe poziomy wodonośne nie są w pełni izolowane od powierzchni terenu. Warunki takie występują w rejonach rynien polodowcowych i wzgórz

czołowomorenowych. Stwierdzone zostały na zachód od Mrągowo – w ujęciu miejskim i w rynnach na południe od Mrągowo oraz w Grabowie. Ujęcia wody na terenie gminy nie mają wyznaczonych bezpośrednie strefy ochrony sanitarnej.

Zakładanie wodociągów sprzyja ochronie wód podziemnych, ponieważ prowadzi do likwidacji indywidualnych studni i ujęć wody, które są bardziej narażone na zanieczyszczenie. Gmina Mrągowo jest w znacznym stopniu zwodociągowana. Sieć wodociągowa ma długość 205,8 km, co daje gęstość sieci 69,7 km / 100 km². Z wodociągów korzysta ok. 6 500 mieszkańców gminy, czyli blisko 82% mieszkańców.

Zużycie wody z wodociągów w przeliczeniu na 1 korzystającego mieszkańca wyniosło w 2013 r. 52,6 m³. Należy zauważyć, że jest to wysokie zużycie, dające wynik 144 litry wody na osobę na dobę (średnia dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 96 litrów na osobę na dobę).

4.1.5.2 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują na terenie gminy Mrągowo obszar 2 594 ha (8,8% powierzchni gminy).

Teren gminy należy do obszarów wododziałowych – przez obszar gminy przebiega dział wodny I rzędu. Wody powierzchniowe gminy Mrągowo, w przeważającej części, znajdują się w zlewni Gubra – dorzeczu Łyny – zlewisku Pregoły. Dla tej części głównymi rzekami odwadniającymi są Dajna i jej dopływ Muntówka.

Część wschodnia gminy, w tym zlewnia jezior Mierzejewskiego i Ryńskiego oraz część zachodnia, w tym rynnę sorkwicką, leżą w zlewni Systematu Wielkich Jezior Mazurskich – dorzeczu Pisy – zlewisku Wisły. Część zachodnia gminy odwadniana jest przez Krutynię.

Na terenie gminy można wyróżnić następujące zlewnie mniejszego rzędu:

ZLEWISKO: PREGOŁA

1. dorzecze Łyny:
 - a) zlewnia rzeki Guber:
 - zlewnia Dajny,

ZLEWISKO: WISŁA

1. dorzecze rzeki Pisy:
 - a) zlewnia Wielkich Jezior Mazurskich.
 - zlewnia Krutyni,

Główną rzeką, płynącą z południowej części gminy na północ jest IV-rzędowa rzeka Dajna o długości 55 km, będąca lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber, który z kolei wpada do Łyny. Zlewnia Dajny zajmuje powierzchnię 345,2 km². Źródła Dajny znajdują się w sąsiadującej od południa gminie Piecki. Dalej Dajna przepływa przez szereg jezior Rynny Mrągowskiej, z czego na terenie gminy Mrągowo przez: Wągiel, Wierzbowskie, Czarne, Kot, Juno, Kiersztanowskie. Przepływy charakterystyczne (w m³/s) w okresie 1969-1985 wynosiły (wodowskaz Biedaszki): SWQ – 8,5, SSQ – 2,08, SNQ – 0,64.

Na niewielkim odcinku (ok. 2,5 km) południowo-zachodnia granica gminy przebiega wzdłuż rzeki Krutyni, która na tym odcinku przybiera nazwę Babięckiej Strugi. Rzeka ta jest jednym z najpiękniejszych i jednocześnie najbardziej uczęszczanych szlaków kajakowych w kraju. Krutynia jest rzeką IV rzędu o długości 99,9 km i powierzchni zlewni 710,8 km². Uchodzi do jeziora Bełdany, leżącego w zlewni Pisy. Na terenie gminy Mrągowo rzeka przepływa przez jezioro Kujno.

Na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt jezior. Podstawowe parametry jezior przedstawia Tabela 1.

Tabela 1 Parametry jezior w gminie Mrągowo					
L.p.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Głębokość max [m]	Głębokość śr. [m]	Pojemność w tys. [m ³]
Zlewisko Pregoly					
1.	Juno	380,70	33,0	11,9	45 476
2.	Juksty	330,10	38,6	-	26 428
3.	Salęt Wielki	229,70	11,6	-	11 354
4.	Probarskie	201,40	31,0	9,2	18 572
5.	Kiersztanowskie	148,60	32,5	12,2	18 113
6.	Wierzbowskie	104,00	15,0	5,0	-
7.	Salęt Mały	98,00	17,2	4,9	4 821
8.	Czarne	76,30	23,3	7,8	5 993
9.	Rydwagi	62,00	9,0	5,0	-
10.	Karw	54,00	8,7	2,6	1 419
11.	Kot	44,00	21,0	-	-
12.	Dobrzynek	36,10	25,5	10,2	-
13.	Ruskowiejskie	29,10	11,5	5,5	-
14.	Głębokie	25,30	36,8	12,0	3 051
15.	Sutapie Wielkie	22,50	8,1	4,4	995
16.	Średnie	14,10	11,6	3,7	534
17.	Czarne k/Marcinkowa	12,50	-	-	-
18.	Podkarwiec (Podkarwie)	9,3	11,0	4,9	-
19.	Marcinkowskie	9,00	9,9	3,3	3001
20.	Kociotek	7,80	36,0	10,4	815
21.	Piecuch	7,50	3,9	1,3	104
22.	Karwik	5,40	-	-	-
23.	Dłużek (Dłużec)	4,50	1,4	0,4	19
24.	Wągiel (częściowo na terenie gminy)	176,8	13,3	4,2	7 410
Zlewisko Wisły					
25.	Krzywe	155,50	22,5	5,0	-
26.	Notyst (Mierzejewskie)	150,70	19,1	9,5	14 323
27.	Sarż	76,70	15,0	5,0	4 542
28.	Janowskie	18,18	3,5	1,5	-
Jezioro bezodpływowe/region wodny środkowej Wisły					
29.	Kuc	98,80	28,0	8,0	7 949

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Wg wstępnej oceny ryzyka powodziowego, która została wykonana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy Mrągowo nie występują.

Badania jakości wód powierzchniowych na terenie gminy Mrągowo wykonywano na rzece Dajnie i jeziorach: Juno, Juksty, Sałęt Wielki, Probarskie, Kiersztanowskie, Notyst, Kuc.

Tabela 2 i Rys. 6 przedstawiają wyniki badań jakości rzek i jezior w gminie Mrągowo w latach 1992-2013.

Tabela 2 Jakość wód powierzchniowych w Gminie Mrągowo

L.p.	Nazwa	Klasa czystości				
		2001 ¹⁾	2004 ²⁾	2007 ²⁾	2009 ³⁾	
Rzeki						
1	Dajna Mrągowo poniżej jeziora Czos, 31 km	-	III	-	-	
	pon. jez. Dejnowa (poza terenem gminy) 15,7 km	-	-	III	-	
	pow. ujścia do Gubra, Smokowo (poza terenem gminy) 1,6 km	II	IV	IV	stan ekologiczny dobry	
Jeziora		rok badań	Klasa / stan chemiczny¹⁾	kategoria podatności na degradację	stan ekologiczny/ klasa³⁾	Ocena stanu Jednolitej Części Wód
1	Juno	2003	III	II	-	-
2	Juksty	1992	II	II	-	-
3	Sałęt Wielki	1996	III	III	-	-
4	Probarskie	2004	I	II	-	-
		2011	-	-	dobry/II klasa	-
5	Kiersztanowskie	2007	NON	II	-	-
		2010	dobry	-	zły/V klasa	-
		2013	dobry	-	słaby/-	zły
6	Notyst	1998	II	II	-	-
7	Kuc	2007	I	II	-	-
		2010	-	-	dobry/II klasa	-
8	Wągiel	1999	III	III	-	-

¹⁾ ocena w 4-stopniowej skali: wody I, II i III klasy oraz nie odpowiadające normom (NON), od roku 2010 ocena opisowa: dobry, poniżej dobrego

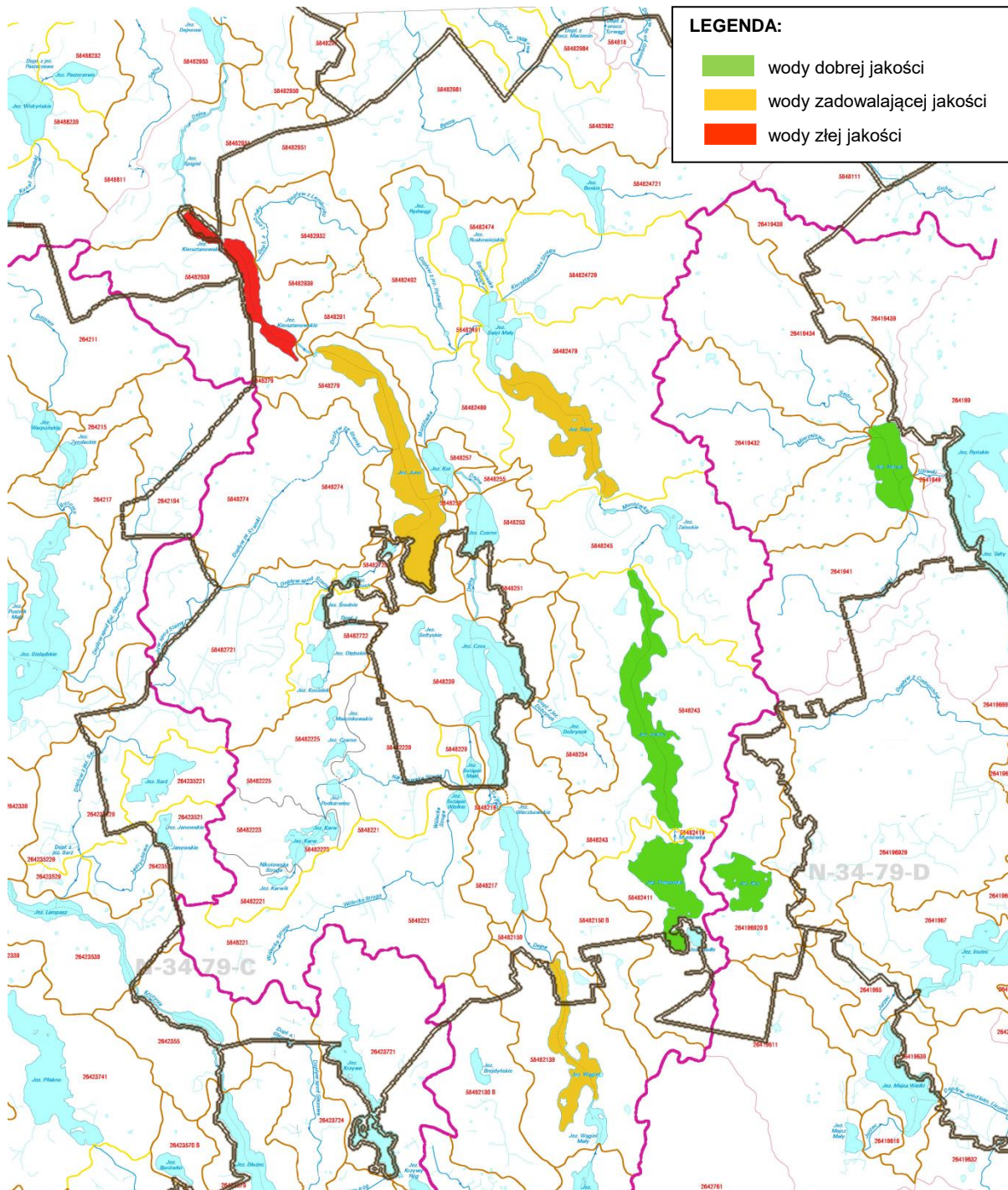
²⁾ ocena w 5-stopniowej skali, klasa: I – wody bardzo dobrej jakości, II- dobrej jakości, III – zadowalającej jakości, IV – niezadowalającej jakości, V – złej jakości

³⁾ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych

*Źródło: Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego.
Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA*

Na podstawie badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie można stwierdzić, że w przeważającej mierze jakość wód powierzchniowych w gminie jest w większości dobra i zadowalająca. Jedyne jezioro Kiersztanowskie charakteryzuje się słabym stanem ekologicznym. O ocenie zadecydowała wysoka wartość chlorofilu „a”. Natomiast stan chemiczny wód jeziora określono jako dobry z uwagi na brak przekroczeń dopuszczalnych norm dla badanych substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających.

Wody Dajny w latach 2004-2009 poprawiły swoją jakość – z wód słabej jakości (IV klasa) do dobrego stanu ekologicznego.

Źródło: Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego.
Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 6 Stan czystości wód powierzchniowych

Dane na temat podstawowych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), przytoczone za „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly” oraz „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, prezentuje Tabela 2.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Tabela 2. Dane na temat JCPW jeziorowych na terenie gminy Mrągowo

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Scalona część wód powierzchniowych (SCWP)	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Derogacje*	Uzasadnienie derogacji
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP							
PLLW30503	Rydwągi	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (5a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30507	Kiersztanowskie	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. Dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30500	Sałęt Mały	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30504	Juno	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30499	Sałęt Wielki	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30499	Juksty	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (5a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30486	Wierzbowskie	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	-
PLLW30489	Karw	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, niestratyfikowane (5b)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	-
PLLW30496	Probarskie	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30484	Wągiel	SW2032	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Scalona część wód powierzchniowych (SCWP)	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Derogacje*	Uzasadnienie derogacji
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP							
PLLW30174	Kuc	SW1301	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	
PLLW30199	Krzywe	SW1303	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (5a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	
PLLW30196	Dłużec	SW1303	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3	6 lat jest okr. zbyt krótkim, aby mogła nast. poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całk. elim. presji. W jeziorach zaniecz. kumulują się, główn. w os. dennych, które w j.eutroficznych są źródłem zw. biogen. oddawanych do jezior jeszcze przez b. wiele lat po zaprzestaniu dopł. zaniecz.
PLLW30165	Notyst	SW1301	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (6a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	
PLLW30193	Sarż	SW1303	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (5a)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-	

*Derogacje:

4(4) – 3 derogacje czasowe – warunki naturalne

*Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*

Podstawowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych w gminie Mrągowo to:

- źródła punktowe: przede wszystkim ścieki sanitarne, oczyszczone lub nie, odprowadzane do wód bezpośrednio kolektorami,
- źródła rozproszone: ścieki sanitarne (np. z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych) lub ścieki rolnicze (np. z hodowli zwierząt – z nieszczelnych płyt gnojowych, zbiorników na gnojowicę) wprowadzane do wód z terenów nieskanalizowanych; zagrożenie zanieczyszczeniem z takich źródeł jest większe na tych terenach gminy, gdzie uzbrojeniu w wodociąg nie towarzyszy uzbrojenie w kanalizację;
- źródła przestrzenne (obszarowe): ścieki sanitarne lub rolnicze (odchody zwierząt z pastwisk, nawożenie nawozami naturalnymi i sztucznymi) przedostające się do wód w wyniku infiltracji, spływu powierzchniowego lub erozji;
- źródła liniowe: odpływ zanieczyszczeń z dróg, linii kolejowych, itp.; w gminie bez większego znaczenia.

Z tych źródeł do wód powierzchniowych przedostają się substancje organiczne i biogeny, które przyczyniają się do eutrofizacji, a w efekcie pogorszenia jakości wód. Rolnictwo może być także źródłem zanieczyszczeń toksycznych pochodzących ze środków ochrony roślin.

Przedostanie się takich zanieczyszczeń do wód może spowodować całkowite wyginięcie organizmów wodnych.

Zarówno ścieki sanitarne, jak i zanieczyszczenia rolnicze mogą stanowić zagrożenie również dla wód podziemnych (gruntowych oraz – po przedostaniu się przez izolujące warstwy nieprzepuszczalne – wgłębnych).

Ścieki sanitarne są odprowadzane do wód powierzchniowych poprzez:

- wyloty z oczyszczalni ścieków – **ścieki oczyszczone**,
- przelewy ze zbiorników bezodpływowych (szamb), które są za pośrednictwem rur odprowadzane do wód powierzchniowych – droga niezgodna z prawem,
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba) poprzez infiltrację do wód gruntowych, a następnie powierzchniowych – droga niezgodna z prawem.

Zanieczyszczenia rolnicze przedostają się do wód powierzchniowych w wyniku stosowania niewłaściwych praktyk rolniczych i przekształcenia naturalnego krajobrazu w wyniku intensyfikacji rolnictwa (nieprzestrzegania terminów i dawek nawożenia, niewłaściwego wykorzystania użytków rolnych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych, uprawianie użytków rolnych do samej linii wody, bez stosowania barier ochronnych).

Wśród innych źródeł można wymienić:

- opady atmosferyczne – są źródłem azotu i fosforu wypłukiwanego z zanieczyszczonego powietrza, w przypadku gminy Mrągowo: źródło bez większego znaczenia,
- odcieki ze składowisk odpadów:
 - „dzikie” składowiska odpadów mogą stanowić zagrożenie dla wód.

Aby zminimalizować ilości zanieczyszczeń wprowadzane do wód, ścieki sanitarne są oczyszczane w oczyszczalniach ścieków. Ścieki do oczyszczalni trafiają za pośrednictwem kolektorów kanalizacji sanitarnej lub poprzez transport samochodami asenizacyjnymi (ścieki z szamb).

Wg stanu na 31-12-2014 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 63,9 km (dane GUS). Poziom skanalizowania gminy wg liczby korzystających mieszkańców wynosi obecnie ok. 31,4% .

W chwili obecnej ścieki komunalne z terenu gminy Mrągowo są odprowadzane do 2 oczyszczalni zbiorczych w ramach dwóch aglomeracji (pojęcie aglomeracji jest w tym przypadku zgodne z art. 43, ust. 2, pkt 1 ustawy *Prawo wodne*: aglomeracja – należy przez to rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków):

- **Aglomeracja Mrągowo** z oczyszczalnią ścieków w Polskiej Wsi – ścieki z miejscowości: Marcinkowo, Polska Wieś, Lasowiec, Probark, Nowy Probark, Kosewo.
- **Aglomeracja Boże** z oczyszczalnią ścieków w Bożem – ścieki z miejscowości: Boże, Lembruk, Ruska Wieś, Szestno, Wyszembork, Rydwągi (planowane do podłączenia do oczyszczalni w Bożem, obecnie korzystają z przestarzałej, planowanej do zamknięcia oczyszczalni w Rydwągach).

Zasięg aglomeracji Mrągowo został uchwalony uchwałą nr XXVII/545/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Mrągowo oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Mrągowo. Wielkość aglomeracji wynosi 27 788 RLM. Aglomeracja Mrągowo w całości spełnia wymogi Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (zarówno co do jakości ścieków oczyszczonych, jak i stopnia skanalizowania).

Oczyszczalnia w miejscowości Boże obsługuje aglomerację Boże, która obejmuje swym zasięgiem miejscowości: Boże, Lembruk, Ruska Wieś, Rydwągi, Szestno oraz Wyszembork. Aglomeracja została ustanowiona uchwałą Nr XXXVIII/781/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2014 r. dotyczącą przyjęcia planu aglomeracji Boże (zmieniająca wcześniejszy zasięg aglomeracji przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr XXXI/595/09 z dnia 30 czerwca 2009 r.). Rzeczywistą aktualną wielkość aglomeracji Boże ustalono na 2 293 RLM. Aglomeracja Boże spełnia wymogi Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w zakresie jakości ścieków oczyszczonych, natomiast w chwili obecnej nie spełnia wymagań, co do stopnia skanalizowania.

Oprócz tego, na terenie gminy znajdują się 134 przydomowe oczyszczalnie ścieków, z czego 83 zostały zrealizowane w ramach inwestycji gminnych (dofinansowane z NFOŚiGW). Powszechnym rozwiązaniem na terenach nieskanalizowanych są zbiorniki bezodpływowe (szamba) w liczbie 440 szt., często w złym stanie technicznym (nieszczelne). Sporadycznie zdarzają się budynki nie posiadające żadnych urządzeń do gromadzenia ścieków. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są odbierane przez koncesjonowane firmy dysponujące samochodami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczenia w oczyszczalni ścieków w Polskiej Wsi, eksploatowanej przez zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie.

Ładunek zanieczyszczeń odprowadzony do wód z oczyszczalni ścieków wyniósł w 2014 r. (łącznie z oczyszczalnią w Polskiej Wsi, oczyszczającą ścieki z terenu miasta Mrągowo):

- 2,592 t BZT,
- 41,710 t ChZT,
- 5,184 t zawiesiny ogólnej,
- 13,911 t azotu ogólnego,
- 1,007 t fosforu ogólnego.

4.1.6. Powierzchnia ziemi – gleba

Na terenie gminy Mrągowo występują głównie gleby brunatne z przewagą kompleksu pszennego dobrego i wadliwego z niewielkim udziałem kompleksu pszenno-żytniego. Skupiają się one w rejonie wsi Boże, Rydwągi, Biestrzykowo. W okolicach Szestna dominują gleby ilaste. W składzie gatunkowym dominują gliny lekkie w całym profilu glebowym przy dużym udziale piasków gliniastych, zalegających na glinach. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te należą głównie do klas III i IVa. Ponadto wśród gleb zwięzłych, występuje też na niewielkich powierzchniach (głównie w rejonie wsi Rydwągi, Gronowo i Boże) kompleks zbożowo-pastewny mocny. Średniourodzajne gleby kompleksu żytniego dobrego koncentrują się w południowej części gminy. Są one wykształcone głównie z piasków gliniastych lekkich, zwykle podścielonych gliną. Przeważnie zaliczają się do klasy bonitacyjnej IVb. W rejonie

rynien polodowcowych i na terenach sandrowych występują gleby lekkie, przepuszczalne V i VI klasy bonitacyjnej, kompleksu żytniego słabego i lokalnie żytnio-łubinowego. Wykształcone są one z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Największe ich skupienia występują w rejonie Polskiej Wsi, na zachód i południe od Mrągowo oraz w okolicach Kosewa i Kierszatnowa.

Na terenie gminy nie prowadzono badań czystości gleb.

Wg badań Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Olsztynie gleby kwaśne na terenie powiatu mrągowskiego stanowią łącznie 33% przebadanych próbek ziemi (liczba próbek: 2297), z czego bardzo kwaśne (pH do 4,5) i kwaśne (pH 4,6-5,5) stanowią odpowiednio 9 i 24%. Gleby te wymagają wapnowania.

Wśród czynników zagrażających jakości gleb na terenie gminy Mrągowo można wymienić:

- Antropogeniczne przyczyny degradacji gleb, głównie rolnictwo:
 - niewłaściwe stosowanie nawozów organicznych, sztucznych i środków ochrony roślin oraz niewłaściwie prowadzone zabiegi agrotechniczne;
 - nieprawidłowo przeprowadzane zabiegi melioracyjne, w szczególności polegające na odwadnianiu (drenowaniu), mogące doprowadzić do zaburzenia stosunków wodnych gleb i pogorszenia ich wartości rolniczej, czego konsekwencją może być ich degradacja;
 - oddziaływanie gazów i pyłów emitowanych przez przemysł, źródła bytowe i mobilne oraz depozycja zanieczyszczeń wymywanych z atmosfery przez opady i osadzanych w warstwie powierzchniowej gleby; szczególnie istotne jest dostarczanie do powierzchniowej warstwy gleby związków zakwaszających, metali ciężkich i WWA – czynnik o mniejszym znaczeniu na terenie gminy Mrągowo;
 - lokalnie zagrożenie chemiczne gleb może być związane z nielegalnym składowaniem odpadów w miejscach do tego nieprzystosowanych oraz nieprawidłowym zagospodarowaniem osadów pościekowych. Na terenie gminy Mrągowo nie występuje żadne składowisko odpadów komunalnych bądź przemysłowych. Eksploatowane do 2014 r. składowisko odpadów w Polskiej Wsi zostało zrekultywowane. Pomimo zorganizowanego systemu odbioru odpadów, obejmującego całą gminę, problemem bywa pozbywanie się odpadów poprzez ich wyrzucanie do lasów, rowów, itp. (dotyczy zwłaszcza odpadów wielkogabarytowych i remontowych).
- Erozje gleb. Na obszarze gminy Mrągowo tereny o spadkach powyżej 10% występują głównie na zboczach polodowcowych dolin rynnowych i – w mniejszym stopniu – na terenach wysoczyznowych. Według Katalogu Osuwisk Instytutu Geologicznego Zakładu Geologii Inżynierskiej (Warszawa 1971 r.) i materiałów własnych na terenie gminy Mrągowo zidentyfikowano obszary osuwiskowe i obszary o predyspozycjach do powstawania osuwisk. Znajdują się one niemal wyłącznie w strefach krawędziowych polodowcowych dolin rynnowych.
- Zmiany klimatu. Istnieje ryzyko wystąpienia zjawisk ekstremalnych przyczyniających się do obniżenia zdolności gleb do pełnienia ich funkcji; są to m.in.: silne wiatry, fale upałów, długie okresy bezopadowe, gwałtowne i krótkotrwałe opady.

- Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji – obecnie nie występują na terenie gminy. Jednak ważnym problemem jest egzekwowanie konieczności rekultywacji zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych przez eksploatujących złoża kopalni. Kolejnym, znacznie trudniejszym problemem jest nielegalna eksploatacja kopalni.

Gospodarka odpadami

Odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców Gminy Mrągowo zajmuje się Zakład Usług Komunalnych Piotr Lubowidzki z Mrągowo. Odpady komunalne od pozostałych wytwarzających (firmy, instytucje, obiekty turystyczne, domy letniskowe, itp.) odbierają, oprócz wspomnianej firmy, Remondis sp. z o.o. oraz dwie inne firmy.

W gminie obowiązuje mieszany system zbiórki odpadów komunalnych (workowo-pojemnikowy). Zmieszane odpady komunalne są gromadzone w pojemnikach 120 l, 240 l i 1100 l. Selektowna zbiórka odpadów komunalnych odbywa się w systemie workowym i pojemnikowym. Stosowane są następujące worki oraz pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów: żółty – do odpadów z tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, niebieski – do odpadów z papieru i tektury, zielony – do odpadów ze szkła, opakowań ze szkła, brązowy – do odpadów biodegradowalnych, w szczególności odpadów zielonych i popiołów paleniskowych). Odbiór odpadów zmieszanych odbywa się co dwa tygodnie, a selektywnie gromadzonych co miesiąc w I i IV kwartale roku oraz co dwa tygodnie w II i III kwartale.

Na terenie gminy działa Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów (PDGO) w Polskiej Wsi. W PDGO przyjmowane są bezpłatnie odpady pochodzące z gospodarstw domowych dostarczone przez mieszkańców gminy w sposób selektywny. Do punktu przyjmowane są następujące rodzaje odpadów: odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, tworzywa sztuczne i złom, opakowania z kartonu i papieru oraz wszelkiego rodzaju makulatura, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z prowadzonych drobnych prac nie wymagających pozwoleń, odpady stłuczki szklanej, odpady niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych takie jak: leki, baterie, akumulatory, świetlówki, niewykorzystane resztki lakierów, farb, klejów, olejów i innych substancji chemicznych.

Gmina od kilku lat dofinansowuje mieszkańcom usuwanie azbestu – odpadu niebezpiecznego (demontaż, transport i unieszkodliwienie).

Odpady zmieszane i zebrane selektywne, przed transportem do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie są przeładowywane na stacji przeładunkowej, która znajduje się w Polskiej Wsi (na terenie zrehabilitowanego składowiska odpadów). Zagospodarowanie odpadów odbywa się w ZUOK w Olsztynie, który należy do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. ZGOK jest komunalną spółką prawa handlowego, w której 100% udziałów należy do 37 samorządów (m.in. gminy Mrągowo) tworzących Region Centralny gospodarki odpadami zgodnie z zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. ZUOK w Olsztynie ma status regionalnej instalacji przetwarzania odpadów (RIPOK). W ZUOK odpady są poddawane mechaniczno-biologicznemu przetworzeniu.

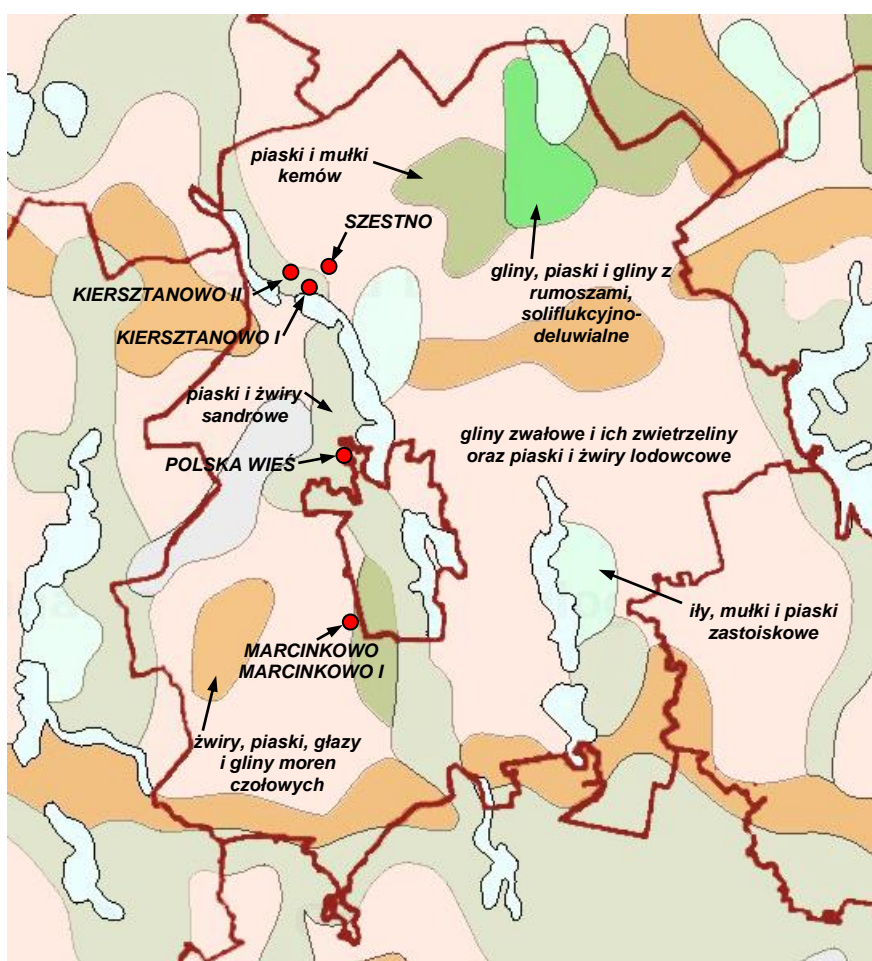
W 2014 r. zebrano z terenu gminy Mrągowo 1 625 t odpadów komunalnych. Wskaźnik ilości zebranych odpadów z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca nie odbiega od średniej wojewódzkiej (164,84 kg w 2014 r.) i jest znacząco większy niż dla terenów wiejskich województwa.

Należy również zauważyć, że odpady zebrane selektywnie w stosunku do całej masy zebranych odpadów stanowiły 13,4% w 2014 r. – nieznacznie mniej niż dla terenu całego województwa w 2014 r. – 14,1%.

Wg stanu na 31-12-2014 gmina nie osiągała dopuszczalnego poziomu masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Jednak od 2015 r. odpady komunalne trafiają do nowoczesnego ZUOK w Olsztynie i należy się spodziewać, że odpady ulegające biodegradacji będą kierowane na składowisko tylko jako część balastu po linii mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Taki sposób przetwarzania odpadów zapewni gminie osiągnięcie wymaganego wskaźnika.

4.1.7. Zasoby naturalne

Rys. 7 przedstawia budowę geologiczną gminy (czerwonymi punktami oznaczono udokumentowane zasoby złóż).

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 7 Budowa geologiczna gminy Mrągowo.

Dominującą jednostką jest wysoczyzna moreny dennej o falistej powierzchni, zbudowana głównie z gliny zwałowej. Miejscami (rejon Polskiej Wsi, Kosewa) występuje falisty, piaszczysty sandr.

Udokumentowane zasoby złóż kruszywa naturalnego znajdują się w następujących lokalizacjach: Marcinkowo, Polska Wieś, Kiersztanowo i Szestno. W Szestnie koncesję na wydobycie posiada Spółka Jawna „ŻWIREK”, Brejdyny 68, 11-710 Piecki, koncesja ważna do 2024 r.

Znaczna część gminy Mrągowo znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 205 – Subzbiornik Warmia (Rys. 4). Zasoby dyspozycyjne tego zbiornika zostały oszacowane na 60 tys. m³/d.

4.1.8. Powietrze

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Mrągowo jest oceniana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w ramach oceny strefy obejmującej całe województwo warmińsko-mazurskie (z wyłączeniem miast Olsztyna i Elbląga). Wg danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska stężenia następujących zanieczyszczeń w powietrzu: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2.5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały w 2014 r. wartości dopuszczalnych i docelowych. Wystąpiły jedynie przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin. Stężenia metali w pyłe od kilka lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania.

W strefie warmińsko-mazurskiej (obszar województwa poza obszarem miast: Olsztyna i Elbląga) wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego **benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀**. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. Można przypuszczać, że – szczególnie na obszarze skupisk zabudowy – przekroczenia takie występują również w gminie Mrągowo.

Źródła liniowe

W przypadku gminy Mrągowo źródłem największych zanieczyszczeń jest emisja komunikacyjna zwłaszcza z drogi krajowej nr 16.

Źródła punktowe

Główne źródło punktowych zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Mrągowo to energetyczne spalanie paliw, w wyniku którego do powietrza przedostają się: dwutlenek siarki, tlenki azotu, pył (w tym pył drobny), tlenek węgla.

Jednak wg „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Mrągowo” węgiel (ze spalania którego jest emitowana największa ilość zanieczyszczeń) na terenie Gminy będzie miał coraz mniejsze zastosowanie w ogrzewaniu obiektów. Planuje się osiągnąć ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł niskiej emisji poprzez eliminowanie tych źródeł oraz realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych i zastosowanie odnawialnych źródeł energii (poza spalaniem).

Źródła powierzchniowe

Znaczącym źródłem emisji są na terenie gminy pozostają indywidualne źródła ogrzewania (paleniska domowe). W gminie Mrągowo nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne, budynki użyteczności publicznej w gminie zasilane są głównie z kotłowni indywidualnych. Lokalne sieci ciepłownicze występują w Szestnie, Polskiej Wsi i w Bożem. Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych są paliwa stałe, głównie węglowe i drewno, następnie olej opałowy i gaz płynny oraz w niewielkim stopniu energia elektryczna oraz gaz ziemny (jedynie w Marcinkowie). Ok. 82% mieszkań jest wyposażonych w system centralnego ogrzewania (dane GUS za 2014 r.).

Paleniska indywidualne mogą być lokalnie bardzo uciążliwe, szczególnie w niekorzystnych warunkach meteorologicznych oraz przy spalaniu niewłaściwego paliwa. Część mieszkańców w sposób nielegalny korzysta z taniego opału w postaci drewnopochodnych odpadów produkcyjnych z zakładów meblarskich, które następnie są spalane w indywidualnych systemach grzewczych. Zanieczyszczenie atmosferyczne wzrasta w okresie zimowym, kiedy następuje emisja zanieczyszczeń z lokalnych emitorów, zwłaszcza z indywidualnych palenisk domowych. Należy pamiętać, że wpływ na wielkość emisji ma również zła charakterystyka energetyczna wielu budynków (wiele budynków wymaga kompleksowej modernizacji energetycznej).

Obecnie samorządy otrzymały nowe możliwości ograniczenia emisji ze źródeł niskich. Nowelizacja ustawy *Prawo ochrony środowiska* (ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska, Dz.U. z 2015 r., poz. 1593) umożliwi zastosowanie na szczeblu lokalnych prawnych narzędzi poprawy jakości powietrza (daje możliwość np. wprowadzenia zakazu palenia węglem, wyznaczenia standardów technicznych kotłów, itp.).

4.1.9. Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne

Największe zagrożenie dla klimatu akustycznego na terenie gminy Mrągowo stanowi hałas komunikacyjny z drogi krajowej nr 16. W gminie Mrągowo nie prowadzono pomiarów hałasu w ciągach komunikacyjnych. Zatem o poziomie hałasu komunikacyjnego można wnioskować na podstawie natężenia ruchu.

Ruch komunikacyjny poza drogą krajową nr 16 jest średnio i mało nasilony, zatem hałas komunikacyjny na drodze krajowej nr 59, drogach powiatowych i gminnych jest mniejszy niż na drodze nr 16. Wydaje się, że w przypadku tych dróg nie ma zagrożenia przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu. Mogą występować pojedyncze przypadki nadmiernego natężenia hałasu (niesprawne pojazdy, itp.). Wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego

może mieć również zły stan dróg. Jednak fakt braku zagrożenia mogą potwierdzić jedynie stosowne badania.

Hałas przemysłowy w gminie Mrągowo nie występuje.

Przez teren gminy Mrągowo przebiegają następujące linie wysokiego napięcia:

- 400 kV relacji Olsztyn-Ełk,
- 2 linie 110 kV Kętrzyn-Mrågowo i Mrągowo-Mikołajki.

Maksymalne natężenie pola elektromagnetycznego w otoczeniu tych linii wynosi 3,2 kV/m (konieczność zachowania strefy ochronnej drugiego stopnia – dopuszcza się okresowe przebywanie ludzi, lecz zabronione jest lokalizowanie budynków mieszkalnych).

Ponadto, na terenie gminy są zlokalizowane stacje bazowe telefonii komórkowej. Stacje bazowe telefonii komórkowej emitują pole elektromagnetyczne o największym natężeniu w kierunku pionowym w górę i zazwyczaj nie stanowią żadnego zagrożenia dla ludzi.

Ostatnie pomiary natężenia pól elektromagnetycznych w pobliżu terenu gminy Mrągowo były prowadzone w 2014 r. w mieście Mrągowie. Promieniowanie wynosiło od 0,25 do 1,31 V/m dla częstotliwości 0,1 MHz – 1 GHz. Wartość dopuszczalna określona w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów wynosi 7 V/m, a zatem znacznie przekracza poziom zmierzony w Mrągowie. Należy dodać, że w żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniem poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa w latach 2004-2014 nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych. Wszystkie zmierzone wartości składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie. Można zatem stwierdzić, że występujący w gminie Mrągowo poziom pól elektromagnetycznych nie stwarza zagrożenia dla ludzi i środowiska.

4.1.10. Substancje chemiczne w środowisku

Na terenie Gminy Mrągowo nie ma żadnych obiektów mogących zagrazać bezpieczeństwu biologicznemu lub chemicznemu. Nie ma też zakładów, które mogą być sprawcą nadzwyczajnego zagrożenia środowiska w myśl przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz.1232 z późn.zm.) – zarówno zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, jak i zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii.

Do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych na terenie gminy należy zaliczyć przede wszystkim: pożary, katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego, skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi – transport substancji niebezpiecznych, klęski żywiołowe (susze, huragany, intensywne opady).

Do poważnych awarii może dojść na skutek awarii urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych (np. rozszczelnienie instalacji amoniaku w zakładzie WILD Polska sp. z o.o.)

lub podczas transportu materiałów niebezpiecznych – w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także wskutek rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern.

Według danych Wojewódzkiej Bazy Azbestowej wynika, że na terenie gminy znajduje się w sumie ok. 579 Mg wyrobów azbestowych, w tym u osób fizycznych zinwentaryzowano 570 Mg tych wyrobów.

W grudniu 2011 r. opracowano „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” i pod koniec roku 2012 przystąpiono do jego realizacji (po uzyskaniu dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie). Do końca 2013 r. usunięto 101,676 Mg wyrobów zawierających azbest.

Do substancji szczególnie uciążliwych dla środowiska należą polichlorowane bifenyle PCB. Użytkowanie urządzeń zawierających PCB było dopuszczone prawem nie dłużej niż do 30.06.2010 r. Na terenie gminy Mrągowo nie występują odpady zawierające PCB.

4.1.11. Zabytki i dobra materialne

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 35 obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dwa obiekty – chałupy w Wyszemborku i Polskiej Wsi – już nie istnieją, ale nie zostały wykreślone z ewidencji). Wśród obiektów zabytkowych przeważają cmentarze (13 cmentarzy ewangelickich, ewangelicko-augsburskich). Ponadto rejestrem wojewódzkim objęto 2 kościoły (w Szestnie i Użrankach), XIX-wieczny zespół dworsko-folwarczny i kaplicę w Bożem, XIX-wieczny dwór w Gronowie, XIX-wieczny dwór w Szestnie, ruiny zamku i park zamkowy w Szestnie (XVIII-XIX w.). Najważniejszymi zabytkami są:

- Kościół gotycki w Szestnie pochodzący z XV wieku, z wystrojem wnętrza i fragmentami polichromii.
- Dwór klasycystyczny z 1848 roku w miejscowości Boże. Dwór posiada dwa ryzality na elewacji frontowej oraz od strony parku. Dwór nakryty jest dachem naczółkowym.
- Zespół folwarczny w miejscowości Boże (8 obiektów).
- Mauzoleum (kaplica) z 1754 roku w miejscowości Boże. W 1754 roku na ruinach kościoła ówcześni właściciele zbudowali rodowe mauzoleum. Mauzoleum było remontowane w 1833 roku. Obecnie mauzoleum jest kościołem filialnym kościoła parafialnego w Szestnie.
- Pozostałości zamku zakonnego w Szestnie. W 1348 roku Krzyżacy zbudowali strażnicę drewnianą w Szestnie. Po zniszczeniu strażnicy przez Litwinów zbudowano w 1367 roku nowy murowany zamek w stylu gotyckim. Do naszych czasów zachowały się fundamenty skrzydeł zachodniego i południowego oraz mury przyziemia północnego i wschodniego skrzydła.

Gminna ewidencja zabytków Gminy Mrągowo obejmuje 437 pozycji. Poza zabytkami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków, obejmuje także obiekty nierejestrowe. Są to przede wszystkim zabytki budownictwa murowanego w typie wiejskim (budynki

mieszkalne), obiekty użyteczności publicznej oraz sakralne.

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 246 stanowisk archeologicznych, w tym pięć stanowisk archeologicznych objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego.

Wszystkie obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie gminy Mrągowo objęte są Programem Opieki na Zabytkami Gminy Mrągowo na lata 2015-2018.

4.1.12. Stan sanitarno-higieniczny gminy

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia społeczeństwa. Dotyczy to zarówno długotrwałej jakości poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, wód, gleb, środowiska akustycznego), jak i zdarzeń krótkotrwałych.

Na terenie gminy Mrągowo jakość środowiska była wysoka w porównaniu z najbardziej zanieczyszczonymi regionami w kraju, co przedstawiono w poprzednich rozdziałach. Pieczę nad aspektami zdrowotnymi środowiska sprawowała przede wszystkim Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Mrągowie. PSSE sporządza coroczną „Ocenę stanu sanitarno-higienicznego powiatu mrągowskiego”. Na podstawie tego dokumentu można stwierdzić, że ogólna ocena stanu sanitarno-higienicznego gminy jest dobra.

W zagadnieniu środowiska w kontekście zdrowia ludzi istotne znaczenie ma przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym. Na terenie gminy nie występują zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku awarii przemysłowej.

4.1.13. Inwestycje/obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko

W chwili obecnej na terenie gminy nie ma obiektów znajduje żaden obiekt mogący zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.).

W działaniach „Strategii...” nie przewidziano do realizacji żadnych innych przedsięwzięć, które mogą zostać zaliczone do grupy przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Natomiast do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będą należały głównie przedsięwzięcia wynikające przede wszystkim z realizacji IV celu strategicznego, z następującymi celami operacyjnymi i kierunkami działań:

Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju

1. *Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.*
 - B. Inwestycje drogowe – w szczególności dotyczące: modernizacji i budowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, przebudowy dróg gminnych;

2. *Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii.*
 - A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.
 - B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.
 - C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.

3. *Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.*
 - A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: ochrona przed powodzią i deficytem wody.
 - B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.

Do potencjalnych przedsięwzięć realizowanych w ramach w/w kierunków, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą należeć: budowa zbiorników wodnych, melioracje, budowa i modernizacja dróg o twardej nawierzchni o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km, budowa i modernizacja magistrali wodociągowych z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową, budowa urządzeń do poboru wód podziemnych o zdolności poboru nie mniejszej niż 10 m³/godz., budowa i modernizacja ciepłowni lub innych instalacji do spalania paliw w celu wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej o mocy cieplnej nie mniejszej niż 25 MW, a przy stosowaniu paliwa stałego - nie mniejszej niż 10 MW, instalacje do przesyłu gazu oraz towarzyszące im tłocznie lub stacje redukcyjne, z wyłączeniem gazociągów o ciśnieniu nie większym niż 0,5 MPa i przyłączy do budynków, budowa lub modernizacja instalacji do oczyszczania ścieków przewidzianych do obsługi nie mniej niż 400 równoważnych mieszkańców, instalacje do oczyszczania ścieków przemysłowych z wyłączeniem instalacji, które nie powodują wprowadzania do wód lub urządzeń ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska, budowa lub modernizacja sieci kanalizacyjnych o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową oraz przyłączy do budynków.

Na obecnym etapie nie można jednoznacznie zakwalifikować projektów zadań do przedsięwzięć mogących zawsze lub do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W trakcie procesów inwestycyjnych nastąpi właściwa kwalifikacja przedsięwzięć. Należy zauważyć, że proces inwestycyjny każdorazowo będzie prowadzony zgodnie z wymogami przepisów dotyczących środowiska (we wszystkich kwalifikujących się przypadkach zostanie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko).

4.2. Główne problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Mrągowo

4.2.1. Problemy ochrony środowiska

Problemy ochrony środowiska wynikają z zagrożeń różnorodności biologicznej na terenie gminy. Do zagrożeń tych należą:

- zmiany sposobów użytkowania ziemi, w tym ograniczenie lub zaniechanie tradycyjnych metod produkcji rolnej i wywoływane przez nie zjawiska sukcesji, ujednolicania upraw i niszczenie mozaiki siedlisk;
- procesy eutrofizacji i zanieczyszczenia środowiska,
- zmiany stosunków wodnych, związane głównie z melioracjami odwadniającymi,
- postępująca urbanizacja i zagospodarowanie obszaru, prowadzące m.in. do likwidacji powierzchni naturalnej i półnaturalnej przyrody, zaburzenia funkcjonowania ekosystemów (w tym ich łączności) oraz dysharmonii krajobrazu;
- fragmentacja krajobrazu i powstawanie barier migracyjnych dla zwierząt,
- postępująca synantropizacja fauny i flory oraz przenikanie gatunków obcych (w tym także ich planowe lub przypadkowe introdukcje), co powoduje wypadanie gatunków rodzimych, słabszych konkurencyjnie;
- bezpośrednie formy dewastacji przyrody (np. niszczenie i wypalanie trzcinowisk, wydeptywanie, zrywanie kwitnących okazów roślin, płoszenie, nielegalna eksploatacja torfu, wzniecane pożary, wycinka zadrzewień, zaśmiecanie),
- kłusownictwo,
- niewłaściwa gospodarka leśna na cennych przyrodniczo obszarach (np. utrzymywanie obcych – gatunkowo lub siedliskowo – gatunków drzew, wyrąb starodrzewi i drzew dziuplastych, stosowanie zrębów zupełnych, pozostawianie zbyt małych ilości martwego drewna).

Zagrożenie dla wód stanowi przede wszystkim występujące pomimo stosunkowo wysokiego stopnia skanalizowania gminy zjawisko nielegalnego odprowadzania ścieków sanitarnych bez oczyszczenia (np. z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych) oraz spływy obszarowe (głównie zanieczyszczenia rolnicze). Odprowadzenie do wód nieoczyszczonych ścieków może doprowadzić do degradacji wód. Zawarty w ściekach związek biogenne (azot i fosfor) zwiększają poziom eutrofizacji. Zanieczyszczenie wód wpływa na stan ekosystemów wodnych i zależnych od wody, powodując zmiany struktury gatunkowej zasiedlających je organizmów, a w szczególności zmniejszenie bioróżnorodności. W opisie dotyczącym wód uwzględniono poszczególne źródła zanieczyszczeń: punktowe zrzuty ścieków, spływy obszarowe, opady atmosferyczne, zrzuty ścieków z obszarów nieobjętych kanalizacją, itd.

Na terenie gminy Mrągowo główną przyczyną powstawania zanieczyszczeń powietrza jest energetyczne spalanie paliw. Większość zanieczyszczeń powietrza jest emitowana przez kotłownię. Na znacznej części obszaru gminy lokalny poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza jest kształtowany przez tzw. emisję niską pochodzącą z niedużych obiektów mieszkalnych ogrzewanych indywidualnie oraz palenisk domowych. Zanieczyszczeniem szczególnie szkodliwym dla zdrowia ludzi jest pył zawieszony PM10 i PM2,5 emitowany bezpośrednio ze źródeł antropogenicznych i naturalnych jak również powstający w wyniku reakcji i przemian jego prekursorów (tlenków siarki i azotu, amoniaku, lotnych związków organicznych).

Kolejnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest emisja komunikacyjna. Pośrednio na zwiększenie ruchu samochodów, a tym samym na zwiększenie emisji zanieczyszczeń, ma wpływ niewielka długość dróg rowerowych na terenie gminy (ścieżki rowerowe o łącznej długości 0,7 km – dane GUS za 2014 r.).

Zagrożeniem dla powierzchni ziemi jest przede wszystkim antropopresja, w tym rolnictwo, wpływająca na przekształcenia krajobrazu, fragmentację ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, utratę funkcji gleb. Lokalnie, zagrożenie gleb może być związane z nielegalnym składowaniem odpadów („dzikie wysypiska”), niskim stopniem selektywnej zbiórki odpadów, zaśmiecaniem odpadami tworzyw sztucznych, itp.

Zagrożeniem dla środowiska może być także emisja hałasu i pól elektromagnetycznych. Decydujący wpływ na stan klimatu akustycznego w gminie ma rozwój infrastruktury transportowej. Jest to problem narastający, związany ze stałym wzrostem natężenia ruchu, w szczególności najcięższych i najbardziej hałaśliwych samochodów ciężarowych. Wzrost natężenia hałasu powodują również: nieprawidłowo rozwiązane układy komunikacyjne, nieodpowiedni stan nawierzchni jezdni, niezadowolający stan techniczny pojazdów oraz prędkość jazdy. Natomiast występujący w gminie poziom pól elektromagnetycznych nie stwarza zagrożenia dla ludzi i środowiska.

Problemem ochrony środowiska może być skuteczne przeciwdziałanie poważnym awariom oraz, w przypadku wystąpienia, szybkie usuwanie ich skutków. Na terenie gminy nie ma żadnych obiektów mogących zagrażać bezpieczeństwu biologicznemu lub chemicznemu. Nie ma też zakładów, które mogą być sprawcą nadzwyczajnego zagrożenia środowiska (zakładów o dużym ryzyku lub o zwiększonym ryzyku), chociaż w Marcinkowie jest zlokalizowany zakład WILD Polska sp. z o.o., który posiada instalację amoniaku do celów chłodniczych, jednak ilość używanego amoniaku nie kwalifikuje zakładu do umieszczenia na liście potencjalnych sprawców poważnej awarii. W gminie występuje także transport substancji niebezpiecznych. W transporcie mamy do czynienia z mniejszymi ilościami (od kilku do kilkudziesięciu ton) substancji niebezpiecznych niż na terenie zakładów. Natomiast nieprzewidywalność miejsca wystąpienia awarii w transporcie substancji niebezpiecznych jest czynnikiem utrudniającym podejmowanie działań w przypadku jej wystąpienia.

Do problemów środowiskowych należy także obecność substancji chemicznych. Substancje chemiczne mają często działanie zagrażające zdrowiu człowieka i czystości środowiska, w wielu przypadkach jest to działanie toksyczne. Często wiele niebezpiecznych substancji (substancji wzbudzających szczególne obawy) jest stosowanych w procesach technologicznych, nawet jeżeli istnieją dla nich bezpieczne odpowiedniki.

Do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska należy azbest. Według danych Wojewódzkiej Bazy Azbestowej wynika, że na terenie gminy znajduje się w sumie ok. 579 Mg wyrobów azbestowych, w tym u osób fizycznych zinwentaryzowano 570 Mg tych wyrobów. W ostatnich latach usunięto ok. 181 Mg odpadów azbestowych.

Do substancji szczególnie uciążliwych dla środowiska należą polichlorowane bifenyle PCB. Użytkowanie urządzeń zawierających PCB było dopuszczone prawem nie dłużej niż do 30.06.2010 r. Na terenie gminy nie występują odpady zawierające PCB.

Eliminowanie w/w problemów ochrony środowiska wymaga prowadzenia działań zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i nieinwestycyjnym, w tym działań o charakterze edukacyjnym. Wśród nich szczególnego znaczenia nabiera podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz rozwój schematów zarządzania dla podejmowania właściwych decyzji planistycznych i realizacyjnych.

4.2.2. Środowiskowe zagrożenia stanu sanitarno-higienicznego i zdrowia mieszkańców gminy

Zanieczyszczenia środowiska, przede wszystkim oddziaływanie emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz zły stan jakości wód podziemnych ujmowanych do spożycia stanowią potencjalne zagrożenie stanu zdrowia ludzi.

Analiza dostępnych danych pozwala wnioskować, że jakość powietrza w gminie Mrągowo jest stosunkowo dobra. W klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia strefę warmińsko-mazurską (do której należy gmina Mrągowo) zaliczono do klasy A (najkorzystniejszej) w zakresie stężeń: SO₂, NO₂, ołowiu, niklu, kadmu, arsenu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu PM_{2,5} – stężenia wszystkich zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych.

Natomiast w zakresie stężeń pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe.

Lokalnie mogą występować sytuacje o zwiększonym narażeniu ludzi na podwyższone stężenia zanieczyszczeń w powietrzu spowodowane zwiększoną emisją z:

- energetycznego spalania paliw stałych w paleniskach domowych,
- współspalania odpadów w paleniskach domowych i małych źródłach z obiektów usługowych i związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- środków transportu szczególnie w ciasnej zabudowie przy niesprzyjających warunkach rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Na terenie gmin Mrągowo zasięg oddziaływania hałasu jest bardzo zróżnicowany. Najbardziej uciążliwy jest hałas komunikacyjny drogowy – stanowi on główne zagrożenie wzdłuż drogi krajowej nr 16. Wydaje się, że w przypadku pozostałych dróg nie ma zagrożenia przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu. Mogą występować pojedyncze przypadki nadmiernego natężenia hałasu (niesprawne pojazdy, itp.). Wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego może mieć również zły stan dróg.

Na stan zdrowia ludzi ma także wpływ jakość wód podziemnych ujmowanych jako woda pitna. Wody z ujęć na terenie gminy Mrągoe jest poddawana uzdatnianiu, po którym spełnia normy wody pitnej.

Wg „Oceny stanu sanitarno-higienicznego powiatu mrągowskiego” sporządzonej przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Mrągowie, na terenie gminy nie występowały problemy z utrzymaniem właściwych parametrów mikrobiologicznych.

4.3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów objętych ochroną

Blisko 54% terenu gminy Mrągowo stanowią obszary chronione. Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Rezerwat przyrody „Gązwa”** (łączna powierzchnia na terenie gminy 204,76 ha;
- **Mazurski Park Krajobrazowy** (łączna powierzchnia na terenie gminy Mrągowo: 748 ha).
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jeziora Sorkwiczne”** o powierzchni na terenie gminy Mrągowo 1 115 ha.
- **Obszary Chronionego Krajobrazu** (łączna powierzchnia na terenie gminy 14 057,9 ha):
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich.
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód.
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.
- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLB280008).
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH PLH280048).
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280011) o powierzchni 499,14 ha.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280055) o powierzchni 4 305,1 ha.
- **Użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady”** (powierzchnia 40,2 ha).
- **Pomniki przyrody** (nieożywionej – głązy) w liczbie 4 szt.
- **Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie”**.

4.3.1. Parki Krajobrazowe

Na południowo-wschodnim krańcu gminy Mrągowo znajduje się fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego, który został utworzony w grudniu 1977 r. w celu zachowania wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych tego obszaru dla potrzeb nauki, dydaktyki i turystyki. W granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego znajduje się największe w Polsce jezioro Sniardwy oraz północna część Puszczy Piskiej z rzeką Krutynią. Park położony jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i obejmuje swoimi granicami części gmin: Piecki, Mrągowo, Świętajno, Ruciane Nida, Mikołajki, Orzysz i Pisz, zajmując pogranicze trzech powiatów: mrągowskiego, piskiego i szczycieńskiego. Powierzchnia Mazurskiego Parku Krajobrazowego wynosi 53 655 ha, a jego strefy ochronnej 18 608 ha. Jest to jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce. W granicach gminy Mrągowo znajduje się 748 ha Parku. Lokalizację Mazurskiego Parku Krajobrazowego na tle gminy przedstawia Rys. 8 (kolor żółty).

Plan Ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono uchwałą Nr XIX/368/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r.

Nadrzędnymi celami ochrony Parku są: ochrona najcenniejszych fragmentów Pojezierza Mazurskiego ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe, jak też zachowanie i popularyzacja tych wartości w ramach zrównoważonego rozwoju dla zwiększenia atrakcyjności Parku i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Strategiczne cele ochrony Parku obejmują:

1. Ochronę środowiska przyrodniczego, przez:
 - a) ochronę charakterystycznych i unikatowych cech naturalnych środowiska przyrodniczego z jego gatunkami roślin i zwierząt oraz ekosystemami wodnymi i lądowymi, leśnymi i nieleśnymi;
 - b) utrzymanie podstawowych procesów ekologicznych;
 - c) zachowanie różnorodności gatunkowej fauny i flory na ich naturalnych stanowiskach;
 - d) wdrażanie stosownych zapisów obowiązującej Krajowej Strategii Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej na lata 2007-2013; Karta Programu nr 30;
2. ochronę środowiska kulturowego, przez:
 - a) ochronę krajobrazu kulturowo-historycznego w oparciu o zabytki kultury materialnej;
 - b) kształtowanie harmonijnego wiejskiego krajobrazu obszaru Parku, przez zachowanie istniejącej tradycyjnej architektury mazurskiej, nawiązywanie do wzorów regionalnych przy tworzeniu nowej zabudowy oraz zachowanie historycznych układów w zagospodarowaniu przestrzennym wraz z ochroną alei przydrożnych i zadrzewień śródpolnych;
 - c) waloryzację i monitoring zespołów zabytkowych na terenie Parku;
 - d) rewaloryzację niw siedliskowych i zabudowy;
3. zrównoważony rozwój regionu, przez:
 - a) utrwalenie znaczenia Parku, jako terenu dla rozwoju turystyki krajoznawczej, turystyki wodnej i wypoczynku;
 - b) wspieranie inicjatyw i działań zmierzających do poprawy poziomu życia mieszkańców Parku;
 - c) zrównoważony rozwój gospodarczy, dopuszczający na terenie Parku rodzaje działalności wykorzystujących w sposób racjonalny zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, uwzględniające wymogi ich ochrony;
 - d) wykorzystanie Parku, jako obiektu dla nauki i edukacji przyrodniczej;
4. zachowanie krajobrazu, przez:
 - a) ochronę wartości krajobrazu polodowcowego charakterystycznego dla Pojezierza Mazurskiego, zwłaszcza poprzez ochronę rzeźby terenu, głazów i głazowisk, naturalnych układów hydrologicznych;
 - b) utrzymanie wyjątkowych walorów krajobrazowych związanych z historycznymi i kulturowymi układami przestrzennymi, urbanistycznymi i architektonicznymi, ukształtowanymi na przełomie XIX i XX w., dotyczących zwartych układów osadniczych i budownictwa kolonijnego.

W „Planie...” zidentyfikowano również istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne Parku:

1. Zabudowa: lokalizacja zabudowy letniskowej i pól namiotowych w bezpośrednim sąsiedztwie strefy brzegowej jezior, samowola budowlana.

2. Presja turystyczna: dewastacja roślinności brzegowej jezior, rzek, zatrzymywanie pojazdów i biwakowanie w miejscach nieoznaczonych.
3. Dewastacja lasów związana z ruchem pojazdami silnikowymi, quadami i motorowerami; parkowanie w miejscach nieprzeznaczonych na te cele.
4. Sztuczne oświetlenie – czynnik podstawowy.
5. Hałas – czynnik podstawowy.
6. Presja mechaniczna – czynnik podstawowy.
7. Zaśmiecenie terenu Parku i wylewanie ścieków bytowych oraz opróżnianie toalet chemicznych z jednostek pływających (m.in. wzdłuż przecinających go tras komunikacyjnych; wodnych, pieszych i rowerowych szlaków turystycznych).
8. Pożary – czynnik podstawowy.
9. Sztuczne zmiany stosunków wodnych – czynnik złożony.
10. Chemizacja środowiska przyrodniczego – czynnik podstawowy:
 - środki chemiczne z takich źródeł jak: rolnictwo, budownictwo, przemysł poza Parkiem, gospodarka leśna oraz samochody;
 - zanieczyszczenia: SO_x, CO₂, metale ciężkie Pb, Cd, Cu, Ni, Zn, tlenki azotu, fosforu i potasu.
11. Promieniotwórcze skażenie terenu (Cez 137) – czynnik podstawowy.
12. Eksploatacja gatunków (wybiórca) – czynnik złożony.
13. Rozwój zabudowy i sieci dróg (rozwój infrastruktury zwłaszcza w zlewni jezior i rzek) – czynnik złożony.
14. Wybrane elementy gospodarki rybackiej – czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.
15. Eksploatacja kopalin (żwirowanie, kreda jeziorna) – czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.

Realizacja zadań „Programu...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem celów ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

4.3.2. Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Mrągowo występują następujące obszary chronionego krajobrazu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrågowskich** o łącznej powierzchni 20 615,9 ha. Obejmuje środkową i zachodnią część gminy.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód** o łącznej powierzchni 7 381 ha. Obszar obejmuje południową część gminy Mrągowo.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich** o łącznej powierzchni 85 527 ha. Obszar obejmuje wschodni kraniec gminy.

Lokalizację obszarów chronionego krajobrazu na tle gminy przedstawia Rys. 8 (kolor jasnobrązowy).

W dokumentach powołujących Obszary znajdują się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych Obszarów:

- 1) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych; niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania;

- 2) wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie;
- 3) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków;
- 4) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- 5) zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
- 6) utrzymywanie, a w razie potrzeby podwyższanie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, tj. w borach bagiennych, olsach i łęgach; budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych, w szczególności podwyższających różnorodność biologiczną w lasach;
- 7) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich nadmiernego wykorzystania dla celów produkcji roślinnej lub sukcesji;
- 8) zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie metod chemicznego zwalczania dopuszcza się tylko przy braku innych alternatywnych metod;
- 9) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu;
- 10) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska rzadkich i chronionych roślin, zwierząt, grzybów oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu o ich ochronę;
- 11) kształtowanie właściwej struktury populacji zwierząt, roślin i grzybów stanowiących komponent ekosystemu leśnego;
- 12) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych;
- 13) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;
- 14) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych.

W dokumentach powołujących Obszary znajdują się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych Obszarów:

- 1) przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów;
- 2) propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej, a także Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego – zgodnie z wymogami zbiorowisk łąkowych; propagowanie dominacji gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zalecana jest ochrona i hodowla lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- 3) maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne; niedopuszczanie do przeorywania użytków zielonych; propagowanie powrotu do użytkowania łąkowego gruntów wykorzystywanych dotychczas jako rolne wzdłuż rowów i lokalnych obniżen terenowych;
- 4) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi;
- 5) ochrona zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich, oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;
- 6) zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości oraz oczek wodnych;
- 7) zachowanie zbiorowisk wydmowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar;
- 8) melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, jednak z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodnołotnych oraz obszarów źródliskowych cieków;

- 9) eliminowanie nielegalnego eksploataowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobowiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się właściwe biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zalecane jest podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;
- 10) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 11) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych;
- 12) melioracje nawadniające zalecane są w przypadku stwierdzonego niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej obniżenia poziomu wód gruntowych.

W dokumentach powołujących Obszary znajdują się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wodnych Obszarów:

- 1) zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, poza rowami melioracyjnymi;
- 2) wyznaczenie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią; w miarę możliwości wały należy lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu;
- 3) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, celem ograniczenia spływu substancji biogenych i zwiększenia różnorodności biologicznej;
- 4) prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej;
- 5) ograniczanie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami osuwiskowymi;
- 6) rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;
- 7) wznoszenie nowych budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa) winno być poprzedzone analizą bilansu wodnego zlewni;
- 8) zapewnienie swobodnej migracji rybnym w ciekach poprzez budowę przepławek na istniejących i nowych budowlach piętrzących;
- 9) utrzymanie i wprowadzanie zakrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w szczególności starorzeczy i oczek wodnych jako bariery ograniczającej dostęp do linii brzegowej; utrzymanie lub tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków jako naturalnej obudowy biologicznej ograniczającej spływ zanieczyszczeń z pól uprawnych;
- 10) ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych i wysoczyzn;
- 11) opracowanie i wdrożenie programów reintrodukcji, restytucji, czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi;
- 12) zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą;
- 13) zwiększanie retencji wodnej, przy czym zbiorniki małej retencji winny dodatkowo wzbogaca różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzeczca i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zalecane jest odtworzenie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych; w miarę możliwości należy zachowywać lub odtwarzać siedliska hydrogeniczne mające dużą rolę w utrzymaniu lokalnej różnorodności biologicznej;
- 14) rozpoznanie oraz ewentualna przebudowa struktury ichtiofauny zgodnie z charakterem siedliska we wszystkich zbiornikach wodnych przewidzianych do wykorzystania w myśl właściwych przepisów o rybactwie śródlądowym; gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód.

Na terenie wszystkich Obszarów Chronionego Krajobrazu wprowadzono następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;

- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych; 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Głównym problemem na Obszarach Chronionego Krajobrazu jest zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju na tych terenach. Jednak realizacja zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem ochrony istniejących OChK oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

4.3.3. Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

W południowo-zachodniej części gminy znajduje się część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy o powierzchni 4460 ha obejmuje górną część dorzecza Krutyni z jeziorami: Lampackie, Lampasz, Kujno, Dłużec, Pierwój i Piłakno otoczoną terenami leśnymi i otwartymi. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych. Aktem normatywnym jest Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”.

Lokalizację zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” na tle gminy przedstawia Rys. 8 (kolor różowy).

Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych. Na obszarze Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” zabrania się:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby; 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
4. likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;

5. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
6. zmiany sposobu użytkowania ziemi;
7. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
8. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
9. umieszczania tablic reklamowych.

Głównym problemem na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwiczne” jest zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju. Jednak realizacja zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

4.3.4. Rezerwaty przyrody

Na terenie gminy Mrągowo występuje 1 rezerwat przyrody (lokalizację rezerwatu w odniesieniu do terenu gminy przedstawia Rys. 8 – kolor pomarańczowy). Rezerwat przyrody „Gązwa” o powierzchni 204,76 ha, ustanowiony w 1958 r. dla zachowania śródleśnego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego oraz borów bagiennych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów roślinami naczyniowymi i mszakami – rezerwat torfowiskowy.

Szczególnie cenne jest torfowisko wysokiego typu kontynentalnego z rzadkimi roślinami, takimi jak: bagno zwyczajne, bażyna czarna, żurawina błotna, borówka bagienna, wełnianka pochwowata, rosiczka okrągłolistna oraz bardzo rzadka rosiczka długolistna.

Jako główne zagrożenia podaje się zmiany sukcesyjne w kierunku nietorfotwórczych zbiorowisk leśnych, co jest spowodowane odwodnieniem torfowiska za pomocą rowów otwartych. Pomimo, że większość rowów uległa spłyceniu i obecnie nie pełni swoich funkcji, to jednak zapoczątkowane zmiany wywołały procesy trwające do dnia dzisiejszego.

Realizacja zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem ochrony istniejących rezerwatów, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

4.3.5. Użytki ekologiczne

We wschodniej części gminy znajduje się użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady” o powierzchni 40,2 ha (na wschód od wsi Zawady). Szczególnym celem ochrony jest zachowanie śródpolnego rozlewiska będącego ostoją żółwia błotnego *Emys orbicularis* i licznych gatunków ptactwa wodno-błotnego (lokalizację użytku ekologicznego w odniesieniu do terenu gminy przedstawia Rys. 8 – kolor zielony).

Zasady ochrony użytków ekologicznych reguluje Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Rozlewisko Zawady”. Szczególnym celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie ostoi wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych.

Obowiązują formy ochrony zawarte w Rozporządzeniu, między innymi na obszarze użytku ekologicznego zabrania się:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- dokonywania zmian stosunków wodnych;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu.

Realizacja zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem ochrony istniejącego użytku ekologicznego, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

4.3.6. Pozostałe formy ochrony przyrody

Z pozostałych form ochrony przyrody na terenie Gminy Mrągowo znajdują się 4 pomniki przyrody (nieożywionej). Ochroną pomnikową objęte są głazy:

- 2 głazy w rejonie wsi Muntowo zwane „Bliźniętami”, zbudowane z granitu szaroróżowego o wymiarach (obwód w m/wysokość w m) 11,4/2,7 i 11,3/1,8. Nr pomnika - wg rejestru wojewódzkiego - 284.
- 1 głaz w rejonie wsi Gązwa o wymiarach 9,5m/1,4m, zbudowany z granitu szarego. Nr pomnika - 285.
- 1 głaz w rejonie jez. Czarnego, granitognejs o wymiarach 9,3m/1,5m. Nr pomnika - 286.
- głaz narzutowy, granit różowy „Pomnik Wolności Ojczyzny” o wymiarach obwód - 1150 cm i wysokości 2 m, w miejscowości Stamka k/Gązwa. Nr pomnika – 957.

Na terenie gminy położony jest fragment Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”.

Realizacja zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje z zachowaniem ochrony istniejących pomników przyrody, korytarzy ekologicznych, obszarów wodno-błotnych i lasów o szczególnych walorach przyrodniczych, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań w obrębie celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, jak również celu operacyjnego „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych” z kierunkiem działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

Na terenie gminy Mrągowo nie występują **stanowiska dokumentacyjne**.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM WRAZ ZE SPOSOBEM ICH UWZGLĘDNIENIA W „STRATEGII...”

Projekt „Strategii...” w pełni respektuje zasady polityki ekologicznej szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego, w szczególności cele „6. Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego”, takie jak:

- **zasada zrównoważonego rozwoju** opisana w odnowionej strategii Unii Europejskiej dotyczącej trwałego rozwoju;
- **zasada przezroczności;**
- **zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego;**
- **zasada uspołecznienia** realizowana poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, rozbudzaniu świadomości i wrażliwości ekologicznej oraz kształtowaniu nowej etyki zachowań wobec środowiska;
- **zasada „zanieczyszczający płaci”** odnosząca się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń, w „Programie...” zakłada się, że odpowiedzialność tę powinny ponosić wszystkie jednostki korzystające ze środowiska – również konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych;
- **zasada prewencji** stanowiąca, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane już na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Zasada ta realizowana jest poprzez:
 - zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
 - recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
 - zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
 - wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care.
- **zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie do oceny osiągniętych wyników, oznaczająca potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

Zasady te były ściśle respektowane przy planowaniu celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań przewidzianych do realizacji w „Strategii...”.

Analizowany projekt „Strategii...” formułując cele i działania uwzględnia i odnosi się do dokumentów poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego, w tym przede wszystkim do:

- **Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo** i jej obszarów strategicznych: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna; odniesienie do dokumentu we wszystkich celach strategicznych i operacyjnych.
- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie** – „Strategia...” odpowiada zdiagnozowanym w dokumencie celom polityki regionalnej: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie;
- **Strategii Europa 2020 (Dyrektywa w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych 2009/28/WE, Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej 2012/27/UE, Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy 2008/50/WE)** – w kontekście rozwoju inteligentnego, rozwoju zrównoważonego i rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu; Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w Strategii Europa 2020 są szeroko reprezentowane w „Strategii...”, zarówno w zakresie poprawy efektywności energetycznej, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałania zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zapobiegania degradacji środowiska, efektywnego wykorzystania zasobów oraz działań w obszarze zdrowia i poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców;
- **Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”**, która wskazuje kluczowe kierunki działań w obszarze ochrony środowiska w perspektywie do roku 2020; Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w dokumencie są szeroko reprezentowane w „Strategii...”, zarówno w zakresie: poprawy jakości powietrza, racjonalnego gospodarowania odpadami, ograniczenia oddziaływania energetyki (ciepłownictwa) na środowisko, promowania zachowań ekologicznych, racjonalnego gospodarowania wodami dla ochrony przed powodzią i suszą, zachowania bogactwa różnorodności biologicznej.
- **Krajowego Planu Gospodarki Odpadami; Dyrektywy w sprawie odpadów 2008/98/WE**; Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami i dyrektywie w sprawie odpadów 2008/98/WE zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).
- **Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych**; Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w wymienionych dokumentach zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań B).

- **Ramowej Dyrektywie Wodnej 2000/60/WE**; Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w wymienionych dokumentach zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A).
- **Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018** (oraz projekt Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020) i **Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2016** (oraz projekt jego aktualizacji) w zakresie aspektów dotyczących celów ochrony środowiska. Cele dotyczące ochrony środowiska zawarte w wymienionych dokumentach zostały we właściwy sposób transponowane do „Strategii...” (cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek działań A, B).

5.1. Przewidywane znaczące oddziaływania programu na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Na obszarze gminy Mrągowo znajdują się 4 obszary chronione w ramach sieci Natura 2000 (Rys. 9, kolorem czerwonym zaznaczono obszary siedliskowe, niebieskim – ochrony ptaków).

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska” ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLB280008). OSO „Puszcza Piska” zajmuje powierzchnię 172 802,2 ha. Obszar leży na granicy pomiędzy krainą Wielkich Jezior Mazurskich a Niziną Mazurską. Główne rzeki to Krutynia i Pisa. Na tym terenie znajduje się wiele jezior. W północno-zachodniej części obszaru znajduje się największe polskie jezioro – Śniardwy (1 097 km²). Występują głównie lasy iglaste z dominującą sosną. W nasadzeniach liściastych dominują lipa i wiąz. Wokół zbiorników wodnych na terenach podmokłych występują zarośla olchowe i różnego rodzaju zabagnienia. Na obszarze tym występuje co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar stanowi ostoję cietrzewia o bardzo ważnym znaczeniu. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika i cietrzewia; ponadto obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bocian czarny, orlik krzykliwy, puchacz, rybitwa rzeczna, włochatka; w stosunkowo wysokiej liczebności występuje derkacz. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E-23. Zagrożenia dla obszaru to niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności, możliwość gradacji kambiofagów, w wyniku klęski wiatrołomów, jaka dotknęła ten obszar w roku 2002. OSO „Puszcza Piska” obejmuje południową część gminy Mrągowo.

Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar – wg listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań, zgodnie ze standardowym formularzem danych dla OSO Puszcza Piska:

- A.02.01. – Rolnictwo; Zmiana sposobu uprawy; Intensyfikacja rolnictwa, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- B.07. – Leśnictwo; Inne rodzaje praktyk leśnych, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- E.01.03. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe; Zabudowa rozproszona, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- G.01. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- J.02.01. – Modyfikacje systemu naturalnego; Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- G.02.10. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- H.01.05. – Zanieczyszczenia; Zanieczyszczenie wód powierzchniowych; Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- H.01.03. – Zanieczyszczenia; Zanieczyszczenie wód powierzchniowych; Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych, zagrożenie wewnętrzne, poziom niski.
- K.03.01. – Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); Międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt; Konkurencja, zagrożenie wewnętrzne, poziom niski.

- K.03.04. – Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); Międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt; Brak czynników zapylających, zagrożenie wewnętrzne, poziom niski.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska” ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH PLH280048). SOO „Ostoja Piska” zajmuje powierzchnię 57 826,6 ha. Obszar obejmuje Puszcę Piską, jeden z największych kompleksów leśnych w Polsce. Obszar o wysokiej różnorodności biologicznej (16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Jest to ważna ostoja wydry *Lutra lutra*, bobra *Castor fiber*, i wilka *Canis lupus*. Szczególnie cenne są zachowane w naturalnym stanie zbiorowiska roślinne, zwłaszcza: grądu subkontynentalnego, naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych, torfowisk przejściowych i trzęsawisk, jezior eutroficznych, oraz zbiorowisk ramienic w wodach mezotroficznych. Na terenie ostoi rosną ponadto pomnikowe drzewa. Oprócz gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, flora obszaru obejmuje gatunki prawnie chronione oraz rzadkie i zagrożone w skali kraju i regionu. Obszar jest fragmentem w/w ostoi ptasiej („Puszcza Piska”) o randze europejskiej E-23. Zagrożeniem może być intensyfikacja ruchu turystycznego i zwiększenie presji rekreacyjnej, a zwłaszcza lokalizacja domków letnich nad jeziorami. Podobnie zintensyfikowanie gospodarki leśnej, wędkarstwa, gospodarki rolnej. Teren ten jest także potencjalnie wrażliwy na obniżanie poziomu wód gruntowych. SOO „Ostoja Piska” obejmuje południowo-wschodni kraniec gminy Mrągowo.

Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar – wg listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań, zgodnie ze standardowym formularzem danych dla SOO „Ostoja Piska” (z powodu dużej liczby – wymieniono jedynie zagrożenia wysokiego i średniego poziomu):

- – Leśnictwo; zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- E.01.04. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe; Inne typy zabudowy, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- F.03.01 – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (lądowych); Polowanie, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- G.01.01. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; Żeglarsztwo, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- K.02.03. – Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; Eutrofizacja (naturalna), zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- A.01. – Rolnictwo; Uprawa, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- A.02. – Rolnictwo; Zmiana sposobu uprawy, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- A.08. – Rolnictwo; Nawożenie /nawozy sztuczne/, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- B.01. – Leśnictwo; Zalesianie terenów otwartych, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- B.02.01 – Leśnictwo; Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia), zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- B.02.02 – Leśnictwo; Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; Wycinka lasu, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.

- B.02.03 – Leśnictwo; Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; Usuwanie podszytu, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- B.02.04. – Leśnictwo; Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji, Usuwanie martwych i umierających drzew, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- D.01.01 – Transport i sieci komunikacyjne; Drogi, ścieżki i drogi kolejowe; Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- D.01.02 – Transport i sieci komunikacyjne; Drogi, ścieżki i drogi kolejowe; Drogi, autostrady, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- D.02.01 – Transport i sieci komunikacyjne; Sieci komunalne i usługowe; Linie elektryczne i telefoniczne, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- E.03. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Odpady, ścieki, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- E.03.01. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Odpady, ścieki; Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- E.04.01 – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Obiekty, budynki stanowiące element krajobrazu; Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- F.02.03 – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych; Wędkarstwo, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- F.03.02.03 – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (lądowych); Pozyskiwanie / Usuwanie zwierząt (lądowych); Chwywanie, trucie, kłusownictwo, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- G.01.02. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- G.01.03 – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; Pojazdy zmotoryzowane, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- G.02. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Infrastruktura sportowa i rekreacyjna, zagrożenie zewnętrzne, poziom średni.
- G.02.08. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; Kempingi i karawangi, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- I.01. – Inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny; Obce gatunki inwazyjne, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- K.04.05. – Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); Międzygatunkowe interakcje wśród roślin; Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną), zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- X – brak zagrożeń i nacisków, zagrożenie wewnętrzne i zewnętrzne, poziom średni.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa” ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280011). SOO „Gązwa” zajmuje powierzchnię 499,14 ha. Obszar obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Najważniejsza jego część jest chroniona jako rezerwat przyrody. Środkową partię zajmuje typowe torfowisko wysokie z przebiegającym procesem

torfotwórczym. Większość torfowiska pokrywa zespół *Ledo-Sphagnetum*. Wśród torfowiska napotyka się wiele małych wysp o podłożu mineralnym, porośniętych przez zbiorowiska leśne, głównie *Quercus robur-Pinetum*. W strefie peryferycznej torfowiska występuje przede wszystkim bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*. Obszar przecięty jest szeregiem rowów melioracyjnych, które odwadniają torfowisko. Zbiorowiska leśne położone wzdłuż nich ulegają szybkim przemianom. Na północ od kopuły znajdują się bagna, które powstały w wyniku osuszenia płytkiego jeziora, z grubymi jeziornymi osadami. Od 1958 roku najważniejsza część torfowiska (204,76 ha) została objęta ochroną jako rezerwat przyrody Gązwa. Całość położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich. Najciekawszą część SOO „Gązwa” stanowi torfowisko wysokie. Jest to jeden z największych ekosystemów tego typu w Polsce, który nie uległ zniszczeniu, z wciąż przebiegającym procesem torfotwórczym. Występują to bogate populacje 2 mchów uznawanych w Polsce za ginące: *Sphagnum fuscum* i *Dicranum affine* oraz bażyny czarnej *Empetrum nigrum*. SOO „Gązwa” znajduje się w zachodniej części gminy Mrągowo.

Jako główne zagrożenia Obszaru podaje się zmiany sukcesyjne w kierunku nietorfotwórczych zbiorowisk leśnych, co jest spowodowane odwodnieniem torfowiska za pomocą rowów otwartych. Pomimo, że większość rowów uległa sptyczeniu i obecnie nie pełni swoich funkcji, to jednak zapoczątkowane zmiany wywołały procesy trwające do dnia dzisiejszego. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar – wg listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań, zgodnie ze standardowym formularzem danych dla SOO Gązwa:

- B.01.01. – Leśnictwo; Zalesianie terenów otwartych; Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime), zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- J.02.01. – Modyfikacje systemu naturalnego; Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- J.03.01. – Modyfikacje systemu naturalnego; Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- K.02.01. – Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; Zmiana składu gatunkowego (sukcesja), zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- M.02.03. – Zmiana klimatu; Zmiana czynników biotycznych; Zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- M.01.02. – Zmiana klimatu; Zmiana czynników abiotycznych; Susze i zmniejszenie opadów, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280055). SOO „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” zajmuje powierzchnię 4 305,1 ha. Ostoja ma szczególne znaczenie ze względu na silną populację *Emys orbicularis* (żółw błotny). O wartości tego terenu decyduje też dobry stan zachowania jezior Głębokie i Żelwążek z właściwie wykształconą roślinnością hydrofitów: *Ceratophyllum demersi*, *Elodea canadensis*, *Nuphar-Nymphaeum albae* czy *Potamogeton perfoliatus*, duży udział siedliska z łąkami rajgrasowymi (*Arrhenatherum elatioris*), obecność muraw kserotermicznych i występowanie rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków bezkręgowców, takich jak *Osmoderma eremita*, *Lycaena dis par*. Licznie występują oczka wodne z takimi gatunkami jak turzyca sztywna (*Carex elata*), rdest ziemnowodny (*Polygonum amphibium*) i mozga trzciniowata (*Phalaris arundinacea*), przy pewnym udziale takich taksonów, jak: wiechlina błotna (*Poa palustris*), rzepicha błotna

(*Rorippa palustris*), przytulia błotna (*Galium palustre*), żabieniec babka-wodna (*Alisma plantago-aquatica*), turzyca zaostrowana (*Carex gracilis*), turzyca dzióbkwata (*C. rostrata*), manna faldowana (*Glyceria plicata*). SOO „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” obejmuje wschodni kraniec gminy Mrągowo.

Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar – wg listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań, zgodnie ze standardowym formularzem danych dla SOO „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” (z powodu dużej liczby – wymieniono jedynie zagrożenia wysokiego i średniego poziomu):

- A.01. – Rolnictwo; Uprawa, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- A.02. – Rolnictwo; Zmiana sposobu uprawy, zagrożenie zewnętrzne, poziom wysoki.
- A.05.01. – Rolnictwo; Hodowla zwierząt (bez wypasu); Hodowla zwierząt, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- A.07. – Rolnictwo; Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych, zagrożenie zewnętrzne, poziom wysoki.
- A.08. – Rolnictwo; Nawożenie /nawozy sztuczne/, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- E.01.03. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane; Zabudowa rozproszona, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- E.03. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Odpady, ścieki, zagrożenie wewnętrzne, poziom wysoki.
- G.05. – Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka, zagrożenie zewnętrzne, poziom wysoki.
- A.07. – Rolnictwo; Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- – Leśnictwo; zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- E.01. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane, zagrożenie zewnętrzne, poziom średni.
- E.03.01. – Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; Odpady, ścieki; Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- F.01. – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Akwakultura słodkowodna, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- F.02.02 – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych; Połowy siecią, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- F.02.03 – Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych; Wędkarstwo, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- H.05. – Zanieczyszczenia; Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów), zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- J.01. – Modyfikacje systemu naturalnego; Pożary i gaszenie pożarów, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- J.02.02. – Modyfikacje systemu naturalnego; Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; Usuwanie osadów, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.

- J.02.10. – Modyfikacje systemu naturalnego; Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia, zagrożenie wewnętrzne, poziom średni.
- X – brak zagrożeń i nacisków, zagrożenie wewnętrzne i zewnętrzne, poziom średni.

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 23 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 (zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 maja 2016 r.). (Tabela 3).

Tabela 3. Cele działań ochronnych dla SOO „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo”

L.p	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia
2.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis, Festucion pallentis</i>)	- Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia - Zachowanie otwartego charakteru siedliska
3.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	- Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia - Zachowanie otwartego charakteru siedliska
4.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia
5.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia
6.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia
7.	1220 żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	- Utrzymanie niezadawalającego stanu ochrony siedlisk gatunku (U1) na stanowiskach Cudnoch, Kosewo, Zawady - Poprawa stanu ochrony siedlisk gatunku na stanowiskach Faszczę i Nowe Sady ze stanu złego (U2) do stanu niezadawalającego (U1) - Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie poznania liczebności oraz występowania gatunku
8.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony gatunku
9.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Poprawa obecnego niezadawalającego (U1) stanu ochrony do stanu właściwego (FV)
10.	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia
11.	1903 Lipiennik <i>Loesela Liparis loeselii</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia

źródło: Plan zadań ochronnych

„Strategia...” przewiduje kilka kierunków działań, które potencjalnie mogłyby wpłynąć na powstanie w/w zagrożeń:

- **Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju** – wszystkie cele i kierunki, w szczególności cel 1, kierunek działania A Inwestycje drogowe.
- **Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki**, cel operacyjny 2. Wzrost innowacyjności firm., kierunek B. *Infrastruktura. Kierunek działań jest częściowo zbieżny z kierunkiem „infrastruktura teleinformatyczna” w celu strategicznym I. Dotyczy również: wsparcia działalności parków naukowo-technologicznych; rozwoju inkubatorów technologicznych; tworzenia przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców.*
- **Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej**, cel operacyjny 2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych., kierunek E. *Infrastruktura. Inwestycje infrastrukturalne wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo czynszowe i różne formy budownictwa socjalnego; system hydrotechniczny regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).*

Należy jednak mieć na uwadze, zrealizowanie planowanych inwestycji infrastrukturalnych wymaga przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko, która określi czy dana inwestycja wpływa na obszary Natura 2000 i w jakim stopniu, jak również wskaże optymalny z punktu widzenia wpływu na obszar Natura 2000 sposób realizacji.

Realizacja planowanych zadań „Strategii...” w żaden sposób nie koliduje natomiast z zachowaniem celów działań ochronnych dla istniejących obszarów Natura 2000, a wręcz przeciwnie – zwiększa tę ochronę, szczególnie poprzez realizację działań:

- w obrębie celu strategicznego IV, celu operacyjnego 3 „Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego”, obydwu kierunków działań;
- w obrębie celu strategicznego II, celu operacyjnego 2, kierunku działań: „Edukacja formalna, jak i pozaformalna”.

Podjęcie działań edukacyjnych wpłynie również na zmniejszenia zagrożenia G.05.04 – „Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; Wandalizm”.

Na obecnym etapie oceny nie przewiduje się znaczącego oddziaływania realizacji zadań „Strategii...” na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

5.2. Zmniejszenie oddziaływania na klimat

Niezmiernie ważnym zagadnieniem jest obecnie przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Celem strategicznym „Polityki klimatycznej Polski” jest: *włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.*

Do krótkookresowych celów polityki należą między innymi:

- redukcja gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki,
- realizacja postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto,
- integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa,
- opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Celem ilościowym polityki jest zapewnienie 40% redukcji emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 w porównaniu z rokiem bazowym konwencji klimatycznej (tj. 1988 r.)

W zakresie ochrony klimatu oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego należy również wspomnieć o dokumencie „Plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)”. Po przyjęciu przez Unię Europejską w 2008 roku pakietu klimatyczno-energetycznego, Komisja Europejska – aby wspierać działania podejmowane przez władze lokalne zmierzające ku wdrożeniu polityk na rzecz zrównoważonej energii – zainicjowała tzw. *Porozumienie między burmistrzami (Covenant of Mayors)*. Sygnatariusze reprezentują jednostki różnej wielkości, począwszy od małych wiosek po wielkie metropolie, takie jak Londyn czy Paryż. Po upływie roku od przystąpienia sygnatariusze Porozumienia zobowiązują się do wdrożenia planu działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) nastawionego na ograniczenie emisji CO₂ o co najmniej 20% do 2020 roku. Obecnie w inicjatywie uczestniczy ponad 6,6 tys. miast i gmin europejskich – w tym 53 z Polski.

Aby dołączyć do tego silnie rozwijającego się ruchu, lokalne władze muszą podjąć następujące kroki:

1. Przedstawić inicjatywę Porozumienia między burmistrzami radzie gminy;
2. Zapewnić podjęcie przez radę oficjalnej decyzji o sygnowaniu Porozumienia na drodze uchwały;
3. Udzielić upoważnienia do podpisania formularza o przystąpieniu burmistrzowi lub równorzędnemu przedstawicielowi Rady Miasta;
4. Powiadomić Biuro Porozumienia między burmistrzami drogą elektroniczną o decyzji o dołączeniu do inicjatywy;
5. Zapoznać się z treścią przesłanego drogą elektroniczną radzie gminy potwierdzenia, w którym opisano, jakie w następnej kolejności należy podjąć kroki.

Sygnatariusz Porozumienia między burmistrzami zobowiązuje się do przedłożenia – w ciągu roku od przystąpienia – Planu Działań Na Rzecz Zrównoważonej Energii (SEAP),

obejmującego cele Porozumienia oraz środki pozwalające na ich realizację. Plan musi zostać zatwierdzony przez radę gminy.

Plan SEAP powinien obejmować cały obszar geograficzny zarządzany przez władze lokalne oraz zawierać działania obejmujące co najmniej sektor budynków publicznych i mieszkaniowych, infrastrukturę publiczną, w tym oświetlenie uliczne oraz transport publiczny. Władze lokalne mają obowiązek zapewnić zasoby kadrowe i finansowe niezbędne do realizacji działań przewidzianych w Planie. W pracy nad Planem powinna w jak najszerszym stopniu zostać zaangażowana społeczność lokalna.

W SEAP muszą znaleźć się zaplanowane środki i wskaźniki, które umożliwią monitorowanie wyników w zakresie wdrożonych działań, jak i redukcji emisji CO₂. Co najmniej raz na dwa lata władze lokalne powinny sporządzać sprawozdania z realizacji Planu i przysyłać je do Biura Porozumienia Burmistrzów.

Więcej informacji można znaleźć na stronie:

http://www.porozumienieburmistrzow.eu/index_pl.html

Działania związane ze zmniejszeniem oddziaływania na klimat zostały uwzględnione w projekcie „Strategii...” w następujących rozdziałach:

W rozdziale 6.2. *Kierunki działań*, a w szczególności w opisie kierunków działań dla celu strategicznego IV (rozdział 6.2.4. *Cel strategiczny IV: nowoczesna infrastruktura rozwoju*):

- Dla celu operacyjnego 1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności:
 - A. Inwestycje drogowe – w szczególności powinny dotyczyć: budowy i **modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek (dróg) rowerowych** poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.
- Dla celu operacyjnego 2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii – kierunki działań:
 - A. Sieć gazowa – **rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.**
 - B. **Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.**
 - C. **Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej** uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.
- Dla celu operacyjnego 3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przewidziano kierunki działań, wśród których wyłuszczone te, które mają wpływ na zmniejszenie oddziaływania na klimat:
 - B. **Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna);**

Również w rozdziale 6.3. w tabeli 22 (Zadania do realizacji w latach 2016-2020), uwzględniono zadania związane ze zmniejszeniem oddziaływania na klimat:

- Modernizacja, przebudowa i budowa dróg gminnych z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki autobusowe, itp.).
- Udział gminy Mrągowo w przygotowaniu i realizacji projektów modernizacji i budowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Mrągowo, w tym w ramach projektów ponadgminnych (Mazurska Pętla Rowerowa).
- Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.

Wszystkie te działania – pośrednio lub bezpośrednio – wpłyną na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, a tym samym na zmniejszenie oddziaływania na klimat.

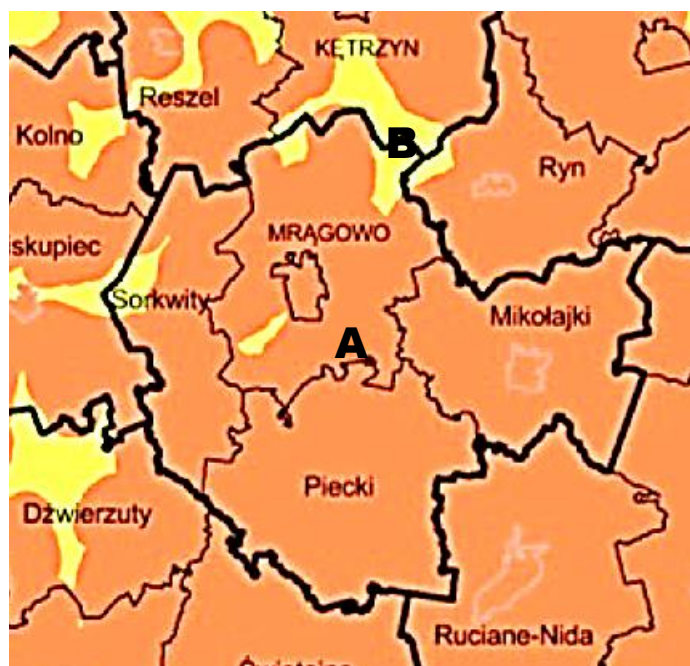
Obecnie na terenie gminy Mrągowo funkcjonuje 47 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE). Największa to elektrownia fotowoltaiczna o mocy 0,5 MW w Polskiej Wsi zlokalizowana na terenie oczyszczalni ścieków, zbudowana w 2014 r. i eksploatowana przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. z Mrągowo.

Politykę gminy Mrągowo w zakresie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE), a zwłaszcza energii wiatru, ustala studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrągowo oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Elementy tej polityki zawarte są również w „Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru Gminy Mrągowo”.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego”, instalacje wykorzystujące energię z OZE mogą być lokalizowane na terenie całego województwa, za wyjątkiem dużej energetyki wiatrowej, dla której ustala się strefy zakazu lokalizacji oraz strefy ograniczonego rozwoju. Zasięg tych stref w odniesieniu do terenu gminy Mrągowo przedstawia Rys. 10. Kolorem pomarańczowym zaznaczono strefę A – zakazu lokalizacji dużej energetyki wiatrowej, kolorem żółtym strefę B – rozwoju dużej energetyki wiatrowej z ograniczeniami.

W Strefie B ustala się:

- zakaz lokalizowania dużej energetyki wiatrowej w odległości do 2000 m od zabudowy mieszkaniowej (istniejącej i wyznaczonej w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego),
- zakaz lokalizowania farm wiatrowych w odległości od siebie mniejszej niż 5 km (liczonej od skrajnych turbin w farmach) – ze względu na konieczność osłabienia skumulowanego oddziaływania na przestrzeń,
- zakaz lokalizowania turbin wiatrowych w obrębie farmy w odległości większej niż 2 km pomiędzy turbinami – ze względu na zapobieganie zjawisku „rozlewania się” farm w przestrzeni.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Rys. 10 Lokalizacja obszarów potencjalnego rozwoju energetyki wiatrowej.

Należy jednak podkreślić, że z dniem 15 lipca 2016 r. wejdzie w życie **Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych**, która określa sposób wyliczenia minimalnej odległości lokalizacji elektrowni wiatrowych od:

- zabudowań mieszkalnych,
- form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 i 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- leśnych kompleksów promocyjnych.

Zapisy tej ustawy muszą być w pierwszej kolejności brane pod uwagę przy lokalizacji elektrowni wiatrowych.

**6. ANALIZA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO
SKUTKÓW REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ STRATEGII**

6.1. Przewidywane oddziaływanie realizacji strategii (w tym znaczące) na poszczególne komponenty środowiska

Wszystkie opisane w „Strategii...” kierunki działań zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z zakresem określonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W podanej poniżej macyzy środowiskowych oddziaływań realizacji celów i kierunków działań (Tabela 4) określono, przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty środowiska.

Ponadto przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania zadań przewidzianych do realizacji przez gminę Mrągowo (Tabela 5).

Tabela 4. Matryca środowiskowych oddziaływań realizacji celów i kierunków działań zaplanowanych w „Strategii...”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
CEL STRATEGICZNY I – WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI									
CEL OPERACYJNY: 1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI MIASTA POPRZEZ ROZWÓJ RÓŻNYCH BRANŻ GOSPODARKI									
A. Jakość produktów i usług. Zakres tego kierunku obejmuje m.in.: wspieranie innowacyjności; produktowe podejście do oferty turystycznej; wspieranie inicjatyw rozwijających nowe branże gospodarki. Z jakością produktów i usług wiążą się również <u>inwestycje infrastrukturalne</u> . Infrastruktura powinna odpowiadać na m.in. pojawiające się zapotrzebowanie mieszkańców i turystów oraz wspierać tworzenie popytu na nowe i nowatorskie produkty, w tym turystyczne.	R/E	B, P, W, K, D, C	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
B. Współpraca. Ten kierunek będzie realizowany przede wszystkim poprzez: wspieranie inicjatyw i współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, międzyregionalnym i międzynarodowym (w tym klastry, grupy producenckie, stowarzyszenia skupiające przedsiębiorców). Wspierany będzie również rozwój powiązań sieciowych na mikroekonomicznym szczeblu przedsiębiorstw, prowadzących do wzrostu efektywności, konkurencyjności i powiększania rynków zbytu.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Aktywność promocyjna. Kierunek działań obejmuje: wykorzystanie systemów pozyskiwania inwestorów zewnętrznych; współpracę organizacji skupiających przedsiębiorców na poziomie lokalnym i regionalnym z centrami obsługi inwestorów i eksporterów, agencjami rozwoju, samorządami terytorialnymi; współpracę międzynarodową w ramach miast i regionów partnerskich (efektywniejsze dla gospodarki wykorzystanie współpracy gmin bliźniaczych i organizacji współpracy)	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
CEL OPERACYJNY: 2. WZROST INNOWACYJNOŚCI FIRM									
A. Kapitał ludzki. Kierunek działań związany jest ściśle z edukacją i wsparciem, działania wspierające innowacyjnych i kreatywnych mieszkańców gminy na każdym etapie życia (np. poprzez stypendia, szkolenia). Istotne będą również: rozwój doradztwa zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych; rozwój kształcenia ustawicznego oraz szkolenia dostosowujące do zmian pracy.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
B. Infrastruktura. Kierunek działań jest częściowo zbieżny z kierunkiem „infrastruktura teleinformatyczna” w celu strategicznym I. Dotyczy również: wsparcia działalności parków naukowo-technologicznych; rozwoju inkubatorów technologicznych; tworzenia przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL OPERACYJNY: 2. WZROST LICZBY MIEJSC PRACY									
A. Zachęty dla utrzymywania i wzrostu zatrudnienia w firmach m.in.: obniżania kosztów działalności firm na poziomie lokalnym (np. przygotowanie kadry pracowniczej, doradztwo dla przedsiębiorców). Tym kierunkiem działań będą objęte również osoby wykazujące przedsiębiorczość, rozpoczynające pracę na własny rachunek (w tym w sektorze ekonomii społecznej). Ważnym elementem kierunku działań będzie wspieranie kształcenia ustawicznego.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości, co oznacza przede wszystkim: wspieranie rozwoju parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości; inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; tworzenie nowych obszarów rozwojowych (stref gospodarczych, w tym wchodzących w program rewitalizacji).	R/E	B, P, W, S, K, D, C	0	-1	-1	0	-1	+1	0
C. Szkoły: rozwój kształcenia ustawicznego; doradztwa zawodowego.	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
D. Informacja i promocja. Ten kierunek obejmuje m.in. doradztwo w zakresie warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej, promocję postaw przedsiębiorczych.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL STRATEGICZNY II – WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ									
CEL OPERACYJNY: 1. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO									
A. Aktywni mieszkańcy. Kierunek działań obejmuje m.in.: tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju aktywności społecznej oraz kształtowanie i wspieranie postaw obywatelskich mieszkańców w każdym wieku; edukację obywatelską, w tym w systemie oświaty; animowanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego; rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu; tworzenie <u>infrastruktury</u> aktywności społecznej, w tym sportowej.	R/E	B, P, W, K, D, C	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
B. Organizacje pozarządowe. Wspieranie lokalnych organizacji samorządowymi.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Instytucje publiczne (w tym w szczególności system edukacji i instytucje kultury). Zwiększenie wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności społecznej i obywatelskiej; tworzenia warunków dla wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym; upowszechniania różnych form uczestnictwa w kulturze.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
D. Współpraca. W szczególności kierunek będzie obejmował: zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych i realizacji zadań publicznych; wspieranie istniejących i tworzenie trójsektorowych partnerstw lokalnych; rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu; wspieranie tworzenia i funkcjonowania federacji, sieci współpracy w celu łączenia zasobów i podejmowania wspólnych działań w sektorze pozarządowym;	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
E. Informacja i promocja. Aktywne postawy społeczne oraz „dobre praktyki” w sferze pożytku publicznego będą promowane w środowisku lokalnym (wolontariat, filantropia).	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL OPERACYJNY: 2. WZROST DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH									
A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna. Kierunek będzie obejmował <u>edukację ekologiczną</u> ; kształtowanie społeczeństwa informacyjnego (promocja i umiejętność wykorzystywania urządzeń teleinformatycznych i Internetu w edukacji, pracy i życiu codziennym); zwiększanie dostępu niepełnosprawnych do edukacji.	0	P, S, D, ST	+2	+2	+1	+1	+1	+1	+1
B. Opieka zdrowotna. W ramach tego kierunku realizowane będą projekty służące podwyższeniu standardu obiektów ochrony zdrowia i ich wyposażenia medycznego. Istotna będzie również informatyzacja podmiotów leczniczych.	0	B, S, D, ST	0	0	0	0	0	0	+2
C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących. Kierunek działań dotyczy przede wszystkim: promocji zdrowego stylu życia; zintegrowanych programów aktywizacji; promocja aktywnego wypoczynku; profilaktyka zjawisk patologicznych; poprawy jakości pracy szkoły; wspierania roli szkoły w procesie budowania tożsamości lokalnej; tworzenie bezpiecznej przestrzeni publicznej; pomocy dla osób uzależnionych; systemów opieki nad osobami starszymi.	0	P, S, D, ST	0	0	0	0	0	0	+1
D. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Ten kierunek działań wiąże się z aktywizacją społeczną, ale również ze wzrostem jakości i różnorodności oferty kulturalnej gminy, przede wszystkim dla swoich mieszkańców.	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
E. Infrastruktura. <u>Inwestycje infrastrukturalne</u> wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo czynszowe i różne formy budownictwa socjalnego; <u>system hydrotechniczny</u> regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).	R/E	B, P, K	0	0	-1	0	0	+1	0
	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	-2	-1	-1	0	-1/0	0	0
F. Straż pożarna – poprawienie infrastruktury, wyposażenia w sprzęt i środki transportu, a także działania służące wzrostowi efektywności i skuteczności tych służb.	0	B, D, C	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
G. Informacja i promocja. W szczególności promocja społeczna, przedstawiająca gminę Mrągowo jako miejsce dobrego życia.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL STRATEGICZNY III – WZROST LICZBY I JAKOŚCI POWIĄZAŃ SIECIOWYCH									
CEL OPERACYJNY: 1. DOSKONALENIE ADMINISTRACJI									
A. E-administracja. Kierunek działań będzie wspierać budowę społeczeństwa informacyjnego, ale przede wszystkim ułatwi kontakty na linii przedsiębiorcy (mieszkańcy) – administracja. Konieczne będzie podniesienie jakości oferowanych informacji oraz doskonalenie form przekazu (w tym obcojęzyczne strony internetowe).	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
B. Jakość funkcjonowania administracji (podwyższenie standardu obiektów administracji publicznej i ich wyposażenia; wspieranie rozwoju kompetencji, szkoleń i okresowych ocen).	0	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Współpraca – w tym kierunku działań samorząd będzie rozwijać swoje funkcje „animatora” lokalnego. Budowanie partnerstw (miedzy samorządami, na linii samorząd – przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), włączanie obywateli w proces współdecydowania o rozwoju, a także współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu dzielenia się wykonywaniem usług publicznych.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
D. System pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. Istotą tego kierunku jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych, ułatwiających rozpoczęcie działalności przez inwestorów zewnętrznych (rewitalizacja, restrukturyzacja, strefy aktywności gospodarczej).	R/E	B, P, W, S, K, D, C	0	-1	-1	0	-1	+1	0
E. Wizerunek administracji. Inicjatywy służące budowaniu zaufania i przełamujących negatywne stereotypy administracji. Wspólne projekty administracji z przedsiębiorcami, grupami podejmującymi inicjatywy lokalne oraz organizacjami pozarządowymi.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL OPERACYJNY: 2. INTENSYFIKACJA WSPÓŁPRACY MIĘDZYGMINNEJ									
A. Współpraca międzygminna. Współpraca z miastem Mrągowem i innymi gminami powiatu mrągowskiego.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1	-1	-1	0	-1	+1	0
B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1	-1	0	-1	+1	0

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
CEL STRATEGICZNY IV – NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA ROZWOJU									
CEL OPERACYJNY: 1. ZWIĘKSZENIE ZEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ ORAZ WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI									
A. Inwestycje drogowe – w szczególności powinny dotyczyć: budowy i modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek (dróg) rowerowych poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1	-2	-2	-1	-1	0	-1/+1
B. Poprawa transportu publicznego.	E	B, P, K, D, ST, C	0	0	0	0	+1	+1	+1
C. Infrastruktura teleinformatyczna – rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej powszechny, szybki dostęp do internetu wszystkim mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
CEL OPERACYJNY: 2. DOSTOSOWANA DO POTRZEB SIĘC NOŚNIKÓW ENERGII									
A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-1/0	0	-1/+2	0	0
B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-1/0	0	-1/+2	0	0
C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.	R/E	B, P, S, K, D, ST, C	0/+1	-1	-1	0	0/+1	0	0/+1

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Cele i kierunki działań	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
CEL OPERACYJNY: 3. POPRAWA JAKOŚCI I OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO									
A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa; weryfikacja form ochrony przyrody; ochrona przed powodzią i deficytem wody; zapewnienie integralności przyrodniczej; ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej.	0	-	+1	+2	+2	+2	0	+2	+1
B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	0/+1	-1/+1	-1/+2	-1/+2	-1/+2	0/+1	0/+1

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Tabela 5. Matryca środowiskowych oddziaływań zadań przewidzianych do realizacji przez gminę Mrągowo

Nazwa zadania	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2) dla układu R/E (faza realizacji/faza eksploatacji)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
Uzbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/+2	-1/0	0/0	0/+2
Realizacja programów gminnych z zakresu profilaktyki i opieki zdrowotnej	0	B, S, D, ST	0	0	0	0	0	0	+2
Budowa i renowacja elementów małej architektury.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy Mrągowo (np. boiska sportowe, plaże, siłownie plenerowe, strzelnica sportowa, tor quadów).	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Urządzenie plenerowych miejsc spotkań we wsiach Gminy Mrągowo (np. budowa wiat rekreacyjnych).	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Urządzenie i doposażenie placów zabaw w poszczególnych miejscowościach Gminy Mrągowo.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Budowa sal gimnastycznych przy szkołach.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-2/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Budowa, remont i modernizacja świetlic wiejskich.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1	0/+1
Wyposażenie świetlic wiejskich na terenie gminy Mrągowo.	0	B, S, D, ST	0	0	0	0	0	+1	0
Modernizacja i doposażenie bibliotek na terenie Gminy Mrągowo (w tym w sprzęt komputerowy)	0	B, S, D, ST	0	0	0	0	0	+2	0
e-administracja dla mieszkańców Gminy Mrągowo.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Stworzenie internetowej strony informacyjnej Gminy Mrągowo (w tym zaprojektowanie herbu gminy)	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Poprawa wyposażenia Urzędu Gminy w sprzęt komputerowy.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Współpraca z miastem Mrągowem, realizacja wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.	0	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku”

Nazwa zadania	Potencjalnie może wystąpić istotne negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie realizacji (R) i/lub eksploatacji (E), 0 – brak oddziaływania	Charakter potencjalnych oddziaływań: bezpośrednie (B), pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (S), krótkoterminowe (K), długoterminowe (D), stałe (ST), chwilowe (C)	Komponenty środowiska poddane oddziaływaniu (oddziaływanie negatywne: -2, -1, brak oddziaływania: 0, oddziaływanie pozytywne +1, +2) dla układu R/E (faza realizacji/faza eksploatacji)						
			Obszary chronione	Rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność	Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby	Wody	Powietrze i klimat	Środowisko kulturowe, zabytki	Zdrowie ludzi
Uczestnictwo w działaniach w ramach: Obszaru Funkcjonalnego Kraju Wielkich Jezior Mazurskich, Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze”, Regionu Centralnego Gospodarki Odpadami, Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 i innych.	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Modernizacja, przebudowa i budowa dróg gminnych z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki autobusowe, itp.).	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	-2/-1	-1/-1	-2/-1	-1/0	-1/-1	0/0	-1/0
Udział gminy Mrągowo w przygotowaniu i <u>realizacji</u> projektów modernizacji i budowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.	R/E	B, P, W, S, K, D, ST, C	-2/-1	-1/-1	-2/-1	-1/0	-1/-1	0/0	-1/0
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Mrągowo, w tym w ramach projektów ponadgminnych (Mazurska Pętla Rowerowa).	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/+1	-1/0	0/+1
Budowa i modernizacja sieci wodociągowych na terenie Gminy Mrągowo.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1
Modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Mrągowo.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+2
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Mrągowo.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/+2	-1/+2	-1/0	-1/+2	-1/0	0/0	0/+2
Uporządkowanie gospodarki ściekowej na nieskanalizowanych terenach Gminy Mrągowo.	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/+2	-1/+2	-1/0	-1/+2	-1/0	-1/0	0/+2
Rozbudowa remizy strażackiej w Wyszemborku	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0	0/+1
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	R	B, P, W, S, K, D, ST, C	-1/0	-1/0	-1/+1	0/0	-1/+2	0/+1	0/+1

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

6.2. Oddziaływanie na zabytki

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 35 obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dwa obiekty – chałupy w Wyszemborku i Polskiej Wsi – już nie istnieją, ale nie zostały wykreślone z ewidencji). Wśród obiektów zabytkowych przeważają cmentarze (13 cmentarzy ewangelickich, ewangelicko-augsburskich). Ponadto rejestrem wojewódzkim objęto 2 kościoły (w Szestnie i Użrankach), XIX-wieczny zespół dworsko-folwarczny i kaplicę w Bożem, XIX-wieczny dwór w Gronowie, XIX-wieczny dwór w Szestnie, ruiny zamku i park zamkowy w Szestnie (XVIII-XIX w.).

Gminna ewidencja zabytków Gminy Mrągowo obejmuje 437 pozycji. Poza zabytkami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków, obejmuje także obiekty nierejestrowe. Są to przede wszystkim zabytki budownictwa murowanego w typie wiejskim (budynki mieszkalne), obiekty użyteczności publicznej oraz sakralne.

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 246 stanowisk archeologicznych, w tym pięć stanowisk archeologicznych objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego.

Z uwagi na fakt, że w chwili obecnej nie można określić lokalizacji i zakresu wszystkich zadań inwestycyjnych związanych z realizacją „Strategii...”, nie jest możliwe wykonanie dokładnej analizy oddziaływania. Analiza taka będzie wykonana dla każdego przedsięwzięcia inwestycyjnego na etapie uzyskiwania stosownych decyzji administracyjnych określających warunki realizacji danego przedsięwzięcia lub też zezwalających na jego realizację.

Przedstawiona w poprzednim rozdziale analiza środowiskowych oddziaływań wykazała, że realizacja celów i kierunków działań będzie miała generalnie pozytywny wpływ na zabytki. W szczególności wpływ ten związany jest z oddziaływaniami pośrednimi (wpływ na poprawę jakości powietrza). Będzie on dotyczyć głównie zabytków architektonicznych.

Ponieważ na obecnym etapie nie są znane szczegółowe zamierzenia, nie można również wykluczyć wystąpienia oddziaływań zarówno o charakterze pozytywnym jak i negatywnym. Dotyczy to w szczególności zadań, które będą realizowane w ramach działań infrastrukturalnych. Biorąc jednak pod uwagę obowiązujące przepisy, w szczególności ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162. poz. 1568, z późn. zm.), jak również ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), która również uwzględnia konieczność ochrony zabytków i dóbr kultury, rozważania w zakresie oddziaływań negatywnych mają w dużej mierze charakter teoretyczny. Biorąc również pod uwagę zakres ewentualnych oddziaływań pozytywnych należy ocenić, że generalnie oddziaływanie realizacji celów „Strategii...” na zabytki będzie miało ogólnie charakter pozytywny.

6.3. Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja celów i kierunków działań „Strategii...” w odniesieniu do oddziaływań na dobra materialne może być rozpatrywana z kilku punktów widzenia. Z jednej strony, konieczne będzie poniesienie znacznych kosztów na realizację, co powodować będzie znaczne obciążenie budżetów administracji samorządowej, państwowej, podmiotów gospodarczych. Z drugiej strony jednym z celów operacyjnych „Strategii...” jest poprawa jakości środowiska, co w efekcie może przynieść oszczędności z tytułu poprawy stanu zdrowia mieszkańców lub też zwiększenia wartości nieruchomości.

Z punktu widzenia mieszkańca oddziaływanie może mieć analogiczny charakter (konieczne będzie poczynienie pewnych inwestycji, które w efekcie przynieść mogą w układzie długookresowym korzyści) – przykładem jest termomodernizacja budynków.

Niektóre kierunki działań uwzględnione w „Strategii...” mogą wywierać wymierny wpływ na dobra materialne (np. działania termomodernizacyjne). Działania podejmowane na mocy opracowanych dokumentów jak również w ramach poszczególnych działań, realnie będą przekładały się na sposoby gospodarowania na danych terenach, a w efekcie na dobra materialne.

Biorąc pod uwagę wieloaspektowy charakter tego zagadnienia, jak również ogólny charakter „Strategii...”, nie można stwierdzić, które elementy przeważą (czy większe będą korzyści czy też koszty).

6.4. Wpływ realizacji „Strategii...” na stan sanitarno- higieniczny gminy i zdrowie ludzi

Realizacja celów „Strategii...” przyczyni się przede wszystkim do poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy poprzez:

- realizację bezpośrednich działań prozdrowotnych (np. realizacja programów gminnych z zakresu profilaktyki i opieki zdrowotnej),
- realizację zadań związanych z budową obiektów rekreacyjno-sportowych, ścieżek rowerowych, sal gimnastycznych.
- zmniejszenie wpływu związanego z działalnością człowieka na środowisko.

W związku z realizacją celów „Strategii...” należy się spodziewać:

- Zmniejszenia zagrożeń sanitarnych wynikających z prowadzenia niewłaściwej gospodarki ściekowej – głównie w wyniku realizacji zadania dotyczącego uporządkowania gospodarki ściekowej na nieskanalizowanych terenach gminy.

- Zmniejszenia uciążliwości hałasu komunikacyjnego poprzez: modernizację i przebudowę dróg, zapewnienie płynności ruchu. Budowa dróg (ścieżek) rowerowych przyczyni się również do poprawy klimatu akustycznego. Właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej zapobiegnie przed zabudową mieszkaniową terenów w sąsiedztwie tras komunikacyjnych oraz pogarszaniu się warunków zamieszkiwania. Lokalne i krótkotrwałe *pogorszenie jakości powietrza* oraz *zwiększona emisja hałasu* może wystąpić podczas prowadzonych prac budowlanych.
- Ograniczenia emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł oraz emisji niskiej. Do poprawy jakości powietrza mogą się także przyczynić wdrożenia nowoczesnych technologii i proekologicznych sposobów produkcji w przemysłach tradycyjnych. Zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych sprzyja modernizacja i przebudowa dróg oraz budowa dróg (ścieżek) rowerowych. Ograniczeniu emisji służyć będzie także wspieranie produkcji energii opartej na źródłach odnawialnych oraz termomodernizacja budynków. Pośrednio na zachowanie warunków oczyszczania powietrza wpłyną działania nastawione na ochronę przyrody.

Powyższe przykłady pokazują, że projektowane w „Strategii...” kierunki działań w sposób bezpośredni lub pośredni wpłyną na poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy.

6.5. Skutki dla środowiska w przypadku zaniechania realizacji „Strategii...”

Niezrealizowanie kierunków działań przewidzianych w „Strategii...” w ramach celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska” mogłoby doprowadzić do stopniowego pogarszania ogólnego stanu środowiska. Reakcja poszczególnych komponentów środowiska na trwanie stanu obecnego byłaby uzależniona od charakteru i siły zagrożeń, opisanych w treści niniejszej prognozy, a także od stopnia szczegółowości przepisów ustawowych.

Biorąc pod uwagę ogólnie dobry stan środowiska w gminie Mrągowo, a także stosunkowo brak obszarów zdegradowanych, nieznaczne pogorszenie niektórych walorów środowiskowych mieściłoby się w granicach dopuszczonych przez aktualnie obowiązujące prawo. Jednak zachowanie i poprawa stanu środowiska będzie uzależniona m.in. od podejmowania działań. W głównej mierze dotyczy to decyzji związanych z planowaniem przestrzennym oraz merytorycznej poprawności ocen oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko, uwzględniających w pełnym zakresie zagadnienia ochrony przyrody, krajobrazu i warunków życia mieszkańców.

Niektóre potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Strategii...” przedstawiono poniżej:

- wzrost zanieczyszczenia powietrza i natężenia hałasu, w szczególności na obszarach ze skoncentrowaną zabudową, z indywidualnymi źródłami ciepła oraz znacznym natężeniem ruchu samochodowego,
- degradacja krajobrazu i gleb, m.in. w wyniku niedostatecznej kontroli nad zagospodarowaniem przestrzennym,

- utrata różnorodności biologicznej, poprzez niepodejmowanie wielu działań ograniczających zagrożenia dla przyrody lub przywracających ją do właściwego stanu,
- pogarszanie się jakości wód i ich stanu sanitarnego, wynikające m.in. z dopływu niedostatecznie oczyszczanych ścieków (szczególnie z terenów nieskanalizowanych, na których ścieki nieoczyszczone są odprowadzane do środowiska – np. z nieszczelnych szamb),
- wzrost zagrożeń ze strony substancji chemicznych i odpadów.

Jeżeli kierunki działań w ramach celu operacyjnego „Poprawa jakości i ochrona środowiska” nie zostaną wdrożone, mogą pojawić się negatywne trendy środowiskowe, a stan środowiska może się pogarszać.

6.6. Nowe uwarunkowania prawne

Należy zwrócić uwagę, że z dniem 17 listopada 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777). Ustawa ta w art. 41 wprowadza istotne zmiany do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym m.in. zmiany dotyczące sytuowania nowej zabudowy z uwzględnieniem bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Każdorazowo przy realizacji zadań „Strategii...” należy uwzględniać adekwatność do zapisów w/w ustawy.

Również ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015 r., poz. 774) nakłada na samorządy nowe zadania. Ustawa obliguje do określonych działań oraz uwzględniania przy opracowaniu dokumentów planistycznych wyników „audytu krajobrazowego” oraz granic „krajobrazu priorytetowego” (należy przez to rozumieć krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania).

Z dniem 15 lipca 2016 r. wejdzie w życie Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która określa sposób wyliczenia minimalnej odległości lokalizacji elektrowni wiatrowych od: zabudowań mieszkalnych, form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 i 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz leśnych kompleksów promocyjnych. Zapisy tej ustawy muszą być w pierwszej kolejności brane pod uwagę przy lokalizacji elektrowni wiatrowych.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ POTENCJALNYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja kierunków działań „Strategii...” będzie się wiązać nie tylko z osiągnięciem zamierzonych celów, ale także ze skutkami w środowisku. W niniejszej prognozie wyodrębniono projekty przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w „Strategii...”, które mogą powodować znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (także na jego integralność), a także na środowisko, a w szczególności na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy. Rodzaj i zakres tych oddziaływań zostały opisane w rozdziałach: 5.1 i 6.1.

Znaczące oddziaływania i skutki środowiskowe mogą się wiązać z przedsięwzięciami inwestycyjnymi planowanymi w ramach kierunków działań:

- Cel strategiczny I, cel operacyjny 1, kierunek A.: Jakość produktów i usług. Zakres tego kierunku obejmuje m.in.: wspieranie innowacyjności; produktowe podejście do oferty turystycznej; wspieranie inicjatyw rozwijających nowe branże gospodarki. Z jakością produktów i usług wiążą się również inwestycje infrastrukturalne. Infrastruktura powinna odpowiadać na m.in. pojawiające się zapotrzebowanie mieszkańców i turystów oraz wspierać tworzenie popytu na nowe i nowatorskie produkty, w tym turystyczne.
- Cel strategiczny I, cel operacyjny 2, kierunek B.: Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości, co oznacza przede wszystkim: wspieranie rozwoju parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości; inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; tworzenie nowych obszarów rozwojowych,
- Cel strategiczny II, cel operacyjny 2, kierunek E. Infrastruktura. Inwestycje infrastrukturalne wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo czynszowe i różne formy budownictwa socjalnego; system hydrotechniczny regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).,
- Cel strategiczny III, cel operacyjny 1, kierunek D. System pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. Istotą tego kierunku jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych, ułatwiających rozpoczęcie działalności przez inwestorów zewnętrznych (rewitalizacja, restrukturyzacja, strefy aktywności gospodarczej).
- Cel strategiczny III, cel operacyjny 2, kierunek A. Współpraca międzygminna. Współpraca z miastem Mrągowem i innymi gminami powiatu mrągowskiego.
- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 1, kierunek A. Inwestycje drogowe – w szczególności dotyczące: budowy i modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek

(dróg) rowerowych poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.

- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 1, kierunek B. Poprawa transportu publicznego.
- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 3, kierunek B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.
- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.
- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.
- Cel strategiczny IV, cel operacyjny 2, kierunek C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.

Skala oddziaływań na środowisko będzie zmienna w zależności od rodzaju, wielkości, etapu i lokalizacji przedsięwzięcia. Niekorzystne oddziaływania związane z realizacją przedsięwzięć o znaczących oddziaływaniach na środowisko z poszczególnych kierunków działań będą miały w większości charakter krótkoterminowy i będą występować w czasie realizacji projektów (działań inwestycyjnych). Charakter długoterminowych oddziaływań będą miały nowobudowane przedsięwzięcia, z których podczas eksploatacji będą emitowane zanieczyszczenia do środowiska np.: ścieki, zanieczyszczenia powietrza, hałas. Jednakże w wyniku realizacji tych przedsięwzięć jednocześnie zostanie rozwiązanych wiele zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz zostaną uzyskane efekty ekologiczne.

Zestawienie sposobów zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań związanych z realizacją kierunków działań „Strategii...” przedstawiono poniżej:

- uwzględnianie zasad ochrony wartości przyrodniczych przy planowaniu i realizacji inwestycji,
- uwzględnianie zasad ochrony krajobrazu,
- ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji,
- racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów),
- wprowadzenie nasadzeń zieleni w przypadku konieczności wycinki drzew lub krzewów związanej z prowadzonymi inwestycjami,
- odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych,
- dbałość o zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych, w tym poprzez projektowanie przejść dla zwierząt w przypadku inwestycji drogowych lub przepławek dla ryb przy planowaniu inwestycji hydrotechnicznych,
- prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu zwierząt,
- sprawne przeprowadzenie prac,
- zastosowanie nowoczesnego sprzętu o ograniczonej emisji hałasu i spalin.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Niektóre kierunki działań planowane w „Strategii...” mają bezpośredni lub pośredni pozytywny wpływ na środowisko. W chwili obecnej planowane działania nie są wystarczająco szczegółowe, aby można było proponować rozwiązania alternatywne.

Natomiast przy realizacji poszczególnych zadań należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać np.: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne.

W przypadku wszystkich przedsięwzięć rozwiązania alternatywne, winny być przeanalizowane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.).

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Gmina Mrągowo graniczy wyłącznie z gminami krajowymi, a jej odległość od granic państwa wynosi ok. 40 km. Transgraniczne oddziaływania na środowisko realizacji kierunków działań ujętych w „Strategii...” jest mało prawdopodobne zarówno ze względu na wielkość oddziaływania na środowisko, jak i odległość od granic Państwa.

Realizacja kierunków działań zapisanych w „Strategii...” nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych. Żadne z planowanych działań nie stanowi zagrożenia dla stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców innych państw.

Przewiduje się, że realizacja kierunków działań w obrębie celu strategicznego IV, celów operacyjnych 2 i 3 może przynieść pozytywne skutki w kontekście międzynarodowym. Należą do nich m.in.:

- zmniejszenie ładunku biogenów docierającego do Bałtyku,
- redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- zmniejszenie emisji substancji wpływających na zmiany klimatu.

10. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU „STRATEGII...” ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

10.1. Struktura organizacyjna w zakresie realizacji „Strategii...”

Monitorowania procesu wdrażania „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” oraz jej poszczególnych elementów będzie dokonywać Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej zaangażowanej w sporządzanie Strategii. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie następująco:

- Wójt Gminy Mrągowo – Przewodniczący Komitetu,
- Sekretarz Gminy Mrągowo – Z-ca Przewodniczącego,
- Skarbnik Gminy,
- Kierownik Referatu Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków – Koordynator Realizacji Strategii,
- Kierownik Referatu Planowania i Finansów,
- Kierownik Referatu Rolnictwa, Kształtowania Środowiska i Gospodarki Komunalnej,
- Kierownik Referatu Organizacyjno-Administracyjnego,
- Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Dyrektor Zespołu Obsługi Szkół Gminy Mrągowo,
- Dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Mrągowo.

10.2. Procedury kontroli

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz do roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie Referat Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych zadań w aspekcie finansowym i rzeczowym, dostarczone przez Koordynatora Realizacji Strategii. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji zadań Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący podejmie działania mające na celu ich wyeliminowanie.

Na koniec okresu pierwszej fazy planowania (2020 r.) Komitet Monitorujący sporządzi raport, dotyczący realizacji celów i kierunków działań w monitorowanym okresie. Raport zostanie sporządzony do dnia 30-09-2021 r.

10.3. Wskaźniki realizacji „Strategii...”

Wskaźniki służące ocenie realizacji Strategii podzielono na dwie grupy:

- wskaźniki kontekstowe: są to wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą w gminie w zakresie najbardziej zbliżonym do celu głównego, celów strategicznych i celów operacyjnych;
- wskaźniki zadań: są to konkretne wskaźniki rezultatów i produktów, wykorzystywane dla scharakteryzowania konkretnych działań (np. wielkość zrealizowanej infrastruktury (długość, kubatura, itp.); poniesione koszty, liczba uzyskanych produktów, itp.).

Ustalony zestaw wskaźników ma charakter otwarty, co oznacza, że powinien być na bieżąco dostosowywany do zaistniałych zmian.

Tabela 6 przedstawia zestawienie wskaźników kontekstowych realizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.”.

Tabela 6. Zestawienie wskaźników kontekstowych

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa/rok	Wartość docelowa (2020)	Wartość docelowa (2025)
1	Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	Obliczenie na podstawie GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,8 (2014)	14,0	16,5
2	Liczba przedsiębiorstw na 1000 osób w wieku produkcyjnym	ob.	GUS (Bank Danych Lokalnych)	74 (2014)	84	94
3	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	liczba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	23 (2014)	25	27
4	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,1 (2014)	10,0	9,0
5	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci - kobiety	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,2 (2014)	10,0	9,0
6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	19,3 (2014)	25,0	30,0

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa/rok	Wartość docelowa (2020)	Wartość docelowa (2025)
7	Uczniowie przypadający na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów – szkoły podstawowe i gimnazja	osoba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	21 (2013)	15	10
8	Liczba projektów realizowanych z partnerami krajowymi i zagranicznymi	liczba	Dane własne	1 (2007-2013)	1	2
9	Udział dróg o dobrym stanie nawierzchni w długości dróg ogółem	%	Dane własne	30 (2015)	45	60
10	Długość ścieżek rowerowych ogółem	km	GUS (Bank Danych Lokalnych)	0,7 (2014)	5,0	10,0
11	Liczba instalacji OZE w gminie	ob.	Dane własne	47 (2015)	50	55
12	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	82% (2013)	85%	90%
13	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	31,4 (2014)	35,0	40,0
14	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	0,9 (2014)	1,2	1,5
15	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	Dane własne	13,4 (2014)	48,6	58,6

Ponadto każde zadanie będzie podlegać kontroli i ocenie (zgodnie z przyjętymi w Urzędzie Gminy procedurami lub zgodnie z wymogami programów, z których zadania będą dofinansowane). Stopień realizacji poszczególnych zadań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania, adekwatnych dla danego typu zadania.

11. REKOMENDACJE I WNIOSKI, KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ WZIĘTE POD UWAGĘ PRZY FORMUŁOWANIU KOŃCOWEJ WERSJI „STRATEGII...”

Projektowana „Strategia...” zawiera prawidłowe nawiązania do kluczowych celów związanych z ochroną środowiska zdefiniowanych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym.

W planowanych celach operacyjnych i kierunkach działań znajdują się odwołania zarówno do ochrony środowiska, jak i poprawy jego stanu. Planuje się działania związane z: poprawą efektywności energetycznej, wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, zmniejszeniem oddziaływania na klimat.

Zatem, przy formułowaniu końcowej wersji „Strategii...” nie ma konieczności wprowadzania jakichkolwiek zmian związanych z planowanymi celami strategicznymi, operacyjnymi, kierunkami działań oraz zadaniami do realizacji.

Należy skorygować informację dotyczącą jeziora Kuc, zamieszczoną w Tabeli 3 na str. 18. Jezioro Kuc jest jeziorem bezodpływowym w regionie wodnym dolnej Wisły.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.*” została opracowana w odniesieniu do wymagań ustawy *Prawo ochrony środowiska* oraz zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Ponadto „Prognoza...” uwzględnia wymagania prawne ochrony środowiska Unii Europejskiej zapisane w odpowiednich dokumentach Wspólnoty Europejskiej.

Przedmiotem prognozy, określanej również jako **strategiczna ocena oddziaływania na środowisko**, jest projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.”.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, natomiast metoda opracowania prognozy oraz stopień jej szczegółowości wynikają z charakteru i zapisów dokumentu poddawanego ocenie (projekt „Programu...”).

Projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” zawiera w szczególności:

- Opis uwarunkowań wewnętrznych Gminy Mrągowo (uwarunkowania ogólne: położenie, fizjo- i hydrografia, uwarunkowania historyczne; zasoby materialne: układ przestrzenny, stan zagospodarowania, własność terenów, zasoby dziedzictwa kulturowego, zasoby naturalne, stan środowiska, infrastruktura techniczna, sieć transportowa, plany zagospodarowania; gospodarka; struktura i organizacja społeczna; podstawowe potrzeby mieszkańców).
- Opis uwarunkowań zewnętrznych.
- Analizę SWOT.
- Wizję rozwoju Gminy Mrągowo.
- Cel główny, cele strategiczne oraz kierunki działań.
- Zestawienie działań, które będą realizowane przez gminę.
- Zadania do realizacji w latach 2016-2020.
- System wdrażania i monitorowania strategii, w tym sposoby oceny i komunikacji społecznej.
- Opis oczekiwanych wskaźników realizacji.

W wyniku analizy przeprowadzonej i przedstawionej w „Prognozie...” można stwierdzić, że:

1. Stan ogólny środowiska w Gminie Mrągowo, w tym w szczególności: przyrody, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi, powietrza, jest w chwili obecnej dobry, chociaż w niektórych komponentach środowiska i na niektórych obszarach występują problemy.
2. Realizacja zadań „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” doprowadzi do poprawy stanu środowiska, szczególnie poprzez realizację celu strategicznego IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju, celu operacyjnego 3: Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.
3. Realizacja celów „Strategii ...” wpłynie na zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie zagadnień związanych ze środowiskiem i jego ochroną (szczególnie celu strategicznego II, celu operacyjnego 2, kierunku działań A.
4. Realizacja kierunków działań w obrębie celu strategicznego IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju, celu operacyjnego 3: Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego i celu operacyjnego 2: dostosowana do potrzeb sieć nośników energii doprowadzi do:
 - Skuteczniejszej ochrony przyrody.
 - Poprawy jakości wód.
 - Poprawy jakości powietrza atmosferycznego.
 - Zmniejszenia poziomu hałasu.
 - Utrzymania bezpiecznego poziomu promieniowania elektromagnetycznego.
 - Poprawy gospodarki odpadami.
 - Skuteczniejszej ochrony przed nadzwyczajnymi zagrożeniami, związanymi np. z obecnością substancji chemicznych w środowisku.Realizacja kierunków działań „Strategii ...” na terenie gminy Mrągowo w obrębie w/w celów przyniesie pozytywny efekt zarówno w przypadku zdrowia ludzi, jak i cennych obszarów przyrodniczych, m.in. obszarów Natura 2000.
5. Możliwe negatywne oddziaływanie realizacji zadań „Programu...” na środowisko może się wiązać z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi planowanymi w ramach celów strategicznych I, II i IV. Niekorzystne oddziaływania będą miały w większości charakter krótkoterminowy i będą występować w czasie budowy lub modernizacji infrastruktury, obiektów i urządzeń. Charakter długoterminowych oddziaływań będą miały nowobudowane przedsięwzięcia, z których podczas eksploatacji będą emitowane zanieczyszczenia do środowiska np.: ścieki, zanieczyszczenia powietrza, hałas.
6. Podstawowe sposoby, które zostaną zastosowane w celu zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań związanych z realizacją działań „Strategii...”, to:
 - uwzględnianie zasad ochrony środowiska już podczas planowania oraz w trakcie realizacji inwestycji,
 - uwzględnianie zasad ochrony krajobrazu,
 - ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji,
 - racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów),

- w przypadku konieczności wycięcia drzew lub krzewów na terenie prowadzonej inwestycji, odpowiednia liczba drzew i krzewów zostanie posadzona w innym miejscu,
 - odtwarzanie siedlisk roślin i zwierząt w miejscach zastępczych,
 - dbałość o zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych, w tym poprzez projektowanie przejść dla zwierząt w przypadku inwestycji drogowych lub przepławek dla ryb przy planowaniu inwestycji hydrotechnicznych,
 - prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu zwierząt,
 - sprawne przeprowadzenie prac,
 - zastosowanie nowoczesnego sprzętu budowlanego – cichszego i ze sprawnym systemem oczyszczania spalin.
7. Realizacja zadań „Strategii...”, w tym postęp prac oraz uzyskane efekty, będzie odpowiednio kontrolowana przez Komitet Monitorujący. Nadzorowanie pozwoli na szybkie reagowanie w przypadku wystąpienia ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko w trakcie realizacji działań.